

1779

J. RIERA Y BERTRAN

CARITAT

DRAMA EN QUATRE ACTES Y EN VERS

ESTRENAT AB GRAN ÉCZIT

EN LO

TEATRE ROMEA

PREU: DUAS PESSETAS

BARCELONA

CASA EDITORIAL DE RAFEL RIBAS

CARRER DE LA UNIÓ, N.º 5, PIS TERS

1872

LETTER

CARLETON

OF THE

UNIVERSITY

OF TORONTO

1827

1827

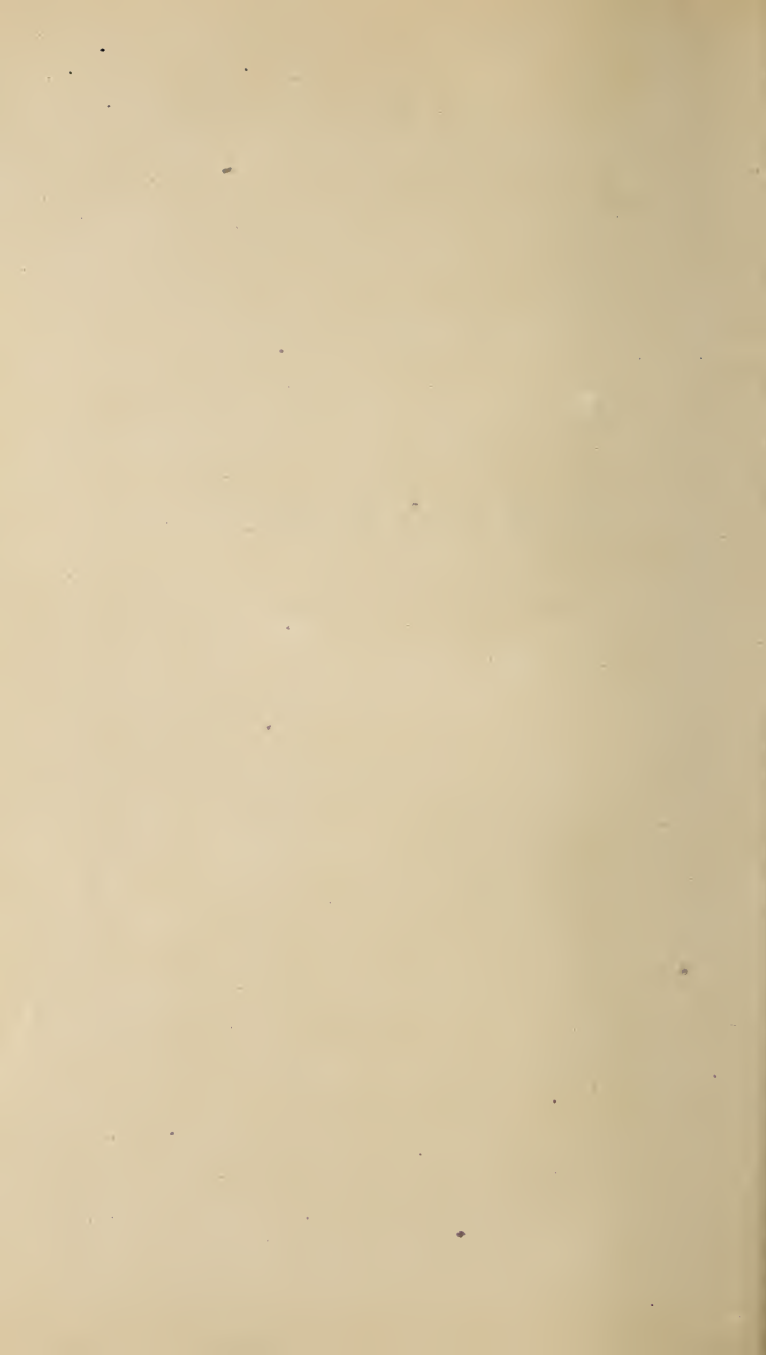
PRINTED BY

1827

Digitized by the Internet Archive
in 2014

CARITAT

CARRIAT

DRAMA EN QUATRE ACTES Y EN VERS

PRECEDIT D' UN PRÓLECH

ESCRIT PER

JOAQUIM RIERA Y BERTRAN

ESTRENAT AB BRILLANT ÉCZIT EN LO TEATRE CATALÁ,

Instalat en lo de Romea,

LA NIT DEL 9 DE MATX DE 1871.

BARCELONA.

ESTAMPA DE L. OBRADORS Y P. SULÉ.

CARRER DE PETRITXOL, N.º 6.

—
1871.

REPARTIMENT.

Personatjes.

Actors.

DONYA CARITAT.	SRA. D. ^a FRANCISCA SOLER.
ELENA.	SRTA. » BALBINA PÍ.
AMANDA.. . . .	SRA. » ROSALÍA SOLER.
DONYA IRENE.	» » AGNA SOLÁ.
DON LLUÍS.	SR. D. JOSEPH CLUCELLAS.
BARÓ.. . . .	» » RÓMUL COELLO.
DON JUST.. . . .	» » ISCLE SOLER.
VICTORIANO.	» » MIQUEL LLIMONA.
RAFEL.	» » FREDERICH FUENTES.
CELESTÍ.	» » LLEÓ FONTOVA.
IGNASI.	» » JOAN PERELLÓ.
LONCI.	» » BALDOMER LLAVERÍA.
FIDEL.	» » JOSEPH MASPONS.
UN CRIAT.	N. N.

L' acció á Barcelona, l' any 1870.

La propietat d' aquesta obra es de son autor.—L' editor de l' *Arxiu Central Líric-Dramàtic*, D. Rafel Ribas y 'ls seus representants, son los únics autorisats pera 'l cobro dels drets de representació, y á ell deurán dirigirse també las demandas d' ezemplars pera la venda.

PRÓLECH.

Sr. D. Frederick Soler.

Girona 20 Setembre de 1870.

Puch assegurarli, amich mèu, que la comedia ó drama que llegirá té un gran mérit y es lo de no esser original.

Axó no es un violent esclat de modestia: es senzillament confessar que l' obra dramática qu' oferesch al públich y tinch lo gust de dedicarli no té, baix lo punt de vista subjectiu, tot lo mérit que tenir podria.

Calcada en la qu' escrigué l' eminent literat francés Sardou, ab lo títol de «*Seraphine*», y que 's representá ab gran crit á Paris l' any 1868, agotantse ab pochs mesos quatre edicions de la matexa, — sento molt greu de no haverla poguda traduhir literal ó casi literalment, y de no haverme atrevit, en quant á la forma, á escriurela en prosa, còm es l' original, y còm es la refundició castellana de «*Nos intimes*» qu' ab lo nom de «*Los amigos*» va escriure — merexent premi d' una Academia madrilenya — lo distingit publicista Sr. Ortíz de Pinedo.

Mes lo públich del teatro catalá no es — bona cosa se 'n manca! — lo públich de Fransa y de Castella, y jo escrich pera satisfer, dins las prescripcions ineludibles de l' Art y sens baxesa mercantil, lo gust de mòs compatricis. — Per ço es que m' he atrevit á las següents modificacions, apart de l' espurgament de molts detalls *ecessivament* realistas y d' haverhi intercalat més de quatre pensaments é imatges de la meva cullita: primera, cambi del títol; segona, reducció á quatre actes de cinch de pleníssims d' acció y moviment; tercera, supressió de personatges secundaris; quarta, escursament d' escenas é intercalació d' algunas de novas; quinta, modificació dels finals dels actes primer y segon, axis com del desen-

llás de l' obra per part de l' heroína; y sesta, atenuació en lo diàlech, y en general, del to filosófic y literari molt pujat que ressalta en la comedia del insigne dramàtic francès.

No se m' ocultan ni se 'm fan petits los obstacles ab que ha de topar indefectiblement la representació en lo teatrocatalá de la present obra, — inconvenients que puch ben estalviar-me d' indicar al autor de «Las Modas» y al primer conxedor de nostra escena, — mes sò cert de que se m' ha ofert aprofitar una ocasió per' augmentar, ab consciencia, lo ja bastant rich aplech d' obras escénicas catalanas.

La figura de la *Beata*, en lo lial sentit de la paraula, es una gran figura cómica de tots los païssos y de tots los temps, y sobre tot dels nostres, en que 'l fanatisme estantó mes antipàtic que l' escepticisme y que l' incredulitat. May cóm avuy dia los católics hem necessitat evidenciar que nostra religió no es la religió sinó l' anatema dels supersticiosos, dels hipócritas, dels intolerants sistemàtics y dels faritzàics explotadors. — Per ço es que jo, al poch temps de tenir us de rahó literaria, havia pensada una comedia, y escritas algunas escenas d' ella, qual protagonista hauria sigut una *beata*, sí, però una *beata vulgar, adoptada*, cóm diria un castellá; y si bè certs detalls coincidían ab algun de «*Seraphine*» (mormuració, intranzigencia, moral d' ocasió etc.) y l' idea de l' explotació dels sentiments eczageradament relligiosos de l' heroína era la mateixa, no podia aspirar á la llunyana semblansa ab dita comedia magistraiment concebuda, escrita é intencionada.

Los qui desitjan més qu' obras dramàticas idilis teatrals; los qui afectan una meticulositat moral massa en dissonancia ab la vida ciutadana per' esser creguda; los qui no volen convenir com lo *conservador* Sr. Lopez Guijarro, al parlar de Dúmas fill, en que nostra societat ha menester llissons directas que la mortifiquin, mentre la esmenin; los qui volen la veritat dramática vestida y ben vestida d' hivern, y no sòls honestament coberta pera que no repugni; y exos altres, en fi, catalanistas fanàtics, que proscuirian la gran comedia de costums modernas, si 'ls seus elements fossen *cosmopolitas*, pretenguent cercar fesomia local propia y exclusiva hont no n' hi ha, y posarne hont no n' hi deu haver, es á dir, volent fer de no s

tra literatura una literatura escepcional, missantrópica,—tota aqueixa bona gent dirá qu' he malversat lo temps. Díguin lo que vulgan; jo que no 'n so plangut pera descriure costums de la terra en mas « Histories », (1) tinch ideas més tolerants y generosas tractantse de pintar escenas y tipos.

Y ara, fentse cárrech de que 'l llenguatje he volgut no estigués renyit del tot ab la veritat ni ab los volums dels « Jochs Florals », rebi mon drama 'l públich cóm bè li sembli, y vosté cóm á mostra de la consideració y estima de son ver amich y atent S. S.

J. RIERA.

Barcelona 19 Matx de 1871.

Amich Soler: després d' alguns entrebanchs, aquest drama s' es posat en escena en lo teatro de Romea, á las darrerías de la temporada d' hivern, de la verdadera temporada teatral.

Lo numerós y triat públich que 'l dimars de la setmana passada assistí á son estreno, va escoltar ab relligiós silenci totas las escenas, sens fer la més insignificant mostra de desagrado, ans aplaudint varis passatjes del drama y cridant al autor al final dels actes segon y quart.

Axó fou degut tant á la obra, com al conscient y esmerat desempenyo de la matexa,— per lo qual grat m' es tributar sentidas gracias al actors tots del TEATRO CATALÁ que hi prengueren part y á la solícita direcció de l' escena — y axís ho consigno portat d' una satisfacció que res té d' orgullosa.— Vosté compren la *calitat* d' esta satisfacció, recordant que 'l « Diari de Barcelona » mogut sens dupte del millor zel, (zel qu' ha sigut fructuós, puix á vosté y á mi 'ns consta que més d' una familia s' ha retret de veure mon drama en sas representacions successivas, per pòr de sa *inmortalitat*) va tractar d' un modo aspre esta obra en una gazetilla que no pecava d' estensa, puix en ella ni tan sols se consigná que l' autor — qual nom callá *cari-*

(1) « Historia del Siti de Girona » — « Historia d' un Pagés » ; abduas premiadas en dos certámens dels « Jochs Florals catalans. »

tativament — hagués sigut cridat á l'escena. (1) Que hi farà! Jo men' he sentit, però l'estranyesa de veure que cap dels altres periódichs — inclosa « La Convicció », qu' havia d'esser en tot cas la més dura atacava 'l fons moral de mon drama, ha fet més passador lo disgust.

No 'm proposo disertar llargament sobre la moralitat d' esta refundició. En duas estensas y afavoridoras críticas queda l'objecció d' inmoralitat prou contestada. — Oï, no! No es immoral lo drama que censura 'l vici hipócritament endiumenjat de virtut; lo drama que calcat, es cert, en un remotíssim fet immoral precisament tendeix á posar de relleu sas esgarrifosas conseqüencias, tot y essent tan remot; un drama que fa passar als criminals y, sobre tot, á la criminalíssima protagonista, per una série de considerables sufriments, efectes tots de sa horrible falta; un drama, en fi, que, tinguent la franquesa de l'espiciació contra l'hipocresía del pecat, ofereix per desenllás lo natural y sentit arrepenchiment dels culpables. — ¡La moral del teatro! ¡Quina moral tan acomodaticia! ¿No 'u creu? Recordi qualsevulla tragedia, des de la més clásica á la més romántica. Y bè: ¿es que l'art pot posar excepcions á la moral sempre absoluta, sempre imperiosa? ¿Es que la consciencia pot adormirse ni sòls endormiscarse may? En quant á ma *CARITAT*, vosté que l'ha llegida y l'ha vista en escena, sab que no es com « *Le supplice d' une femme* » y altras obras que fan simpátich lo vici é impossible 'l triunfo de la malaguanyada virtut: en ma obra, desde la primera á la darrera escena es antipátich y es agradós lo que dev esserho. Per tal rahó, si jo fos Sardou, se m'ocorreria l'eczemple del immortal Bossuet anatematisant « *Le Tartuffe* » de Molière, es á dir la comedia qu' ha passat á la posteritat com á la millor y més moral de sas grandiosas obras.

(1) La gazetilla en questió deya aixís: « El nuévo drama catalan que con el título de la *Caritat* se estrenó anoche en el Teatro de Romea no dejó satisfecho por completo al público á causa de que su argumento, á imitacion de ciertos dramas franceses, está basado sobre un hecho altamente immoral, sobre el qual giran todas las escenas de la produccion. Algunas de ellas sin embargo producen efecto y fueron aplaudidas por el público. — Tambien fueron aplaudidos los principales actores, en especial el señor Clucellas en el papel de marino, la señora Soler (doña Francisca) en el de baronesa, y sobre todo la señorita Pi que estuvo inimitable en el papel de Elena que desempeñó con aquella franca candidez é inocencia, propias de una niña que acaba de salir de un colegio de religiosas.»

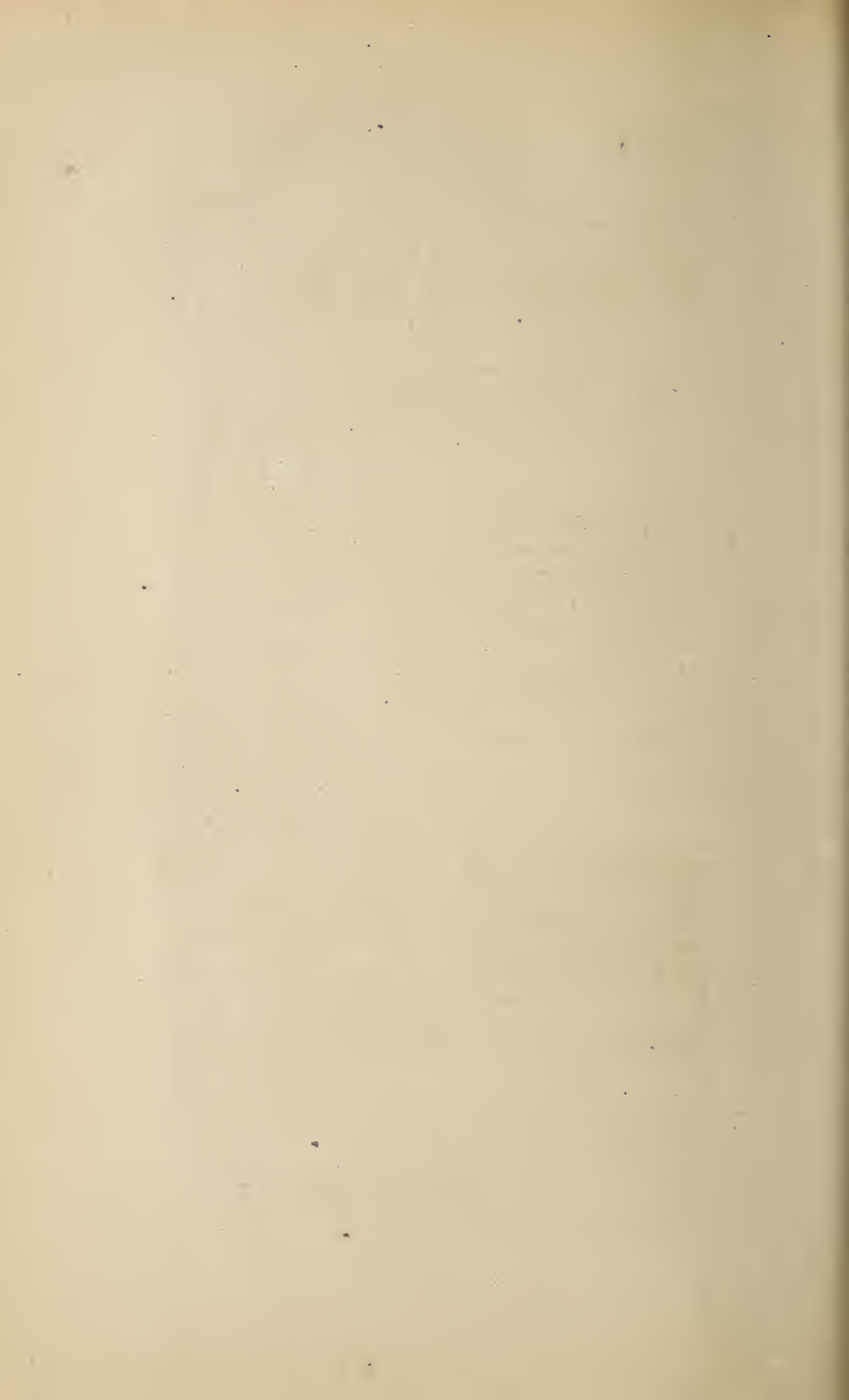
Passant á altra observació, ja sé que 'l quadro que jo he convertit en *barceloni* no té tanta oportunitat com tingué á París ó 'n tindria á Madrit y li diré lo que respecte d' ella opino. Opino que la virtut per la virtut « la caritat per la caritat » es la divisa de moltes associacions piadosas que, pera be dèls pobres, eczistexen, y perço mateix qu' ho penso, no pretench atacar semblants institucions, sinó 'l móvil superbiós, ço es radicalment contradictori de la santa relligió, que fa associar á alguns y sobretot á algunas. ¿Son moltes aquestas personas? ¿Son molts los explotadors? Me guardaré prou d' afirmarho, però una sola fos y ma obra tindria ja rahó d' esser, portant dos fins: acriminar al culpable y evitar la cayguda d' altres.

També li diré, ja que las presents ratllas s' ho portan, y sens intent d' establir comparacions, que J. M. de Pereda, lo notable autor de las « *Escenas Montañesas*, » model d' agraciada ingenuitat popular, escriu noveletas de societat, en una delas quals, y encara que incidentalment, bergasseja ab fruició lo tipo de la falsa devota vanitosa y mormuradora. (1)

Pera concloure, contestaré á l' objecció més important que s' esfeta á ma obra, referent al tipo del *Baro*, que, dat lo crim de que fou víctima, cóm ne son tants homes de bè, y dada sa situació al comens del drama, no pot eczigirse millor desenllás que l' anàrsen de son costat la qu' ell creu filla seva, y la de veure esmenada, tantost redimida, fins hont es possible, sa esposa. Ademés: posis esment en la diferencia d' anys entr' ell y Caritat, en son caràcter débil, en sa abdicació dels drets de superioritat; en una paraula, en que essent cóm es, no *debia* casarse ab una dona que no l' estimava ni estimarlo podia y quedarà molt y molt rebaxada la forsa de la objecció.

Disculpi l' estensió de las duas cartas, que m' he cregut en lo deber d' estampar cóm á prólech de mon drama, y estiga cert del' agrahiment ab que só de vos té bon amich y atent S. S.

(1) LA MUGER DEL CÉSAR.— *Boceto al temple.*

CARRIAT.

ACTE PRIMER.

Lo teatro figura una sala severa, mes ricament moblada. Portas al fondo y als costats, y balcó ó finestra. Escalfa-panxas ab foch, y sofá á la dreta. Taula á l' esquerra ab llibres, periódichs de modas, álbum, etc. En primer terme, y á la dreta, un silló. Una aranya il-lumina l' escena.

ESCENA PRIMERA.

CELESTÍ, IGNASI.

(Entran pél fondo, figurant conversar.)

CEL. ¿Es á dir que la Senyora
á l' Iglesia?

IGN. Sí, senyor.
Hi ha anat ab las senyoretas
fa molt rato. Si acás vol...

(Volent dir qu' irá á buscarlas.)

CEL. No. Reposaré un moment. (S' assenta.)
¡Estich cansat de debó...!

IGN. Ahí no vam tení 'l gust
de véurel! Me reca molt
que no vingúés. ¡Quina vetlla...!
¡quina conferencia...! Oh!

CEL. ¿Qué 'm contas, xicot, qué 'm contas?

IGN. En aquet mateix saló.

CEL. Y... ¿hi era Don Victoriano?

IGN. Cá! Tant se val... ¡Es tan roig!
¡tan impío y descregut...!
¡Quin gendre!

CEL. Calamitós,
calamitós, á tot serho!

- IGN. ¡Desenfrenat eóm ell sol...!
 CEL. ¡Plé d' ideas maquiavélicas...!
 y...—No sé com lo senyor Baró li va dar sa filla!
- IGN. ¡Ay, D. Celestí! No pot calcularse 'l sacrifici que va fé 'l senyor Baró. Pró... vaja!... res: ¿qué hi farà? Hi havia acreeadors tan... tan...
- CEL. Lo mal es qu' estigui á la casa.
- IGN. Bè ho sé prou!
 Però ja li dich: ¿qué ferhi?
- CEL. Res.
- IGN. Miri: ab el primer cop de campaneta, ja dich: «ell!» y no m' erro.
- CEL. Gran sort es que passi més temps fora que á casa! Ademés, segons tinch entés, aquet istiu . tornarà à l' espedició que va fer.
- IGN. Ay! Dèu li dongui bon vent y un barco ben nou!
- CEL. Té molta afició als via'jes...
- IGN. Crech qu' ha estat fins al Japon, y es una llástima...
- CEL. (Sorprés.) ¿L'ástima?
- IGN. Que no s' hi quedés d' un cop.
- CEL. ¡Xit...!
- IGN. ¿Qué hi há? (Alsantse y mirant á tots indrets.)
- CEL. Que parlis baix! (Esparverat.)
- Pró hibeix la relligió lo parlar mal de ningú... ab veu alta! (Se sent una forta campanada.)
- IGN. Apa! Ja hi som.
 Ja 'l té aquí: es lo seu picar, y m' hi jugaria 'l coll no es altre.—¿Eh?
- (S' obra la porta del fondo, y 's veu á Victoriano y Rafel que dónan sós abrichs á Lonci.)
- CEL. (Baxant la veu.) ¿Qui es que va ab ell?
- IGN. No 'u sé.
- CEL. Un jove...! No 'm fa gotx!
 (Celestí queda mirant de regull, tot fullejant llibres, etc.)

ESCENA II.

CELESTÍ, IGNASI.—VICTORIANO, RAFEL.

- VICT. (A Ignasi) ¿La Senyora Baronesa no ha tornat encara?
- IGN. No, senyor.
- VICT. (A Rafel.) ¿La vols esperar?
- RAF. Cóm conegas!
- CEL. Jo, senyors, vaig, ab permís de vostés, á Betlém, hont crech que son las senyoras.—¿Se 'ls ofreix dirlas algo?
- VICT. Res de nou.
- IGN. (Será algun...) (Baix á Cel.)
- CEL. (Id á ell.) (Un *alter ego*.)
- IGN. (Cara material!)
- CEL. (Sí: ¿vols dir cara materialista?)
- IGN. (Axó es.)
- CEL. (Bè ho veurém prou...) (Aquet jóve...— Vigilarlo fora molt bó... Es suspitós!)
- IGN. (En axó estich.)
- CEL. (Si poguessis saber lo que diuhen...)
- IGN. (¿Vol que 'ls escolti?)
- CEL. (Ah, no! Escoltarlos... Sentirlos! Res més.)—Senyors... (Ja al pas de la porta del foro.)
- RAF. Servidor de vosté.—'M creya qu' era ja qui sab ahont.) (Lo criat ha seguit á Celestí.)

ESCENA III.

VICTORIANO, RAFEL.

(Lo primer, veyent qu' están sols, s' assenta al sofá al costat de Rafel.)

- VICT. De modo, Rafel, que tens conexensa ab la mamá sogra? Ho celebro molt.

RAF. Cá!

- Vinch aquí mogut d' intents
casulans.—Pero sorpresa
per sorpresa: 't creya á tú
al Japon!
- VICT. ¿Si?
RAF. O al Perú.
Veuret' me causa estranyesa.
- VICT. Fa poch n' he vingut.—¿Y 'l tio
Lluís?
RAF.. L' estich esperant.
VICT. No es pas encara almirant?
RAF. Nó.
VICT. A pochos homes apreció
com á n' ell. Cinch anys d' ausencia
no han esborrat l' amistat
ab que sempre he admirat
son cor noble y sa esperiencia.
- RAF. La carrera noblement
ha seguit!
- VICT. Axó 'm complau:
veure que apenas té un grau
degut á un pronunciament.
- RAF. Cert: y per mí, sobre tot,
ha estat un verdader pare,
y 'l tinch tant present encara
cóm quan era jo xicot.—
A veurem molt poch venia
á l' estudiantil dispesa,
y 'm donava una sorpresa
mitx de dol, mitx d' alegria;
perqué, en armónica tanda,
solía seguir igual
un regalet paternal
á una paternal sumanda.
- VICT. Axó unit á qu' ets l' hereu.
sèu...
- RAF. (Marcat) Prova, Victoriano,
que no en va, febrós m' ufano,
patint ab l' efecte sèu!
- VICT. ¿Cóm?
RAF. Sí: creurho no voldrás,
y per forsa ho tens que creurer:
jo he sigut, amich, un' eura,
qu' ha anat crexent á l' acás.
Y ara visch sense repós;
quant més ociós, més cansat
de la trista ociositat...!
- VICT. Oh! no estarás tant ociós,
quant te trovo en tal carré
y á dos quarts de nou!
- RAF. (Somriguent.) Tens rahó.

VICT. Admiro l' abnegació
de que Deu t' ha dotat.

RAF. Psé!

VICT. Però ¿qué dimoni 't dú
aquí?

RAF. Un negoci precis.

VICT. ¿ Y es ?

RAF. L' arrendá un primer p'is
á ta sogra.

VICT. (Ab malícia.) De... segú?

RAF. Paraula d' honor; y creu
que hi tinch de tení afició,
després que 'l procuradó
m' ha tractat... cóm un juheu.
Tan llarch interrogatori
m' ha fet sufrir que... Aquí va.
—¿ Es propietari?—Nó.—¿ Està
casat?—Solté.—¿ 'L rebumbori
deu agradá al senyoret?

VICT. ¡Procurador paternal...!

RAF. —Sab qu' es curiós?—Jo! No tal:
cumplexo l' ordre, 'l decret
formal de la Baronesa.—

Uf!... Dexo al home, cremat,
vinch, y per sort t' he trobat,
si es que ma sort t' interessa.

VICT. ¿ Qué vols dir?

RAF. Que 'm recomanis
á ta sogra!

VICT. (Alsantse.) ¡Oh inmens candor!

RAF. No t' entench.

VICT. Que aquet favor
es inútil que 'm demanis.
Jo no tinch cap ascendent
sobre la meva mamá.

RAF. ¡Ah, bah...!

(Alsantse també.)

VICT. Escolta.—'M vaig casá
fa sis anys prócsimament.

Per conducto del teu tio,
vaig tractá á la Baronesa,
quals dots de gracia y bellesa
á descriuret renunció.

Visitantla, en los salons,
moblats ab gust exquisit,
vaig sé promte distingit
ab amables atencions.

RAF. ¿ Era soltera... ó casada? (Malícia.)

VICT. Casada ja ab el Baró,
ja d' edat, senzill y bo
com ell sol.

RAF. Avant; m' agrada.

VICT. Ay! més me va agradá à mí,
y 'm dol, una filla sèva,
qu' al cap d' un mes va ser mèva!

RAF. ¿T' hi vas casar?

VICT. ¡Ay! si...! si...!!

M' hi vaig casar, amich mèu,
per ella y perquè sentia
vivísima simpatía
per un angelet de Dèu,
fruyt del segon casament
del Baró ab la marqueseta!

RAF. Ah! ¿tenen...

VICT. Una noyeta
cóm un sol, qu' estich tement
cedexi á la trista gloria
d' entrá al convent, com ansía
sa mare!

RAF. ¡Ah!

VICT. Sí: avuy dia...

(Transició.) Torném á la mèva historia.

—Rafel, si has may de triá
entre está ab sogra ó clavarte
un tiro, pots descrismarte
y tothom t' ho alabarà.—

Oh! en los primers temps !qué bé
tot nava!... ¡Un paradís
era alló y jo era felís

cóm més felís no 's pot sé!

Peró un negoci apremiant

m' obliga à empendre un llarch viatge...

Torno, y... noy, l' hermós paisatge

va sé un paisatge irritant.

—La mèva sogra, influida

per una influencia maléfica,

cambiá sa vida benéfica

per la més estranya vida.

Un fals y ardent misticisme,

contrari á la devoció

verdadera, ma il-lusió

va llensar en un abisme.

Desde llavoras, etern

sufriment passo, y te dich,

Rafel, ab la fé d' amich,

qu' estich anyorant l' infern.

Y la dona, que també

está inficionada,... es clar

m' ha fet poch á poch tornar

á la vida de solté.

Y jo hi torno, sí: aborrit

de parla de sants é imatges,

m' hi entregat al món, als viatjes,

estant fora dia y nit.
Per ço 't dich: si has de triá
entr' está ab sogra ó clavarte
un tiro, pots descrismarte
y tothom t' ho alabarà.

RAF. Ja me la imagino...! Estranya,
arrugada...

VICT. N6, Rafel!

RAF. (Seguint.) Gelada pèl doble gel
de l' edat y de...

VICT. T' enganya

la fantasía!

RAF. (Sentantse.) Es á dir...

VICT. Que conexerás perfeta
l' estampa de la coqueta,
qu' al mon no pot aborrrir.

RAF. Entench; mes avuy en dia
ni balls, ni *soirés*, ni...

VICT. Res.

Avuy aquí no hi ha més
qu' ayre negre qu' asficsía!

RAF. ¿Y 'l motiu del cataclisme
no presums? (Alsantse.)

VICT. Cap presumció
tinch.

RAF. Y ¿avuy sa devoció
continúa?...

Es fanatisme!

RAF. Y 'n surt bè ab la sèva empresa?

VICT. Millor sortirne no pot:
per tot se parla, per tot,
de la santa Baronesa.

(S' alsa ys' acosta á Rafel, parlantli un poch més baix.)

Y ara, sobre tot, explota
l' ocasió, ja que 'l marit
se consumeix de neguit
ab la condempnada gota!
¡Reumatisme cruél, injust,
que fa créixer cada dia
la funesta tiranía
del funestíssim D. Just!...

RAF. ¡D. Just!... ¿Qui es?

VICT. Una potencia
gran, terrible, colossal!

RAF. ¿Un... jutje? (Alsantse poch á poch.)

VICT. N6.

RAF. ¿Un... general?

VICT. Tampoch.

RAF. ¿Un... home de ciencia?

VICT. N6.

RAF. Donchs no sé qui pot ser.

ESCENA V.

VICTORIANO, RAFAEL.

VICT. Sortirém plegats. (Y li ofereix uns quants pursos.)

RAF. ¿Qué 'm donas?

VICT. Un poder intercessor
per'que 't quedis.

(Rafels' assenta al sofá; Victoriano al seu costat: encenen dos cigarros.)

¡Ah! 'l favor.

que 'm fas es gran!

RAF. ¿Qué enrahonas?

VICT. Sí: aprofitant la demanda
que á ma sogra tens de fè,
jo ab la dona parlaré. (Raf. somriu.)
(Ay! lo que 'm costas, Amanda!)

RAF. ¿Y després dius que vindrás
al Liceo?

VICT. T' ho asseguro.—

¿Que hi tens la novia?

RAF. Te juro

que no.

VIC. ¿Enamorat no estás?

RAF. Amich mèu, ¿qui s' enamora
en un' época en que 's veuhen
cosas, que casi no 's creuhen,
cóm la que jo he vist fa una hora?

VICT. ¿Qué has vist?

RAF. (Marcat.) Figúrat que van
tres senyoras molt tapadas,
caminant apressuradas,
quan, al passar per devant
d' un busson, la qu' es més jóva
s' atura ab molta cautela,
y al busson tira una esquila...

VICT. ¿No son visions?

RAF. Tinch la prova

de quant te dich en la cara
qu' he vist, á través del vel,
fresca, y més roja que 'l cel
quan apunta 'l alba clara.

VICT. Y al fi qué?

RAF. Qu' ab tal esg'ay,
m' he quedat, noy, y tan fret,
qu' encará penso: ¡pobret
l' home que s' hi casi may!

VICT. ¿Y d' aquexa l'eugeresa
quina conseqüencia 'n traus?

- RAF. Que 'ls homes sou' uns babaus
si 'ns casem!
- VICT. ¿Hont l' has apresat
tal filosofia?
- RAF. (Enérgich.) ¡Oh!
las gestions que penso obrar
respecte al particular,
provarán...
- VICT. Xit!—Lo Baró. (Llensan los cigarros.)

ESCENA VI.

VICTORIANO, RAFAEL.—BARÓ, IGNASI.

(Apareix'lo Baró, levantse 'l pardessus; Ignasi 'l segueix. Lo primer es home axacrós y curt de vista.)

- VICT. Bona nit, papá.—¿Cóm vá?
- BARÓ. Ay! No me 'n parlis, fill mèu!
Vinch de l' iglesia y... ¡uff! creu
(Fa esgarriansas de fret.)
que la fret me matará...
(S' acosta á la escalfa-panxas.)
- VICT. (Al criat.) Noy, llenya á la xemeneya!...
(Ignasi obeyeix.)
—¿Y las senyoras?
- BARÓ. Están
arretglantse: ja vindrán.—
(Molt aspre.) ¿Qué 'n faig d' axó? (Barret y abrich.)
- IGN. (Prementli.) Ay! No 'u veyal!
(Anántsen.) (Cá! No he pogut sentir res!)
- VICT. (A Raf.) (T' hi presentaré al instant.)
—¡Veurás Rafael, quin bon jan
lo méu papá-sogre n' es!)
(Al Baró.)—Papá, permétim l' honor
de...—L' amich Rafael de Vari,
qu' espera sé arrendatari
de vosté.
- BARÓ. (Estossegant.) ¡Ejém!
(Saiuda molt cortesment, trayentse 'l tapa bocas que dexa en
una cadira.)
- RAF. (Inclinantse.) Servidor! (Se dónan las mans.)
- BARÓ. Es cosa de... (Estossegant més fort.)
- VICT. 'L temps tan fret
l' ha constipat!
- BARÓ. Crech que sí.
- VICT. Si m' hagués cregut á mí,
no hauría sortit.
- BARÓ. ¡Fillet...!

- VICT. Aquí, á l' estíl oriental
seyent, y un puret al llabl,
hauria passat, pobr' avi,
un paradís celestial!
- BARÓ. Realment. De pensarho 'l cor
(Baxant la veu.) se 'm remou!... Fumá!... Es la suma
de gustos!...
- VICT. Donchs, ¿ perqué fuma
tan poch?... ¿ Qui 'l priva?... 'L... dolor!
- BARÓ.
- VICT. Y 'l café ¿ també de baxa,
papá?
- BARÓ. També suprimit!
Tu no 'u sabs! Com dia y nit
ets fora d' aquesta... caxa!...
- VICT. Y sembla que rahó plena
tinch en ferho!
- BARÓ. Sí; tens rahó...
¡ Pogués imitarte jo!..
Axó es continuada pena!
—Sort y ventura que 'l cel
me premiará tant disgust!...
- VICT. Vosté ho creu?
- BARÓ. M' ho diu D. Just!
- VICT. ¡ Ah! si ell ho diu... (Veus, Rafel?)
(Lo Baró s' haurá assentat al sofá prop del foch, rebejantshi;
los dos amichs passejan poch á poquet.)
- RAF. (Ve g, y estich creyent llegir
un qüento!)
- BARÓ. (Deleytants' hi.) ¡ Aig !!... Me regenero!
(Petita pausa.)—Dimoni! quan considero
lo que 'm resigno á sufrir
ab una resignació
molt més gran que Sant Antoni!...
(Irritantse per graus.)
¡ Voto al món!... ¡ Voto al dimoni!...
¡ Voto!...
- VICT. (Veyent á Caritat.) (Uf! qué diu?)

ESCENA VII.

DITS Y CARITAT.

(Ha sortit del foro y ha sentit los juraments del Baró.)

- CARIT. (Parada.) Bè, Baró!...
¡ Molt bè !!
- BARÓ. (Timidesa.) Dispénsam, amiga...
En Victoriano ha estat que.....

- CARIT. ¿ Ell es aquí ? (Tot s' esplica.)
 VICT. Senyora, entrant casualment,
 he trobat al mèu amich
 Rafel de Vari, 'l qual vé, (Presentantlo á Caritat.)
 segons m' ha insinuat, fa poch.
 á parlá ab vosté uns moments.
- CARIT. Tingui la bondat de pendre
 asiento, y digui. (Ella s' assenta al ganapé.)
- RAF. En primer
 lloch, Senyora, li confesso
 qu' he pecat d' impertinent
 en vení á mortificarla
 á tal hora ; però 'l sèu
 procurador m' ha indicat...
- CARIT. De qué 's tracta, D. Rafel ?
 (Esta pregunta y tot lo seguent ab graciosa cortesia.)
- RAF. Vosté posseheix una casa
 en un estrém del carrer
 Mendizabal ?
- CARIT. Sí, senyor :
 — Tal nom, per desgracia, té ! —
 Continúi.
- RAF. Y jo desitjo
 arrendarli l' pis primer.
- CARIT. Está bè. (Pausa.) — 'L procurador
 li haurà dit que no vull gent
 sense professió.....
- RAF. Senyora,
 sò capitalista.
- CARIT. Bè.—
 Ademés, tinch per principi
 admetre tan solament
 gent casada!
- RAF. Per desgracia,
 Senyora, jo sò solter.
- CARIT. Pró ¿ pensa casarse?.....
- RAF. Sí,
 y la prova que ho vull fer
 es que no m' hi precipito.
- VICT. (A Rafel.) (Bè va!)
- CARIT. Dispensim aquest
 breu eczàmen de consciencia.
- RAF. Senyora, no hi ha de qué;
 que, quan la consciencia es pura,
 qui la mira la enalteix. (Pausa.)
- CARIT. Passant ara á un' altra cosa.
 Vosté es molt probable que
 professi ideas políticas.
- RAF. Ideas... nó: idea.
- CARIT. ¿ Y... es?

- RAF. La de no tenir-ne cap.
- CARIT. ¿No está content del govern?
- RAF. ¿Qui es que 's contenta, Senyora,
del govern que té?
- VICT. (Id. qu' avans.) (Ets aucell
de mal plomar!)
- CARIT. ¿Religió.....
no cal preguntar...
- RAF. Realment.
- CARIT. ¿Católich, nó?
- RAF. Sí: 'ls diumenges
me veurá, á las dotze, dret
en un altar de Sant Jaume!
- BARÓ. Es tot lo que bonament
pot eczigirse d' un jòve!....
- CARIT. Sens dupte! Méenos pot ser. (Somriguent.)
- RAF. (A Vict.) (Lo pis es meu.)
- VICT. (A Raf.) (Oh! no encara!
Es més fina del que creus!)
- CARIT. Torñanthi,.....
- VICT. (¿Qué tal?)
- CARIT. Lo dit
calculo que se ressent
d' excessiva vaguetat.
- VICT. (Veus?)
- CARIT. Indiqui algun parent,
ó un' altra persona amiga
que 'm respongui de vosté.
- RAF. Prou! Es molt fácil!...
(Baix á Vict.) (Lo tio?..)
- VICT. (Id. á ell.) (Nó! Están renyits!)
(Passa al primer terme y paseja.)
- CARIT. Deya que.....
- RAF. (Calculant.) Sí, senyora... Una vehina
tinch, d' alguna edat...
- CARIT. ¿Qui es?
- RAF. La Senyora Santoral.
- CARIT. ¿Es posible?
- RAF. Si!
- CARIT. (Mes alegría.) ¿Coneix
la Santoral? ¿La Leocadia?...
Molt bè, D. Rafel, molt bè!...
No vull altra garantía.
(Alsantse y anant á unir-se al Baró.)
- ¿Sents, Cándido?
- BARÓ. (Qu' estava distret ab lo foch.) Eh?
- CARIT. La coneix!
- (Y parla un breu moment ab ell. Lo Baró s' axeca al cap de poch y va á
tocar lo timbre.)
- RAF. (A Vict.) (Fill méu, ¿comprends aquest cambi?)

- VICT. (A ell.) (Del tot nó; però entreveig....
— ¿ Y tractas á la senyora Santoral?) (Lo Baró toca.)
- RAF. (Tres anys deu fer que no l' he vista!) — Senyors....
(Indicant va á retirarse.)
- CARIT. Queda pres!... Van á dú 'l té...
- RAF. ¿ Qui d' una amabilitat semblant no abusa?...
- VICT. (A Raf.) (Ara, aten á las mil evolucions de la sogra, á ff de que no conversi jo ab la dona!)
- (Oberta la porta del foro, apareix Amanda acabant d' aparellar lo servey del té, licors, etc. que portan Lonci y un altre criat, en una tau'a coberta ab cobre—taula escur. Lo segon se retira; Lonci 's queda per' ajudar al servey del té y demés.)

ESCENA VIII.

BARÓ, CARITAT, VICTORIANO, RAFAEL, AMANDA, LONCI,
AVIAT D.ª IRENE.

(La colocació dels personatges es per l' orde indicat. Lo Baró segueix sentat al ganapé. D' aquí en avant, Victoriano procura de tots modos acostarse á la séva dona pera conversarhi, mes li impeideix á cada punt Caritat, segons indica 'l diálech.)

IGN. Senyora.... (Desde 'l pas de la porta del fondo.)

CARIT. Qué hi ha? Qui es?

IGN. (Anunciant.) Donya Irene de Bell-viure.

(Mentre lo criat anuncia y Caritat va á rebre á D.ª Irene, Victoriano presenta Rafel á la séva dona, que passa á reunir-se luego ab las altrás duas.)

VICT. (A Raf.) (Una viuda que..... Callem.)

CARIT. ¿ Cóm va, fila? ¿ Y la cosina Trinitat?

(Besantla.)

IRENE. (Besantla á ella.) Perfectament; gracias. Y vostés? Tan bonas!

(Besantse.) Oh, Amandeta!

CARIT. (Besantse.) Pendrá 'l té ab nosaltres, ¿ no es vritat?

IRENE. Per ço he muntat cabalment, aprofitant aquest rato.

(Parla ab molta vivesa y s' assenta sens acabar la frase.)

CARIT. Amanda?

AMAN. (Deixant vivament són marit.) Mamá?

CARIT.

Serveix.

(Amanda serveix loté, ajudada de Lonci.)

- VICT. (Y va una!) (S' assenta á ma esquerra ab Rafel.)
 IRENE. ¿ 'Ls ha probat, amigas?
 CARIT. Oh, molt!
 AMAN. Molt bè!
 IRENE. Ay! jo he passat una vetlla ditxosíssima en estrem! (Ab calor.)
 CARIT. (Id.) Quin triumfo, oy fillas mèvas?
 IRENE. ¡Oh, si! Un triumfo complet!
 CARIT. ¡Quina dicció!...
 AMAN. ¡Quina mímica!...
 IRENE. ¡Quin conexe 'l món!...
 CARIT. ¡Qué á temps ha estat aquella pintura!...
 IRENE. ¡Arrebatadó!!...
 VICT. ¿ 'S permet, senyoras, una pregunta?
 IRENE. Permesa.
 VICT. ¿ En quin teatro 's sent semblant notabilitat?
 (Lo criat, que se n'ha anat avans, porta una tauleta de nit carregada de dulces etc., que col·loca devant de la xemeneya. Despres se retira ab l' altre á un signe de Caritat.)
 IRENE. ¿ Teatro diu?... Ja! ja!...
 VICT. ¿ Es concert, donchs?
 (Caritat y Amanda manifestan marcat disgust per las preguntas de Vict.)
 IRENE. (Ab énfassis.) ¡ Un oradó eclesiástich, còm may ha sentit!
 VICT. Pot ser; mes ne parlavan d' un modo, que no estranyi 'l pensament profá!...
 IRENE. (A las Sras.) ¿ Y hont s' han assentat, que no 'ls he vistas?
 AMAN. Prop de Donya Trinitat Carballo.
 IRENE. Oy!... uy!... ¿ La del coloret desvergonyit, anarquista?
 AMAN. Just.
 IRENE. (Rient.) Confesso ingenuament que 'l no haverlas sabut veure no mereix perdó!...
 CARIT. (Riguent.) Je! je!
 Sigui més considerada, Irene!
 IRENE. Cóm! ¿ Se 'n pot ser més del que ho sò?... Alló no es cara, fillas!... Es un foch encés, ab tanta rojó!
 CARIT. Compáрила

- ab la condesa Borrell!
 IRENE. ¡Oh filla, alló es un volcán!!
 —¿ Oy, Amanda?
 AMAN. Gayre bè!
 Es una cosa ridícula....
 IRENE. Y ab aquell sombrero vert
 guarnit de flors vespertinas!...
 CARIT. ¡Lo sombrero ray,... no es res
 comparat ab lo vestit
 escotat, del ball aquell
 que va da 'l Comte de *Cheste*...
 IRENE. ¡Ay no se m' ha curat més
 l' irritació d' ulls! (Ellas riuen.)
 VICT. (A Raf.) (¡ Qué 'm dius
 de la crónica?)
 RAF. (A ell.) (Que crech
 que ni una mod'ista talla
 tant!)
 IRENE. Y no 's diu ficssament
 quan torna á casars'?
 CARIT. Calculo...
 que no 's pot calcular temps!
 IRENE. Fòra asquerós que una viuda
 tan... especial, se casés!...
 VICT. (Aquesta marit no troba!)
 RAF. (Ja, Victoriano, 's córr pren.)
 VICT. Senyoras, altra dispensa
 per una pregunta. (Petita pausa.)
 IRENE. ¿ Y bè?
 VICT. ¿ Quin tema ha sigut objecte
 del sermó d' avuy?
 IRENE. (Ab énfassis.) La lley
 de la caritat cristiana!
 VICT. Bonich assumto! — (Ja veus
 del modo que la practican.)
 IRENE. Y... apropósit de vosté:
 jo 'l creya expedicionari!
 VICT. Penso serho 'l mes vinent.
 (Veyent que Irene s' ha girat á dirigirli la paraula, Victoriano s' alza
 per' escoltarla millor.)
 IRENE. (A las Sras) ¡Quinas ocasions tan bonas,
 si aprofitarias volgués!
 VICT. Perqué?
 IRENE. Pera fundá escolas
 contra 'l terrible element
 anglicá!
 CARIT. Oh! no somfi,
 Irene, tals pensaments.
 Si 's tractés d' especular
 ab productos químichs... bè;
 ¡ però fundá escolas!... ¡cá!

Lo mèu senyor gendre enten
que la química y la física
civilisa!...

VICT. Es lo modest
modo de pensar que tinch.
(Va á apoyarse en l' escalfa-panxas.)

IRENE. Y ¿quins productos van ser
los de l' última campanya?

CARIT. ¡Esgarrífis!... Tot un feix
d' insectes y herbas!...

VICT. Y entr' ellas
una dels més sorprenents
efectes contra la febra! (Moviment de las Sras.)

Senyoras, qu' hi volen fer?

Cada qual cultiva 'l gust
que Dèu li ha dat, y jó 'l mèu
satisfaig ab tant d' afany,
que, afrontant calors y frets,
hont miro una cosa útil
pèls homes, vaig y la prenc'h.
Lo deber axó me dicta
y ab gust complexo 'l deber.

CARIT. Debers y debers hi ha!

IRENE. ¡Sort tè de que pregarém
per ell, y catequisat
avans de poch...

(Axó li diu ab molta gracia, donantli un melindro.)

VICT. (Baix á Irene.) Si vosté
sigués lo mèu director
espiritual, certament.
(Mes baix.) (¿A qui anava á convertir
avuy á dos quarts de deu
cap al carrer de...)

IRENE. (Rápit.) (¿M' ha vist?)

VICT. (Axís:... un si es no es!)

IRENE. (Una obra de caritat...)

VICT. (¿De ma sogra?)

IRENE. (No, dolent!)

VICT. (Algun desgraciat, á qui
vosté alivía, ¿no es cert?)

IRENE. (Calli, escorpit!...)

ESCENA IX.

LOS MATEXOS.—D. JUST, CELESTÍ.

(S' obra la porta del fondo de bat á bat, y apareix lo primer ab ulleras
fumadas, y ab una tosseta característica, donant lo bras á Ce-
lestí y diguent ab satisfacció á Ignasi:)

D. JUST. Res d' anuncis,
res de...

- AMAN. D. Just!
- CARIT. ¡Ell!
- IRENE. ¿Es ell?
- (Amanda é Irene fan las respectivas exclamacions ab gran alegria, y anant á pendre á D. Just lo bastó, 'l barret etc., que Caritat col·loca cuidadosament en una cadira.)
- JUST. Senyors, amich de frauquesa,
m' anunció jo mateix.
- IRENE. ¡Quina ditxa!
- CARIT. ¡Inesperada!...
- ¡Tant tart!
- JUST. Bè ho es un poquet.
Després de la col·lació,
he pensat: ¿qué farás? Vés
á donar la bona nit
á la Senyora.
- CARIT. Bèn fet,
bén fet!
- JUST. Y ab en Celestí
hem vingut poch á poquet.
- CARIT. (A Celestí.) L'esperavam á...
- CELES. (A ella.) ¡Ay Senyora!
Me dispensará 'l no haver
vingut, cóm havia dit!
¡He topat en lo carrer
ab una colla de plagas,
homes y donas, que, ... que...
- (Fentse creus y afectant rubor.)
- IRENE. ¡Pobre noy! se ruborisa
de contar...
- VICT. (Ab sorna.) ¡Pobre angelet!...
- CARIT. (A D. Just.) Séntis. Té las mans geladas!
- JUST. Y 'ls peus, filla, 'ls tinch de gel!...
- (Irene 's precipita sobre 'l foch y 'l remena.)
- IRENE. ¿Los peus?... Foch... Aquesta estufa...
- CARIT. No val res! ¡Gelats los peus!...
- Baró! (Tocantlo.)
- BARÓ (Desensopintse.) Eh?
- CARIT. Fesme l' obsequi...
- BARÓ. ¡Ah, D. Just! Perdoni que...
- (Y s' alsa respectuosament.)
- JUST. ¿No 's molestará?
- BARÓ. Al contrari!
- CARIT. Anem! Ara un tamboret...
- IRENE. Un tamboret!
- CARIT. Noya!
- AMAN. Vaig!
- Aquí está. (Lo col·loca 'ls peus de D. Just.)
- CARIT. Ara un poch de té;
¿oy?

JUST. Bèn calentet !

IRENE. ¿ Y... róm ?

JUST. Dispensi, Irene, pendré marrasquí !

CARIT. Amanda !

AMAN. (Separantse de Vict. com sempre.) Mamá !

RAF. (A Vict.) (Y van dos!)

VICT. (A Raf.) (No, que van tres.)

CARIT. Ja sab qu' está á casa seva !

JUST. Obro axí, porque axí ho crech.

(D.ª Irene ocupa són primer lloch y prop d' ella está Celestí ab qui conversa alegrement, servintlo, Caritat y D. Just están assentats al sofà. Lo Baró á un silló. Amanda serveix á D. Just *dulces* y marrasqui. Los dos jóves forman ó no grupo apart, segons lo dialectch.)

CARIT. Clá !

JUST. No pèl gust d' ocuparme del cos, de la carn y del...

VICT. Ja 's veu !

JUST. Es cosa humillant ficar nostra estima en ell.

Lo millor es satisfarlo ,
perqué no siga eczigent .

—¿ Tens fret, miserable cos ?

—Donchs escálfat. — ¿ Gana tens ?

—Donchs menja, atípat, que quan estarás bèn satisfet ,

potsé 'm dexarás tranquil ,

y no 'm molestarás més. (Beu.)

VICT. (A Raf.) (D' axó 'n diu castigá 'l cos !
¿ Comprens ?)

RAF. (A ell.) (No dexa de ser moral !)

JUST. (A Caritat.) Ara bè : he vingut ,

dobla amiga mèva, per

duas cosas. La una

recordarli que debèm

continuar la suscripció

en pró dels nostres pobrets

africans, qu' están al caós

de la vida !

CARIT. Algun diner

tinch per' entregarli.—Amanda !

pren la bossa.

(Amanda va á traure d' una calejera una bossa.)

JUST. Está molt bè.

—Ara, espero que 'ls senyors ,

ab benéfichs sentiments,

voldrán també contribuir...

VICT. Sí ; també hi contribuirém,

¿ Cóm nó? Encara que, D. Just,
per ma part, y crech també
per la del meu bon amich,
tindria un gust més complet,
si aquesta empresa benéfica
en nostra pátria quedés,
á fi d' aussiliá espanyols,
puix, dexant apart que aquets
son germans de més aprop,
no tindria tant rezel
respecte á si 'l donatiu
pot eczararse y... Res, res.

—Amanda, té. (Tira una moneda d' or á la bossa.)

AMAN. (Ab to mistich.) Victoriano,
centuplicada en lo cel
trobarás ta caritat!

VICT. Filla, no sò un usurer
tan furiós. Las obras bonas
las faig grátis.

AMAN. (A Rafel.) ¿ Y vosté!

RAF. Senyora, de tot bon cor. (Id. que Victor.)

JUST. Ara, Baronesa, aném
á lo segon. ¡ Gran noticia!

(D.ª Irene s' acosta á escoltar.)

Passat-demá 's constitueix
nostra junta directiva!...

CARIT. ¿ Tan prompte?

JUST. Resultament.

Ab axó, Senyora, opino
qu' es molt convenient tinguém
la reunió preparatoria
demá.

CARIT. ¡ Oh si!

JUST. Demá mateix.

Tinch per vosté conquistats
vots en gran!.. (Fregantse las mans.)

CARIT. D. Just, no sè,

á parlá ab tota franquesa,
qui pot disputarme 'ls drets
presidencials!—¿ La Carballo?

—Es un ridícul vivent.

—¿ La Postars?—Los séus perfums
marejan.—¿ La de Borrell?

—Sòls mereix ser presidenta
pèls anys, que tapa ab gran zel.

¿ En fi: qui? Jo no hi atino!

Y callo; que no 'm permet
parlarne 'l ser Caritat,

cóm sò, de nom y de fets.

VICT. (A Raf.) (Efectes del sermó...)

- RAF. (A Vict.) (Sí :
son efectes sorprenents !)
- IRENE. Bén dit, baronesa, pero
crech no fóra per demés
parlar ab la Santoral,
electora prepotent,
que pot casi per sí sola...
- CARIT. La Providencia ho preveu
(Abgracia.) tot, y ha fet vení 'l Senyor...
- RAF. Senyora... (Molt cortés.)
Conto ab vosté
perqué 'm procuri 'ls sèus vots,
cóm jo li procuraré
lo pis!...
- VICT. (Ah ! ara ho comprench tot !)
(Y va á assentarse prop de sa esposa.)
- RAF. Senyora, m' esforsaré,
en quant me siga possible.
- CARIT. Tinch uns escrits molt curtets,
en forma de circulars,
y suposo que tindré
l' honra de que 'n donga alguns
á la Santoral...
- RAF. Faré
tot quant vosté se servexi
ordenarme.
- CARIT. (Inclinantse.) D. Rafel....
—Amanda ! (Amanda s' axeca.)
- VICT. (Y van cinch !)
- CARIT. Fés dir
á l' Elena, que al moment
me porti las circulars
aquellas; que l' esperém. (Se retira Amanda.)

ESCENA X.

DITS, FORA AMANDA, que torna al poch rato.

- IRENE. Oydá ! La hermosa Eleneta...
- CARIT. Baxará tot desseguit.
- IRENE. ¡ Suposo no ha desistit
de l' idea...
- CARIT. May !
- IRENE. ¡ Pobreta !
- CARIT. Es la séva vocació
tant gran y va en tal augment,
que diu vol entrá al convent
dintre poch dias.
- JUST. (Bebent un glop.) ¡ Oh !
- VICT. (Ab rabia.) ¡ Oh !

- CARIT. Té 'l món conegut y vol fugirne aviat sa virtut.
- VITC. (á Raf.) Lo mon aquí conegut, N' hi ha per cremà á qualsevol. (Entra Amanda).
- IRENE. ¡ Pobra nena!
- JUST. ¡ Marrasquí deliciós!
- CARIT. ¡ Li agrada?
- JUST. Tant, que l' estich saborejant!... Es tot lo que li puch dí:
- CARIT. ¡ Oh ditxa!—Amanda!
- AMAN. (Després d' igual joch.) Mamá!
- CARIT. Demá á primer' hora, ordenas portar sis ampollas plenas á D. Just.
- JUST. ¡ Oh! ¡ Vol callar, Baronesa...? No coneix...
- BARÓ. Ja está dit, y no repliqui.
- JUST. (Com continuant la frase interrumpuda). Donchs que 'l criat no s' mortifiqui... Me las duré jo mateix avuy.
- TOTS. (A sa manera). Ah bè!... bè!...
- BARÓ. Axís passa! (Y torna á pendre l' actitud meditabunda de avans).
- JUST. Vull dí en lo meu cotxe...
- CARIT. Sí.
- JUST. Y... al di 'l meu cotxe, vull dí lo que pendré aquí á la plassa.
- IRENE. Oh no! Muntará en lo meu, D. Just!
- JUST. Oh bo!... En cap manera...
- IRENE. Lo dit, dit.
- JUST. ¡ No considera que vosté haurá d' aná á peu?
- IRENE. No tal: l' acompanyaré.
- JUST. Ah! si es axís, accedexo.
- IRENE. No sab lo que li agrayexo. (A Carit.)—Qué bo es!
- CARIT. (A ella.) Mes no 'n pot sé!

ESCENA XI.

DITS Y ELENA.

(Lo Baró s' incorpora un poch, li fa un saludo ab la ma acompanyat d' una rialleta, y 's torna a ensopir. Celestí, que figura estar llegint, cesa en sa lectura per mirarse á Elena de regull).

ELENA. Mamá. (Y saluda.)

- CARIT. Entra, Elena, vina!
- JUST. Vingui aquí, glopet de llet!
- IRENA. Elena, ¿y 'l patonet?
(Besantla.) ¡Qué hermosa es!
- JUST. ¡Oh! divina!!...
(Rafel está de modo que no pot veure á Elena.)
- VICT. (A Raf.) (Tot sucre y mel! Tot amor!...
Y perqué?)
- ELENA. Mamá, aquí tens
circulars. (Dantlas'hi.)
- VICT. (A Raf.) (Oh! ¿no convens
en qu' axó trosseja 'l cor?)
- RAF. (A Raf.) (Y dius qu' es guapa?)
- VICT. (A ell.) (Mira!)
- RAF. (! Ah!)
- VICT. (Marcadíssima sorpresa, al véurela ab plena illum.)
(Qué tens?)
- RAF. (No res : la... sorpresa
de veure... tanta bellesa!
(Ap.) Ella es! no 'n puch duptá.)
(Caritat haurá fet una tria de várias circulars y las dona á Elena.)
- CARIT. Dona aquet plech al Senyor,
filla meva. (Se gira.)
- ELENV. Desseguit.
—Senyor méu... (Oferíntlashi.)
- RAF. (Turbat.) Eh?
- ELENA. Si es servit...
- RAF. Gracias... (Es ella, si. ¡Horror!)
- JUST. Fill meu, s' ha fet tart. Aném?
(Ho diu á Celestí, que haurá menjat molts *dulces*, ab dissimulo, passejantse distretament, llegint, observant y somriguent casi sempre.)
- CELES. Quan vulga. (Y pren sa actitud convencional.)
(Tothom s' alsa menos lo Baró.)
- JUST. (Somrigent.) 'L Senyor Baró
té sou.
- BARÓ. (Desvetllantse y alsantse). S' equivoca ; jo...
- CARIT. Espero demá 'l tindrem
á dinar.
- JUST. Però...
- CARIT. Está dit.
- JUST. Mes...
- CARIT. Ja faré jo de modo
que no li causí incomodo :
será un diná ben petit,
magret... A la meva ma
dèxiho!...
- JUST. Vosté ja 'm coneix.
Alló... res més que un bon peix...
- BARÓ. Que no siga bacallá!
- JUST. No : llus ó nero ; uns pexets
de riu, y una aucella acuática,
y... alguna llegum simpática,

cóm uns pésols bèn fetets ;...
 á més una rossa truyta...
 y... unas pastas ab vi dols,
 y... cási faltará sóls...
 una plateta de fruyta !
 —¿ No li apar, Baró ?

BARÓ.

Aprobat !

(M' agrada qu' á sopar vingui !)

JUST. Aném ?

IRENE. (Dantli 'l sombrero y bastó.) Tingui.

CARIT. (Posantli la bufanda del Baró.) Vingui, vingui...

—Es temible un constipat.

JUST. Gracias !

(Y dexa que las Senyoras vagin arreglantlo, prop de la porta del fondo.)

VICT.. (Ap. á Elena.) (Nena, ¿tindrè 'l gust
de parlar-te un rato apart,
avy mateix ?)ELENA. (Id. á ell.) (¡ Déu me 'n guart,
Victoriano ! ¡ Quin disgust
per la mamá !... No pot sé !

VICT. (És qu' es cosa molt formal.)

ELENA. (Demá, si acás !)

VICT. (Fas molt ma',
y jo lo t' imitaré.

—Me 'n vaig al teatro.)

ELENA. (Horriritzada.) (¡ Per Déu ?
¡ En quaresma !!)

VICT. (¡ M' amohinas !

Son magras las bailarinas...

No temis.) (Separantse.)

ELENA. (Però...) (Suplicant.)

VICT. (Retornant) (Eh ?).

ELENA. (Després de duptar.) (Ré.)

VICT. (Resolt, anant á pendre 'l barret.) adieu.

CARIT. (Báix á Cel.) (Noy !)

CELES. (Id. á ella.) (Mana ?)

CARIT. (Rápít.) (Segueix la pista
del méu gendre !)

CELS. (Está molt bè.)

(Irene s' haurá previngut per sortir.—Elena ha passat al costat de son
pare que luego li pren las mans entre las sévas.)CARIT. (Y fes per manera que
no se 't perdi gens de vista.)JUST. (Tapat ab la bufanda y saludant.)
Senyoreta !... Servidor
de tots vostés.—No cal dí (A Carit.)
qu' está ja lo marrasquí
y...

IRENE. Si, Senyor.

(D. Just mirá á Caritat.)

CARIT. Si, Senyor.

JUST. Además l' agua calenta

pèls peus... No 'u miro pèl prisma
del fret!...

VICT. (Fregant ab lo colzo 'l barret.) No: pró 'l reumatisme...

JUST. Si: tot seguit m' atormenta.

—Los mèus saludos reitero.

(Just acompanyat de las senyoras.)

VICT. (A Raf.) ¿ Vens ? (Posantse 'l barret.)

RAF. (Parat, mirant á Elena.) Si; també vinch.

VICT. (Al fondo de l' escenari.) (T' agrada,
xicot, la meua cunyada,
segons sembla?)

RAF. (Molt!) (Ap.) (Oh! espero
que averiguar lograré
lo secret que veig aquí.)

VICT. (Bè. ¿ que vens ó qué?)

RAF. (Si, si:
vinch.) (Ap.) (Jo l' averiguaré.)

ESCENA XII.

BARÓ, ELENA.

(Aquesta haurá anat seguint ab la vista als dos joves, després s' acosta més al Baró.)

ELENA. Y se 'n va, papá!...

BARÓ. Sí, Elena!

ELENA. ¡ Al teatro!!

BARÓ (Qué ditxós es!)

ELENA. ¿ Qué dius, papá?

BARÓ. No, no, res:

que... ja es fora!

ELENA. 'M dona pena

quan veig axó!...

BARÓ. Sí?

ELENA. M' assusta

la conducta que segueix.

¿ Qui no veu, qui no coneix

lo que a la mamá disgusta?...

—Per qué no t' ha de imitá?

BARÓ. Axó dich!

ELENA. ¿ Per qué á deshora,

y en quaresma, se 'n va fora,

quan aquí tant bè s' está?

—Oy que dich bé?

BARÓ. Tens rahó.

ELENA. Oy que sí? (Cada vegada més carinyosa.)

BARÓ. Si, angelet meu.

Estant axi, apropet teu,
l' estar trist no té perdó!

ELENA. ¡ Pobre papá ! (Acariciantlo.)
 BARÓ. (Id. á ella) Qu' ets hermosa !
 (Pausa.)
 ELENA. ¿ Cóm tarda tant la mamá ?
 BARÓ. Es estrany !
 ELENA. Mírala !

ESCENA XIII.

BARÓ, ELENA.—CARITAT.

(Entra molt azorada, desfeta y tremolosa, ab una tarjeta de visita á la má, que amaga quan veu que sa filla s' ha adonat d' ella. Va apoyantse en la paret y 'ls mobles, á fi de no caure.)

CARIT. ¡ Ah !
 ELEN. Mamá, qué tens ? (Corrent'hi.)
 CARIT. Res...: no es cosa...
 BARÓ. (Prop d' ella.) Mes...
 CARIT. Un rodament y... ré.
 (Esfors.) Ja ha passat... Sola dexeume.
 ELENA. Bé; però, mamá...
 CARIT. (Manant.) Creyeume!
 BARÓ. Mes...
 CARIT. (Enérgica.) Obehíu.
 BARÓ. (Després d' una pausa.) Está bé.
 (Y 's retiran tots moxos.)

ESCENA XIV.

CARITAT.

(S' assegura de qu' está sola, y mira la tarjeta.)

CARIT. Es son nom!... Oh, vil sorpresa!
 (Lleg.) «Lluís del Fay.» Qu' estich mirant?
 La rabia m' está ofegant...
 (Ab una transacció mística.)
 ¡ Dèu mèu, doneume fermesa
 en un conflicte tan gran !
 (Cau agenollada, apoyantse en la taula.)

FÍ DE L' ACTE PRIMER.

ACTE SEGON.

(La matexa decoració. — L' aranya apagada. Un' ampolla d' aigua y un got. Un sarrell d' or damunt la calaxera, bastant atnagat darrera del rellotje ó altre objecte.)

ESCENA PRIMERA.

CARITAT, AMANDA, BARÓ

(Al aixecarse 'l teló, Caritat y Amanda están assentadas prop la taula, enterantse de la correspondència; la primera vestida ab trajo diferent del de l' acte anterior, y ab los lentes d' or posats; la segona llegeix y escriu indistintament. — Lo Baró, assentat á una poltrona, té una panera entre camas, y va retallant estampetas ab molt cuidado, mostrant cert disgust que procura reprimir.— Pausa.)

CARIT. Crech que ja estém al corrent.

(Se trau los lentes.)

Has enllestit aquell compte?

AMAN. Sí, mamá.

CARIT. ¿ No has olvidat
cap de las notas que portan
lo rasgo de D. Just?

AMAN. N6,
mamá.— Mira. (Presentantli un paper.)

CARIT. (Després de pasar' hi 'ls ulls.) Está conforme.

AMAN. ¿ Y la carta d' En Llorens (Ab tó suplicant.)
definitivament...

CARIT. . Fora!

AMAN. (Id.) Y... l' altra, mamá?

CARIT. Qui es l' altra?

AMAN. Es la pobreta Layona,
que tant bè se va portar
quan servia á casa!...

CARIT. Noya,
sabs no vull intercessions

quan he resolt una cosa.

(Moviment de silenci. Caritat mira 'l seu rellotje.)

— D. Just ja no pot tardar :
las vuyt han tocat fa estona.

ESCENA II.

DITS, CELESTÍ, D. JUST, RAFEL.

IGNASI. (Anunciant.) D. Just, D. Rafel de Vari. (Se retira.)

CARIT. (Anant á ells.) Y bè, senyors ?

JUST. (Fregantse las mènes.) Bonas novas !

Sis votets, sis votets més,
m' ha assegurat la senyora
Josepa !

RAF. Donya Leocadia
li respon al ménos d' onze !

CARIT. Oh, gracias ! — D. Just, entéris...

(De la correspondencia.— Ell ho fa, col·locantse las ulléras al front, y posantse 'ls lentes guarnits de ma de perla negra, que du lligats á la botxaca.)

D. Rafel, dispénsim l' honra
de conversá ab...

(Signant lo Baró, y Rafel cupleix.)

(A Celestí.) — Y bè, noy ?

Mòn gendre...

Celestí, després de saludar á Amanda, que 's retira, besa la má á Caritat y s' hi acosta.)

CELES. Cumplint las órdres

de vosté, vaig espiarli
los passos, fins entrá á l' ópera,
y... després... als bastidors! (Fals rubor.)

CARIT. ¡ Als bastidors dius?...

CELES. (Suspirant.) ¡ Si !

CARIT. (Reprimintse.) Cónta.

CELES. Tòts dos hi varen entrar...

CARIT. ¿ Tots dos ?

CELES. Si : ell y aquell jove; (Raf.)

y, un cop dintre, vaig trobarme
ab vários grupos de noyas
vestidas... (Més rubor.)

CARIT. Lo cos de ball.

CELES. Si ; 'l cos se 'ls hi veyá á totas !

CARIT. Pobre nen ! ¡ Cóm vas patir !

CELES. Que si vaig patí !... Ay, senyora !

CARIT. Y mentrestant, lo meu gendre...

CELES. Arrimat axí, á una soca
pintada... estava parlant
ab una morena hermosa...

(Moviment de Caritat.)

si es que ho pot ser l' impuresa
del frágil cor tentadora ! —

Vaig invocá 'l nom dolcíssim
de vosté, y, ab veu heróica,
vaig preguntá á una d' aquellas,
blanca, fineta, graciosa...
(Altre moviment de Caritat.)
si es que pot serho 'i pecat
d' una infelís pecadora.
« — Senyoreta, — dich — aquella
morena qui es? — ¿ La qu' enrahona
ab En Victoriano? »

CARIT. ¿ A secas
Victoriano?

CELES. Tal com sona.—

« — D' hont surts, pobre nen? ¿ de missa? — »
va proseguir la xicota.

« Es la Paquita: ¿ que vols
que t' hi presenti? »—A tal mostra
de simpatía, la sang
me puja al cap, ella ho nota,
se posa á riure, jo fujo,
me trobo á baix, prenc un cotx,
— perque plovia — y arribo
á casa, dient parenosties. (Pausa.)

CARIT. ¿ Y... avuy altre cop deu serhi?

CELES. Es fácil saberho prompte.

-- ¿ Vol que hi torni? (Decidit.)

CARIT. Ahont? ¿ al Liceo?

¿ als bastidors? ¿ Tal proposas?

¡ En mitx d' aquells grupos lúbrichs...

CELES. (D' axeridas papa'lonas.)

CARIT. Tindrias valores cara
per tornarhi? ¿ Axí t' esposas?

CELES. Oh no! Molt me costaría
passar allí un' altra estona!
y, en tot cas, ab la confiança
de fer tornar ben católica
alguna de las pobretas
protestanta's, y tal volta...

CARIT. La morena, oy?

CELES. (Ab certa fogositat.) Sí!

CARIT. (Enérgica.) 'T prohibexo
parlarne més...

CELES. Jo...

CARIT. Y ten compte
que no arrivi als meus oídos
que per allí esgarriat corras.

CELES. Oh! no 'n passi cap cuidado!...
(Axís que pugui!)

JUST. (Alsantse y treyantse 'ls lentes.) Conforme.

CARIT. Ara, amich meu, un moment.
Li portaré las limosnas

qu' obran en caixa.

JUST. Està bó.

CARIT. Cándido, á D. Rafel dòna
l' escrit de l' arrendament.

(A Rafel, estrenyèntli la ma.)

Axó no es tráurel á fora.

Suposo que som amichs.

RAF. Suposició molt honrosa!

JUST. Servidor...

CARIT. Vinch tot seguit.

— Baró...

(Volent dir que no fassi esperar á Rafel.—Lo Baró se gira y, distret, se talla.)

ESCENA III.

RAFEL, D. JUST, BARÓ.

BARÓ. (Alsantse.) ¡ Uy ! ¡ Infamas estisoras !

JUST. Qu' es ?

BARÓ. ¡ Que m' he tallat un dit !...

Uy !... uy !... Voto al món !...

RAF.

(Pobr' home !)

JUST. Es fácil...

BARÓ. Y he desgraciat

la colecció microscópica
de la lletanía !... Voto á
las barbas del rey Herodes !...

JUST. (Finament.) Calma, baró, calma... calma !...

BARÓ. ¡ Calma, eh ?... Aquesta es més bona.

Calma, quan veig cada dia
que 'l reuma 'm creix y 'm pitjora,
á pesar dels juraments

que vosté 'm fa á totas horas
de curarme ?... ¡ Llamps y trons !
Ja estich fins aquí de...— Escóltime.

(Quadrantse.) Si 'm torna à apretá 'l dolor
com aquesta nit, sis horas
mortals, juro pèl meu nom
que tinch de fer troná y ploure !

JUST. ¿ Mès... com vol...

BARÓ. No vull patir
mes reumatismes ni gotas.

(A Raf.) — A la vista.

(Se 'n va per la dreta.)

RAF.

¡ Està cremat,

furiós !

JUST.

Bon cuidado 'm dòna !

(Va á seguirlo y diu, com si li hagués ocorregut una gran idea)

Ah ! si 'l pogués decidir

á un pelegrinatje, fora

tal vegada un gran remey !

RAF. Pot ser sí.

JUST. Mans á la obra.

(Vol anar' hi y 's para.)

Pró está irritat,... y es posible....

—Oh 'ls homes al fi 's recordan
que ho son y.... ¡No hi ha com ellas!

¿Donas ¡ah! donéume donas!

¡Tan bonas,.. tan obedientas,...

tan resignadas,.. tan dócilas!!...

(Sa 'n va per la mateixa porta que 'l Baró)

ESCENA IV.

RAFEL.

(Despres de seguirlo ab la vista.)

Al fi ja ets duenyo del camp,
peró, Rafel, reflexiona.

Tota la nit l' has passat
pensant ab ella... ¡Qué hermosa!

¡Qué angélica!.. Si no fós

la malehida memoria

que sóls me la representa

tirant la carta... ¡Horrorosa

visió, que l' aborrimment

al matrimoni 'm redobla!

(Pausa) ¿Es posible? ¡Tant candor,

tanta gracia seductora

cubrint un cos.... No hi ha més:

qu' es culpable 'ls fets ho provan.

¿A qué vindría l' empenyo

en volguerla fé entrar monja?...

Oh! hi ha falta,.. hi ha delicte,...

¡hi ha un misteri que esborrona!!..

ESCENA V.

RAFEL, ELENA.

(Surt depresa, crida á sa germana, y al adonarse de Rafel, fa una pe-
tita exclamació de sorpresa.—Escena molt jogada.)

ELENA. Amanda?—Ah! no es aquí?

Dispensi.

(Fa cóm quí vol anársen, però queda parada, demostrant bus-
car algo.)

RAF. De res. (Preciosa!)

(Adonantse de l' actitud d' Elena.)

Vosté busca alguna cosa,

Senyoreta... ¿no es cert?

ELENA. Sí.

Un sarrell d' or. Mª germana

creya jo que aquí baix era,
buscantlo.

RAF. ¿Per.. la bandera
que broda?

ELENA. Sí.

RAF. ¡Soberana
ocasió... si fés la sort....

—Ah! ja 'l tinch.—(L'agafa de damunt la calaxera y
se'l fica á la botxaca) ¿Me don llicencia
per unir ma diligencia
á 'a sèva?

ELENA. De tot cor.

Llesta ha d' estar la bandera
avans d' una hora, y com jo
l' he d' aná á dur. (Busca) Veig que no
es á dintre la panera.

RAF. No, senyora.— Mal temps fa
per sortir...

ELENA. (Sempre buscant) Es qu' es molt rar!

RAF. Calli: si mal no reparo....
(Va á un estrem; ella li segueix ab dalé.)
—M' he enganyat!

ELENA. No se que ho fa!

Estich certa de que aquí
aquet matí l' he ensenyat...

RAF. ¿Li seria molt pesat,
molt cruel, no poguer sortí?

ELENA. ¡Bastant!

RAF. Es dir que li agrada
passejarse?

ELENA. Es divertit,
y més encara de nit.

RAF. (Ja ho crech: per no ser notada.)
—¿No la dexan al convent
sortir sovint?

ELENA. ¡Casi may!

RAF. Sòls pèl jardí, que fa esglay
de mirarlo!...

ELENA. Certament.

L' ha vist?

RAF. Quan ma cosineta
al mateix convent vivía
que vosté... ¡Pobra María
del.. Remey!.. ¡Pobra Marieta!

ELENA. Remey?.. No li he vista pas!

RAF. (Jo ménos)—Era anterior
á vosté... ¡Me trenca 'l cor
recordarla!..

ELENA. Com! ¿Acás...

RAF. Si! Vá morir, Senyoreta,
Després d' un any d' havé estat
al convent!..

- ELENA. Y á quina edat?
- RAF. Setz' anys!
- ELENA. La mèva! ¡Pobreta!
- RAF. Contan que morí del pit,
mès no hi dono assentiment.
- ELENA. Y donchs?
- RAF. Crech que un sentiment
va matarla!
- ELENA. Ah!
'L qu' ha sentit!
- RAF. (Marcat.) Li varen la vocació
violentar, volentla fer
monja,... no 'n va volguer ser...
¡y 's va morir!
- ELENA. Ja ho crech!
- RAF. (Vivament) Oh!
¿no es cert qu' es crueltat inmensa
violentar axis?
- ELENA. Molt gran!
- RAF. Sobre tot, considerant
lo poch que una noya pènsa,
ja perque no té l' edat
necesaria, ja perquè
del món casi no 'n sab ré,
perquè casi en ell no ha estat?
- ELENA. Passa molt sovint!
- RAF. (Més calor.) Axí
vosté propia no se inclina....
- ELENA. Perdoni: de sa cosina
(Alsantse.) parlavam y no de mí.
- RAF. Dispensí que la semblansa
qu' entre vosté y ella he vist,
m' hagi, posantme bèn trist,
fet sentir desconfiansa!
- ELENA. Observo qu' estém parats!
(Y torna á móurese pera buscar.)
- RAF. (Ja 's veu, vocació forçada!)
Tal vegada en algun plech
del sofá!.. (Hi va y ella també, buscant los dos)
Y noti que crech
que ma cosina estimada
sentia una inclinació
per cert jove... però en vá:
son cor hagué d' acallá,
matant sa tendra passió.
- ELENA. Oh! potsé havia escullit
lo que no li convenia!
(Retorna al segon terme.)
- RAF. Al contrari.
- ELENA. ¿A qué vindria,
donchs, l' haberli prohibit?

- RAF. (¿Será illusió 'l pensament de que hi ha amant en campanya? Oh! Aquesta cara no enganya!)
- ELENA. No 'l troba?..
- RAF. Absolutament.
- ELENA. Llavors me 'n torno: potsé l' Amanda ja 'i tingui dalt.
(Va á sortir)
- RAF. Senyoreta...
- ELENA. Eh?
- RAF. ¡Qué casual!
(Com trayentlo de detrás del barret.)
Era aquí!..
- ELENA. (Espontánea.) Vegi vosté com se troba sens buscar!
(Raf. se la mira ficso, donantli 'l sarrell.)
- RAF. (Calcat) Y com succeheix al revés, qu' altres no troban, per més que s' empenyin en trobar.

ESCENA VI.

RAFEL sol - després LONCI.

- RAF. No es posible! No 's compren, sense fé á Deu injusticia, que una pérvida malicia enganyi tan dolsament! Eh! Inútil es que incomodi món cor ab pueril tortura, aquesta pobra criatura, té al convent horror y odi...
(Pausa.) Ah! Si á solas pogués jo parlarli :... sens eficacia
(Veyent entrar á Lonci.)
no fóra la mèva audacia...
calla! 's brinda una ocasió.
- LONCI. Lo senyor Baró suplica se servexi 'l senyoret passar al seu gabinet, hont l' espera.
- RAF. (Mirantlo ficssament.) (L' ull indica picardia,... y 'l llabi axí d' aquet modo conformat...)
(Lonci va á retirarse.)
— Escolta, noy!
- LONCI. (Acostantse y baxant los ulls) ¿M' ha cridat?
- RAF. Si, t' he cridat. Vina aquí.
(S' assegura de que ningú escolta, y li diu á mitja veu.)
— Mira: si avans d' una horeta

la porteta del jardí
trobo oberta... ¿Comprends?

LONCI.

Si.

RAF. Haurás guanyat mitja onseta.

LONCI. Senyoret, un gran pecat
es lo que de mi desitja!...

RAF. Pró *una* onseta...

LONCI. (Alsant lo cap.) ¡Ah! ¿una?

RAF. Al dir *mitja*

jo 's veu que m' he equivocat. (Pausa.)

LONCI. La porta del jardí ha dit,
¿no?

RAF. Cabal, si: la porteta
oberta antes d' una horeta,
y 't guanyas lo qu' has sentit.

LONCI. ¿Me vol permetre arretglá
lo mèu relotge ab lo seu?

RAF. Prou. (Dexant véureli l' hora, etc.)

LONCI. (Arretglat.) Per lo demés, ja 's veu
no seré jo qui l' haurá
oberta...

RAF. (Indignat.) Ah, no?

LONCI. (Somrignent.) No.

RAF. Donchs parla.

¿Te desdirías...

LONCI. (Id.) De ré:

(Marcat.) mes, no obrintla, puch molt bè
descuidarme de tancarla.

RAF. Ah, ja!—Un rasgo de D. Just.
Tenen molts punts de contacte.

—Aquí tens mitx preu del tracte.

LONCI. (Embotxacant.) Si 'l senyoret té 'l disgust
de que li surti al revés,
y se descubrexí 'l plan,
li previnch per endavant
que 'l qu' es jo, no diré res. .

RAF. (Miserable!) (Apareix D. Just.)

JUST. Senyor mèu:
lo senyor Baró l' espera.

RAF. Gracias : vaig.

(Fa un signe de silenci á Lonci y se 'n va per la dreta. Lonci pel fondo,
ab s' habitual actitud d' anyell. D. Just mira sortir á un y altre;
trau la capsa de polvo, 'n pren un tranquilament y diu.)

JUST. ¡Humm!!... Qui sab qu' era

lo que deyan?... No 's preveu

may tot lo que pot passar...

Tal volta alguna amoreta
clandestina ab la noyeta...

—Necessari es vigilar.

ESCENA VII.

D. JUST CARITAT.

(Surt de l'esquerra, acompanyada d' AMANDA, que porta una bossa de diner, la deixa damunt de la taula, y se'n torna.)

CARIT. Amich mèu, aquí hi ha 'l diner recullit.

JUST. Bah! Dèu n' hi dò!
(Ho diu assentat prop la taula y sospesant.)
—Ay! si no fós el Baró...

CARIT. ¿Qué passa? (Sentada devant de D. Just.)

JUST. 'Ns darà qué fer.

Com més va, més desespero
li dona qualsevol cosa.

CARIT. ¡Y qué trist es ser l'esposa
d' un home axí!...

JUST. Ho considero;
peró ja qu' axís s' eczalta
quan menos deu, sent més vell,
caigui, ca'gui sobre d' ell,
senyora, 'l pes de la falta!

CARIT. Es lo que dich jo, increpant
l' error que l' ánima plora!...

ESCENA VIII.

CARITAT, D. JUST, IGNASI. (Estossega.)

CARIT. Qu' es? ¿Perqué has entrat?

IGN. Senyora...

CARIT. No sabs 'l ordre terminant
que no vull interrupció,
quan en conferencia estich
ab lo mèu íntim amich?...

IGN. Ho sé; pero hi ha 'l senyó
qu' ahí vespre va dexá
la targeta, y de tot modo
diu no tindrà l' incomodo
de tenir que tornar...

(Entrega la tarjeta á Caritat.)

CARIT. (Llegeix y la deixa á la taula.) Ah!

JUST. Qué té, senyora?

CARIT. No...es...res.

(Y jo que no m' ho he temut,
veient no havia vingut
en tot avuy!...) (Desvaneixentse.)

JUST. (Alsantse.) ¿Peró qu' es

Senyora?...Está trastornada!

(Pren la tarjeta y llegeix.)

Permétim mirar—«Lluís dal Fay.» ¿Y aquet nom axis la trastorna?... Está inmutada!...

¡Vosté tremola, senyora!...

No fóra raro un desmay!

CARIT. No: ja 'm calmo!

JUST. ¡Lluís del Fay!...

CARIT. Feya molt temps qu' era fora... lluny d' aquí... Mort lo contava y... ara... al prompte... la... sorpresa...
(Can desfallescuda en lo sofá.)

JUST. ¿Un poch d' aigua, Baronesa?

CARIT. Si! (Ab veu débil.)

JUST. Y... ¿vosté no l' esperava?

(Insinuant y dantli beure.)

CARIT. Oh!...—Mira si n' ha anat, (A Ignasi.) com ahí, al cap d' un moment.

(Ignasi surt y torna á entrar al poch rato.)

JUST. Fora ¿oy?

IGN. No: tranquilament está llegint assentat.

JUST. ¡Oh desvergonya inaudita!

Vaig á...

CARIT. (Detinguentlo.) Inútil es, D. Just: provocarí un disgust, y... 'l provocarlos m' irrita.

JUST. ¿Vol...

CARIT. Rébrel: es lo millor.

JUST. Donchs me retiro.

CARIT. Al contrari; un favor extraordinari pot ferme.

JUST. ¿Si?

CARIT. Si, senyor.

(Indica á Ignasi que fassi passar á D. Luís.)

JUST. (En qué parará axó? Esglay produhir una sorpresa d' un amich!... ¡Es gran raresa may vista!...)

IGN. (Anunciant.) D. Lluís del Fay.

ESCENA IX,

CARITAT, D. JUST, D. LUÍS.

(D. Just fingeix tós, y s' amoca pera mirar dissimuladament á del Fay per sobre las ulleras.)

LLUÍS. Senyora, 'm dispensará que, abusant de l' indulgencia

de vosté, tanta insistencia
hagi tingut qu'empleá.
Mès ja que, al fí, puch honrarme
ab l'honor d'esser rebut,
del empenyo qu'he tingut
dech tan sóls felicitar-me.

(Caritat, que ha mostrat mortificació en escoltarlo, li respon freda y altiva, sens mirarlo.)

CARIT. Efectivament : distreta
y ocupada ab el senyor...
LLUIS. No s'escusi : que 'l favor,
qual retart sembla la inquieta,
haguera lograt ahí,
á no trobám, d'un plegat,
d'un mal nerviós atacat,
que va obligarme á sortí.
Me sento encara abatut,
peró he passat tot lo dia
per venir tal agonía,
que, al fí, Senyora, he vingut.

CARIT. Li agrayexo aquets afanys,
y 'm planyo del contratemps!

LLUIS. Ja ho veu; feya tant de temps
que no 'ns veyam!..

CARIT. Si : uns... cinch anys...

LLUIS. Sis, si no recordo mal, (Marcat.)
y 'ls amichs pensar podian
que ja may més me veurian.....

CARIT. Realment : s'ha dit que malalt
de molt cuidado...

LLUIS. Es axís,
y..., ab lo permís de vosté,
prench assiento. (S'assenta.)

CARIT. (Oh!) Vosté 'l tè.

LLUIS. Gracias.

JUST. (Després de polsar.) Ejém!.. (Quin D. Lluís!)

CARIT. (Quin suplici!) Y... ¿quin temps conta
passar aquí?

LLUIS. Axó depen
del negoci molt urgent
que m'ha dut. Pot ser tan promte,..
demá tal volta.—Y 'l Baró?
¿Tindré 'l gust de saludarlo,
probablement, ¿no Senyora?

CARIT. Está delicat y fóra,
tal vegada molestarlo.
(Ho diu, dant una mirada á D. Just.)

JUST. És cert.

LLUIS. Donchs queda aplassat
per altra ocasió més bona,
en que se 'm rebi una estona
ab major intimitat.
(Ho diu, mirant á D. Just, y s'alsan los dos.)

- CARIT. (Ah!) (Respirant ab desfogament.)
 LLUIS. Més no puch esperar-la
 en quant á l' Elena; axí
 fássili dir que 'l padrí
 l' espera per' abraçar-la.
- JUST. (Són padrí!!...)
- CARIT. (Turbada.) Ab cor agrahit
 li donaría aquet gust,
 però... ha sortit.—¿Oy, D. Just?
- JUST. Crech que déu haber sortit.
- LLUIS. No 'u crech jo, porque l' he vista,
 per detrás de la vidriera,
 travessá 'l jardí lleugera,
 ab cara, per cert, ben trista.
- CARIT. L' haurá confosa, crech jo,
 ab l' Amanda!..
- LLUIS. (Enérgich.) Es impossible:
 no hi ha confusió possible
 per mí respecte d' axó.
 (Més templat.) Per lo tant, dònguis la pena
 de fer-la venir.
- CARIT. (Alsantse y tocant) Se pot
 provar...
 (Pausa. D. Just se dirigeix ab galantería á D. Lluís.)
- JUST. Deu trobarho tot
 molt cambiat? (Silenci.) Bah!
- CARIT. (A Ignasi, entrant per la dreta.) ¿Hi es la nena?
 (D. Just fa al criat un signe negatiu.)
- IGN. No hi es, Senyora.
- JUST. (¡Bén fet!)
- CARIT. Y crech qu' aquest vespre dina...
 (Signe afirmatiu de D. Just.)
- IGN. Si: á casa... Donya Angelina.
- JUST. (Molt bè: dexeble perfet!)
- CARIT. Ja veu, D. Lluís, que, á despit
 de...
- LLUIS. (Ap á ella.) (Senyora, ¿vol burlars
 Estich veyent tanta farsa
 y me 'n sento avergonyit.
 La vull veure, ha de vení:
 l' impaciencia 'm desespera...)

ESCENA X.

CARITAT, D. JUST, D. LLUIS.—ELENA.

(Entra depressa, sens reparar en Lluís.)

ELENA. Mamá, ja está la bandera!

LLUIS. Elena! (Ab esclat.)

ELENA. (Anant á abraçar-lo.) Ay! 'L mèu padrí!

JUST. (Patatuf!.. ¡ Tant bé qu' anava axó!)

LLUIS. (Estrenyentla.) Nena del meu cor!
Axís... abrassam més fort!

ELENA. Qué felís sò!

LLUIS. ¿Y 'm privava
lo cel de ditxa tan gran?
Tant crescuda... y tan hermosa!
(Ho diu mirantla embadalit.)
Tórnam à dir qu' ets ditxosa!
Déu meu!.. Sis anys suspirant
per tenirte axí algun dia.
estreta sobre 'l meu cor!..

(Y ara ab una transacció, en que s' hi vegi la lluyta més gran, dirigint-se á Caritat.)

(Que se 'n vagi, per favor,
que la ditxa 'm trahiría!)

CARIT. ¡Ja es massa!..—Elena! (Imperiosa.)

ELENA. (Sens mirársela.) ¡Mamá!

CARIT. Retírat.

ELENA. ¿Desseguít?

CARIT. Sí.

¿Veus que l' estás fent patí?

ELENA. ¡Ni l' he pogut abraçá
sisquera; y tinch tanta cosa
per dirli, tantas!..

CARIT. T' he dit
que sortíssis desseguít.

ELENA. Bé, mamá! (Intimidada.)

LLUIS. Vés, vés : reposa
de tan alegre fatích.
y parlarém : t' ho asseguro.

ELENA. ¿No m' enganyas?

LLUIS. No: t' ho juro.

ELENA. (Anántsen.) ¡Padrí, qué contenta estich!
(Desapareix tirantli un bes.)
(Lluís la segueix ab la vista.)

ESCENA XI.

DITS, FORA ELENA.

(D. Lluís, que s' haurá dexat caure assentat al final de l' anterior escena, restablinte s' alsa.)

LLUIS. Uns moments de tant cumplida
ditxa y de felicitat
avuy, Senyora, he passat
còm may, en tota ma vida.
L' honra de tornar tindré
ans de poch, si Déu ho vol,

y espero que, venint sol,
á solas rebut seré.

(Mirant á D. Just que gira 'l cap.)

CARIT.
LLUIS.

Adéu, D. Lluís.

Fins demá,

Senyora!

(Y se la mira ficso, somriguent després ab dissimulo.)

CARIT.

Ignasi, acompanya

al senyor. (Sens mirarlo.)

LLUIS.

(Ap. á Carit.) (Guerra eh?.. M' estranya
tanta imprudencia en lutxá!)

ESCENA XII.

CARITAT, D. JUST, IGNASI.— DESPRÉS LONCI, CELESTÍ,
RAFEL, BARÓ.

(Caritat diu lo que segueix ab un esclat d' ira.)

CARIT.

Demá, no?.. Espera.—D. Just
cridi, toqui. (D. Just ho fa.)

(A Ignasi que va á sortir.) Ignasi, aten.

Si s' atrevís á tornar

aquell Senyor, jo estaré
fora sempre, sempre, y cuida
que no arriui á posá un peu
fora l' estrado, ó 't despatxo
sens dí una paraula més.

—Ara, mira si ha sortit.

(Ignaci observa y torna á l' escena.)

IGN.

Si, Senyora.

Está molt bè.

(A Lonci, que haurá entrat seguit del Rafel, del Baró y de Celestí.)

Lonci?

LONCI.

¿Mana?

CARIT.

Vés, avisa

la Senyoreta al moment

que no surti. (Lonci se 'n va.)

—Celestí,

fill méu; corrent, corrent ves

á veure hont viu 'l Senyor

qu' ha sortit ara mateix.

CELES.

Bè, Senyora. ¿Y 'l séu nom?

CARIT.

Té. (Y li dona la targeta.)

CELES.

(Llegint.) «Lluís del Fay.»

RAF.

(Esclat.)

¡L' oncle!

CARIT.

(Ab vivesa.)

Qué?

¿L' onclo séu?

RAF.

¡Si; si, Senyora!

¡l' oncle!!.

CARIT.

¿D. Lluís del Fay li es...

- RAF. Tio, Senyora: germá
de la mare.
- CARIT. ¿Será cert?
- RAF. Certíssim.—Senyor Baró,
(Depressa.) fassi l' obsequi: aquí té
copia en forma del contracte
d' arrendament—Vaig corrent
á saludarlo, á abrassarlo!...
(Carit. li pren ab una rabalada 'l paper.)
- CARIT. Dispensi. ¿Es l' arrendament?
- RAF. Firmat, senyora!
- CARIT. (Esquexantlo.) N' estich
penaoida, D. Rafel,
encara que tart!
- RAF. (Avergonyit.) ¿Qué diu?
- CARIT. Que 'l p's tinch ja compromés.
- BARÓ. ¡Baronesa!...
(Caritat assentada escriu rápidamente.)
- RAF. Estranyo molt...
- CARIT. (Escriguent.) Ignasi, obra al senyoret
la porta.
- RAF. Senyora... (Surto
mès ans de gaire entraré.)
—Senyor Baró, servidor...
(Anántsen.) (A veure l' oncle, y després...)

ESCENA XIII.

CARITAT, D. JUST, BARÓ.

- BARÓ. Me dirás al ménos...
- CARIT. Cándido,
es precis no perdre temps.
(Cloguent la carta.)
—Pren lo sombrero y depressa:
ves á portar aquest plech
al seu destino
- BARÓ. (Lleg.) Al Port?.. uf!..
¡uff!...
- CARIT. Cuyta, cuyta! enllesteix.
- BARÓ. Es que tinch los peus...
- CARIT. (Fingint dolura.) Y bè, home,
l' eczerçissi t' es remey!
cuyta, afányat!...
- BARÓ. (Posantse lo barret.) ¿Hi ha resposta?
- CARIT. Ves, si.
- BARÓ. (Entre tant fumaré
un cigarret, pèl camí!)
Vaig, vaig,..—Uy! Ja comensem.
(Referintse al dolor.)

ESCENA XIV.

CARITAT, D. JUST.

CARIT. Y vosté, D. Just, ja ho sab:
lo més bo y segú convent
per l' Elena!

JUST. ¡Oh, si senyora!

CARIT. ¿La rebrán avuy mateix?

JUST. Si m' hi empenyo jo, no 'n dupto,
á pesar de qu' es tardet.

CARIT. Donchs vagi. Vosté 's fa cárrech
de que obrar promte convé.

JUST. Animo,... valor, senyora!
(Fer resaltar est vers.) Dèu premía al que sofreix!..
—¿Prench lo cotxe, no?

CARIT. Si acás
En Cándido no l' ha pres
ja...

(D. Just surt al balco.)

JUST. ¡Qué casual! Ara hi munta!
(Cridant.) ¡Éy ¡ey, Senyor Baró?... A peu.
Déxim lo cotxe... Li dich
pèl sèu bè! sòls pèl sèu bè!...
(En escena.) Senyora, y vosté?

CARIT. Jo vaig
á arretglarme un poch.

JUST. Ja entench;
per venir á acompanyar
á la nena... Hasta després.

CARIT. Depressa, D. Just, depressa!
(Li diu, veyent que va ab pas habitual; D. Just l' allarga,
contestant desde 'l pas de la porta.)

JUST. Déxiho per mi.

CARIT. ¡Dèu clement!
déume las forsas que 'm faltan
en aquets instants cruels!

(Se 'n va porta dreta.)

ESCENA XV.

VICTORIANO AMANDA.

(L' escena haurá quedat uns moments sola.—Amanda y Victoriano surten de l' esquera, acompanyant lo segon del bras á la primera. Mira l' escena, escolta, y se cerciora de que no hi ha ningú.)

VICT. Logro, al fi, sense perill,
Amanda, poguét parlar.

AMAN. Qué 'm tens que dí?

VICT. Es molt senzill.

(Molt natural.) que 'ns tenim que separar.

AMAN. ¡Separarnos!!... (Li dextra 'l bras.)

VICT. Si.

AMAN. ¿Y tal cosa

m' anúncias ab tó glacial?...

¿Separarse espós y esposa!...

VICT. Dispénsam, que no hi ha tal.

(Amanda vol anar á parlar.)

(Marcadíssim.) Tu no ets com moltas, que jo

venero sempre com cal,

que unexen la religió

ab l' afecte conjugal.

Donas que, procurant ser

fiels als debers qu' ella imposa,

saben que 'l primer deber

de l' esposa es ser esposa.

(Amanda continúa volent objectar.)

Donas plenas d' heroisme

quan l' ocasió s' ofereix,

més donas que 'l fanatisme

religiós no las coneix.

Tu, filla, e's tau sòls esposa

de nom, y jo, bèn criat,

per no ferte ja més nosa,

me retiro y... s' ha acabat.

AMAN. ¡Y es aquet càrrech tan sòls

lo qu' axí 't mou á parlar-me?

VICT. ¿Te sembla poch? ¡Qué més vols

que puga desesperarme?

—Jo que, al casarme, soniava

ab una dolça tendresa;

jo que, al casarme, esperava

poguer gastar ma riquesa

per la dona qu' escullit

habia món amant cor,

estich cansat y aborrit

d' aborrir lo mèu amor.

Viatjes, teatros, reunions,...

tot axó també m' agrada;

més vosté á tals diversions

may vol ser acompanyada.

—¿Qué 'm queda, donchs?... Sols horror

per aquesta casa!

AMAN

¡Ah!

còm se coneix que l' amor

en vosté morí temps ha!

(Amanda está lluytant ab sa emoció, sentada al sofá.)

(Plorant.) —Me vaig enganyar!... ¡Tu anyoras

millor esposa que jo!...

¡Ja no 'm vols!!...

- VICT. (Anant á sentars' al séu costat.) Amanda ¿ploras?
 AMAN. Que tinch que fé?
 VICT. (Axugantli las llágrimas.) Axugá 'l pló!
 (Tendresa.) —No, no: jo no 't desprecío;
 sé que tens un cor hermós;
 cor, ab el qual jo confío
 passá un porvenir dixós.
- AMAN. (Vivament.) Ah! ¿es á dir que no te 'n vas?
 VICT. Sense tú nó, Amanda méva,
 pero sé qu' ab mi vindrás!...
- AMAN. ¿Dexar la mamá?...
 VICT. La téva
 mamá es un estorb constant
 á nostr' amor.
- AMAN. Però pensa,
 Victoriano...
 VICT. Res: pensant,
 faríam á Déu ofensa;
 que Déu en la Biblia ha escrit:
 «dexarás á pare y mare
 per seguir al téu marit.»
- AMAN. ¿Y vols que 'ls deixi desd' ara?
 VICT. Desd' ara y... (Prenent lo barret.) Acabém ja.
 ¿Vens ó nó?
- AMAN. (Duptant.) Sí... No pot sé!
 VICT. (Lo cor me diu que vindrá!)
- AMAN. (Lo cor me diu qu' hi aniré!)
- (Petita pausa.)
- VICT. La esperaré un quart, senyora,
 en lo méu quarto. Si acás,
 després me trobará fora!
- AMAN. Oh! Victoriano! (Suplicant y lluytant)
 VICT. (Anantse.) (Vindrás!)

ESCENA XVI.

AMANDA.

Se 'n va, se 'n va decidit!...
 —¿Qué faré? — L' amor d' esposa
 m' aconsella que 'l marit
 no dexi... Mare amorosa
 sò també, y sento 'l consell
 que 'm dòna 'l méu cor de mare:
 «Ves,— me crida,— ves ab ell...
 del fill que tens es lo pare!...»
 Però de ñlla també
 sento l' afecció en mon pit...

CARIT. (Dins.) Elena!

AMAN. La mamá vè...

(Ab decisió.) — Primé es ell: Dèu ho tè escrit.
(Se 'n va depressa pèl foro.)

ESCENA XVII.

ELENA Y CARITAT.

(La primera porta agafada de la ma á la segona y ab l'altra ma du. i sombrero, que dexa estar en una cadira.)

ELENA. ¿Qué vols, mamá?

CARIT. Sort inmensa,
filla mèva!

ELENA. Sí, mamá?

Quina es?

CARIT. No 'u presums? — Que ja
te s' ha espedit la dispensa,
la vénia d' edat!

ELENA. ¿Fer...

CARIT. (Abrasantla.) Sí!
¿No 't sents radiant d' alegria?

ELENA. Mamá...

CARIT. Qué tens?

ELENA. Te diria, ...
si vols que t' ho gosi dí...

CARIT. Parla.
(S' assenta al sofá.)

ELENA. Qu' he reflexionat
sobre de la vocació...

CARIT. Y bè?

ELENA. Y que crech que 'l Senyó
pèl convent no m' ha cridat.

CARIT. Qué dius?

ELENA. Que, discorreguent,
trobo que 'l mon té atractius
en gran!...

CARIT. Infelís, ¿qué dius?

¿Tens acás conexement
del qu' es lo món?

ELENA. No: ja ho sè;

peró, parlante ab franquesa,
voldría... ser la promesa
d' algú que m' estimés bè;
voldria ser bona esposa
com tú, y voldría també
tendra mare arrivé á sè
d' una filla carinyosa,
y viure ab lo cor segú
de que si ella es adorada,

també sò d' ella estimada...

(Abrassant y besant á Caritat.)

còm de l' Elena ho ets tú.

(Caritat fa un esfors sobre 'l séu entendriment.)

CARIT. Y ¿ al mon dí axó gosarás
després que tothom te creu
disposada á unirte ab Dèu
en etern, dolcíssim llas ?

(Elena somriu ab cert rubor.)

ELENA. Tothom nó, mamá ; hi ha algú
que no pensa pás axí.

CARIT. Y... ¿ qui es ?

ELENA. (Acariciant á Caritat.) ¿ Vols que 't diga qui ?...
'T' enfadarás de segú...
Es... el padrí !

CARIT. (Agafantla d' un bras.) He suspirat
aquesta contestació,

in...grata ! (Vol anar á dir « infame ».)

ELENA. (Apartantse.) Mamá, 'm fas pó !

CARIT. Eil !... (Algo calmada.)

ELENA. Ell, que are m' na uocat,
més del que 'm dava en l' infancia,
provas d' amor paternal.

CARIT. ¡ Oh !... Calla : es l' esprit del mal
que 't vetlla ab negra constancia !...

ELENA. (Ingénua.) L' esprit del mal el padrí ?...
¡ Poch lo conexes !...

CARIT. ¿ Poch ?... Oh !

— Acabém. Mes dilació

no deu lo mèu vot tení.

— Avuy mateix entrarás

al convent.

ELENA. (Espantada.) Ah ! ¿ no has sentit,
mamá mèva, 'l que t' he dit ?

T' he dit que...

CARIT. (Tapantli la boca ab un bes.) Nó ; no farás
la desditxa de ta mare

que tant t' estima y t' adora !

(Ab creixent frenesí, fins á agenollarse. — Elena va apartantsen ins-
tintivament.)

Míram, nena encantadora ;

mira los mèus ulls : — repara

quanta tendresa y dolsura

vull espresarte, cor mèu !...

Jo benehiré lo nom tèu

com símbol de ma ventura ;

benehiré hasta la mort

la ditxa que 'm fas sentí...

(Casi agenollada.) perque... ¿ es cert que 'm dius que sí ?...

(Elena se separa dels séus brassos.)

ELENA. No puch, mamá del mèu cor !

(Caritat s' alsa desesperada.)

- CARIT. Basta, filla miserable !
 ELENA. Dèu mèu ! (Crit horrorós tapantse la cara.)
 CARIT. 'Tal nom te puch dar
 quan t' acabo de pregar
 agenollada !... Ets culpable
 com la filla més dolenta
 que manté Dèu en la terra !
 ELENA. Oh !... calla !...
 CARIT. ¡ A mon cor fer guerra !
 A mon cor, que sent ardenta
 passió pèl téu bè !... Ah ! nó, nó :
 avuy mateix hi entrarás.
 ELENA. Pietat ! faré 'l que voldrás,
 fora entrá al convent ! Axó
 me fa tremolar, y... creu
 que, si hi entro altra vegada
 moriré desesperada !
 CARIT. Aprehensions !
 ELENA. No 'u son, Dèu mèu !
 (Singlotant y plorant.)
 Tu no desitjas que plori
 més del qu' estich plorant ara !
 CARIT. (Gran energia.) Ho vull ! sò la tèva mare.
 (Moment de pausa.—Abatiment en Elena, que cau assentada.)
 ELENA. Hi entraré.— Dèu vol que mori !
 (Caritat va per sortir tot mirantse á Elena ; després retorna, s' acosta
 á sa filla y li diu ab excessiva tendresa.)
 CARIT. Si de bon grat consentías !
 Si 'm diguessis : « Mare méva,
 fare la voluntat téva !... »
 Tot un cel me donarías !
 ELENA. Jo bè voldría amorosa
 compláuret... Pró re 'n traurás.
 CARIT. (Revifantse.) Donchs, á despit tèu, serás
 dintre del convent ditxosa :

ESCENA XVIII.

ELENA SOLA.—DESPRÉS RAFEL.

- ELENA. A despit mèu, cumpliré,
 y, un cop al convent ficada,
 moriré desesperada,
 que d' allí ningú 'm traurá.
 (S' alsa.)
 May !... Avans que consentí
 Dèu me privará de viure...
 (Impulsada d' una idea.)
 Ah no ! Encara puch escriure
 y avisarho al mèu padrí.
 (Escriu febrosamet y després se p ara.)

He promés no escriure més...

¿Qué hi fa? Jo no puch parlarli!

(Torna á escriure.)

Peró qui podrà portarli
aquesta carta...

(Sentint fressa á la dreta.)

— ¿Qui es?

(Rafel diu son primer vers desde 'l pas de la porta y 'l segon tancant
los dos batents d' aquesta.)

RAF. Sò jo... Parli baix.

ELENA. (Espantada, alsantse.) Ah! ¿Aquí
vosté?

RAF. Jo só, Senyoreta,
que oberta he vist la porteta
del carrer que tè 'l jardí.

(Elena 'l reconeix.)

ELENA. ¿Y es á la mamá?..

RAF. No es á ella,
Senyoreta; es á vosté
que vinch á parlar.

ELENA. (Retirantse enrera.) Y... ¿á qué?

RAF. A jurarli que ma estrella
es estimarla; es morir
per vosté, si es que ditxosa
la veig!

ELENA. Y ¿ab quin dret tal cosa
me ve d' amagat á dir?

RAF. Perdoni altra interrupció:
lo criat que m' ha dat entrada,
m' ha dit la desventurada,
la fatal resolució
qu' ha pres respecte á vosté
la senyora Baronesa.

ELENA. Y bè?

RAF. A ajudarla ab noblesa
vinch, com à bon cavallé.

ELENA. Permeti. De bona gana
contéstim per endevant:
¿té alguna germana gran?

RAF. (Turbat.) Si: tinch gran una germana.

ELENA. Díguim, donchs: si s' atrevia
algun home á provocarla,
parlantli com vosté 'm parla,
vosté al tal ¿qué li faria?

RAF. (Id.) Mès...

ELENA. Germá no tinch, ¿qué importa?

Sabré cumplir món deber,
diguent al bon cavaller
que aquella, aquella es la porta!

(Senyalantli ab actitut digne la del fondo.—Pausa.)

RAF. Estranyo l' aculliment...

ELENA. Que á las insolencias dono?

RAF. Lo mot es d'úr, pró 'l perdono
(Recalcant.) sentint, no obstant, que insolent
ó no, no puga obtenir
cartetas, com las que tira
al busson, quan no la mira
la companyia.

(Elena s' haurá parat al anar á tocar lo timbre, y ara baixa al primer terme hont s' está Rafel.)

ELENA. Ah!.. ¿ Vol dir
que axó?..

(Rafel la mira ficsament; comensa á parlarli ab sang freda y acaba barbotejant las paraulas, intimidat per la mirada digna y pura d' Elena, segons lo diálech.)

RAF. M' ha fet esperar
amable correspondencia...
al... meu cor, y... en tal creencia...
he...

ELENA. ¿ Ha... qué?

RAF. He... pogut... con... fiar...
y m' he permés la... il-lusió...

ELENA. Acabi.

RAF. Que vosté... amable. .
(Cambiant soptadament de to, y ab la major sinceritat.)
Perdónim : só un miserable
que m' hi enganyat... Ah! perdó!

ELENA. Altra carta tinch aquí
dirigida á igual persona.
(Li entrega la qu' ha escrit.)
Fássim l' obsequi.

RAF. (No volentla.) Qué 'm dona?

ELENA. (Enérgica.) Fassi 'l favor de llegí.

RAF. (Llej.) « Lluis del Fa y .»—L' oncle!

ELENA. Qué diu?

¿ Oncle? (Ab alegria.)

RAF. (Tornant á llegir.) Sí, ¡ oh sort! y padrí séu!

ELENA. (Id. que avans.) Sí, si!..

RAF. Per l' amor de Deu,
tinguí ab mi cor compassiu!
Senyoreta, no merexo
lo séu despreci, en mon cor
jamay morirá l' honor;
arrepentit ja, patexo
una horrible turbació
y una desdita mortal;..
allárguim la ma, en senyal
d' amistat!..

ELENA. (Dantli, girant lo cap.) Adéu.

RAF. ¡ Oh no!

A trobá al tio la dúch
y, un cop junts...

ELENA. Calli! ¿ Dexar
ma casa 'm pot proposar?
Es imposible!.. No puch!

- RAF. Pensi que may conjuntura trobará més favorable!
- ELENA. Vagi!.. Oh! es abominable!..
- RAF. Desventurada criatura!
los instants transcorreguts no tornan... Tingui present que la volen dú á un convent y ho farán dins breus minuts!
- ELENA. Retíris... vágisen...
- RAF. Oh!
no es un convent que la espera per passar la vida entera... es una tomba... ¡ es pitjó!
- ELENA. ¡ Parlarm' axís es horrible!
- RAF. Més horrible li será p'orar, plorar sempre en vá;... pensar que 'ns es impossible vení á ajudarla!..
- ELENA. Ja ho sé...
- RAF. Llavors perquè dupta tant?
- ELENA. (Alsantse.) Y tè;.. moriré plorant, pero honrada moriré.
(Moment de pausa.—Rafel desesperantse:)
- RAF. Des d' ara lo nom d' esposa li dono devant de Déu. (Incitant.)
- ELENA. Nó.....
(Id que avans. Rafel parla ab sentidíssima tendresa que casi embriaga á Elena.)
- RAF. Mòn cor en vosté veu pau, ditxa la més ditxosa... Farém la tranquila sort del tio,.. del séu padrí... ¡ Per pietat, cregui!
- ELENA. (Débil.) Ay de mí!
- RAF. Tindrém ditxa.., vida.., amor!
Rafel casi l' está abrassat. Ella se 'n desfá d' un prompte y anant á la porta del fondo, crida:)
- ELENA. Mare mèva, á mi! Socós!..
(Y cau casi desvanescuda al sofá.)
- RAF. ¡ Desgraciada, 's pert!..

ESCENA XIX.

ELENA, RAFEL, BARÓ, CARITAT, D. JUST.

(Aquest últim llenca'l toballó al entrar.)

- CARIT. Qué passa?
- (Veient á Raf.) Ah! Vosté dintre de casa?
- BARÓ. ¡ ¡ Ira de...
- JUST. Axó es gros!.. ¡ molt gros!!...

- BARÓ. (Furiós.) Si, sobre la martxa, jove,
li feya saltá 'l cervell...
- ELENA. (Horroritzada.) Papá, la culpa no es d'ell,
sinó mèva!
- BARÓ. (Irat.) ¿Tèva?
- ELENA. (No sabent qué diu.) En prova
d' axó que... l' he fet venir...
- RAF. (Vivesa.) Es fals, Baró; si he vingut,
ha estat sòls perque hi volgut:
li juro! no sè mentir!
- ELENA. (Déu mèu! Si m' hagués pensat...)
(Queda plorant, tremolosa.)
- BARÓ. Crech lo que de dirme acaba,
ja que la nena cridava
y no haguera axís cridat.
Pero digui: ¿axó 'l disculpa?
¿Creu que 'm posa més benigne?
Al contrari: 'l fa més digne
de que castigui sa culpa!
(Vol anar á acometre á Raf. Carit. lo deté tranquilament.)
¡ Baró!
- CARIT.
- BARÓ. Llamps!
- CARIT. ¿ Vols que 'l servey
s' enteri, y que se divulgui...
- BARÓ. Y á mí qué?
- JUST. Tot lo que vulgui;
mès, ja que no té remey,...
evitém, si pot essér,
l' escándol... Oh! sobre tot,
evitá escándols, si 's pot!...
(Se retira á passejar al fondo.)
- CARIT. Per hont ha entrat, *cavaller?*
- RAF. Per la porta del jardí,
qu' he tingut que obrir, senyora!
- CARIT. Está bè: donchs surti fora
per hont ha entrat; y d' aquí
avant, eviti prudent
insensats projectes fútils,
que tots ells serán inútils:
(Signant á Ele.) avuy entrarà al convent.
- RAF. Senyor Baró... (Suplicant.)
- BARÓ. Eh?
- RAF. ' L conjuro
perque resolgui 'l conflicte.
¿ No l' esgarrifa 'l delicté
que 's va á cometre? — Ah! li juro,
(A Carit.) Baronesa, que jo estich
disposat á ser l' espós
de l' Elena, y fer ditxós
son porvenir. Noble, rich,
jove,... senyora, m' ufano

ab la confiança de sé
obedient fill de vosté...
Agenollat li demano.

CARIT. Quanta audacia!

RAF. Digui amor,
Senyora, amor verdadé!
(Lo Baró mira á sa esposa y diu tartamudejant:)

BARÓ. Realment...

CARIT. (Imposantli silenci.) Baró!...

BARÓ. No he dit ré.

CARIT. Senyor mèu, fassi 'l favor...

(Signantli la porta.)

Y van tres cops que li indico
lo mateix avuy.

RAF. Culpable

sò, pero d' implacable
sa indignació calífico.

(Eczasperat.) Cumpliré, sí; á sortir vaig,
mès no 'm dono per vensut.

— Elena, ja que ha pogut
il·luminarme un sol raig
de la virtut ab que 'l cel
va dotariè, si s' hi empenya,
puix del mèu cor s' ha fet duenya,
será esposa del cor mèu.

— Baronesa, es bèn senzilla
la qüestió qu' está pendent a:
estich sentint passió ardenta,
nobra, per la sèva filla;
y si vosté 's nega á darla
á qui es digne del sèu cor,
ell jura pel sèu honor
que de vosté ha d' arrencarla.

(Se 'n va, porta dreta.)

ESCENA XX.

DITS, FORA RAFEL.

(Pausa.—Lo Baró está remenant lo cap baix com afirmant. D. Just polsa seguidament.)

CARIT. (Al Baró.) ¿Y estás ab aquesta cara
després d' haberlo sentit?

BARÓ. Díspera: tu m' has prohibit....

CARIT. Per de prompte sí; més ara....

BARÓ. Y bè! Ara no podria!

M' ha agradat, sí: no hi ha mes:
es obert, es valent,... es....

alló que jó era algun dia!

CARIT. Dius que....

- BARÓ. No res: he acabat.
- CARIT. (á EL.) Y tú, filla desgraciada!....
- ELENA. (alsantse.) Mamá, jo estich disposada á cumplir ta voluntat. Míram tranquila: 'l deber filial he fet hasta aquí y 'l faré.
- CARIT. Ho vull creure axí.
(á Ignasi que acaba d' entrar.)
Prompte; 'l cotxe!
- No pot ser,
perque no 's troba en cap banda al cotxero.
- CARIT. Com?
- IGN. No 's veu.
- CARIT. Lloga 'l primer que trobeu.
(Ignasi va á retirarse.)
De pas digas á l' Amanda que vinga.
- IGN. No hi es, seyora,
- CARIT. ¿Com que no hi es?
- IGN. Ha sortit del bras ab lo seu marit, no farà encara mitj hora.
- CARIT. Oh rabia!—Pro ves depressa
(Ignasi se 'n va pel foro.)
—D. Just, al cotxe!
- JUST. Axó es!
- CARIT. Tot seguit seré ab vostés....
(anántsen) Averiguar m' interessa....

ESCENA XXII.

BARÓ, D. JUST, ELENA.

- JUST. Qu' anem, senyoreta?
- ELENA. Aném.
—Adeu, papá! (abrassatlo.)
- BARÓ. Pobra nena!
Anárten no 't causi pena que molt aviát nos veurém.
- JUST. ¡Vamos, ánimo!...
- BARÓ. (enternit.) Si vés,
filla del cor!
- ELENA. Papá... méu,...
Adeu!
- BARÓ. No diguis «adeu»,
Digasme: «fins á després!»
- ELENA. Nó: adeu!
- BARÓ. Jo arreglaré axó....
Vés... vés...

ESCENA XXII.

CARITAT, BARÓ.

(La primera ab un paperet á la má.)

BARÓ. Y bè?
 CARIT. S'ha atrevit
 á fugí ab lo sèu marit,
 dexantme la direcció!
 BARÓ. Bah! (Qu'ha obrat bè considero!)
 Qué hi vols fé?
 CARIT. Inmediatament
 presentart' hi.
 BARÓ. Jo?
 CARIT. Al moment.
 BARÓ. Llamps y trons!...
 CARIT. Pren lo sombrero...
 Corra: aquí tens apuntada
 (Dantli un paper ó targeta.)
 la direcció...
 BARÓ. Jo... Es injust...

ESCENA XXIII.

CARITAT, BARÓ, D. JUST.

(Aquest últim esparverat, sense barret.)

JUST. ¡Baronesa!... á mí!... á ell!...
 CARIT. D. Just!
 BARÓ. Y l' Elena?
 CARIT. Hont es?...
 JUST. ¡Robada!...
 Corrin... ¿Hont hi ha un silló?
 BARÓ. ¿Robada?...
 JUST. (Asustat y febrós.) Obrím... entra y... y...
 un cop de portella...
 BARÓ. ¿Aquí?
 ¿A n' ella?
 JUST. Nó! á mí, Baró!
 BARÓ. Dexi qu' aquell pilló alcansi!
 li haig de fer saltá 'l cervell!
 (Y se 'n va corrent pel fondo.)
 (Caritat se posa febrós y 'l sombrero.)
 CARIT. Oh!... l' altre ha sigut: nó ell...
 (Y se 'n va, seguint al Baró.)
 JUST. Noy!... (picant ab las mans.)
 IGN. ¿Mana?
 JUST. Un poch de vi ranci!...
 FI DE L' ACTE SEGON.

ACTE TERCER.

(Salonet en casa de D. Lluís, un poch fosch de modo que sembli il·luminat sòls per un quinqué que hi haurá damunt la taula. Finestra y una ó millor duas portas al fondo, per una delas quals se veji l'escalinata que baxa al jardi. Á ma esquerra y en primer terme una calaxera—escribanía oberta; al segon, porta de color. Á la dreta, porta que conduheix á l'aposeno en que está Elena.—Cadiras, sillon, petit ganapé prop la taula á l'esquerra.)

ESCENA PRIMERA.

D. LLUIS, FIDEL.

(Lo primer sentat devant de la paperera, arretglant y triant papers.)

LLUIS. ¿Los cavalls encarregats
están ja?

FIDEL. Serán aquí
á las tres de matinada.

LLUIS. ¿Y 'ls llochs de parada son
segurs?

FIDEL. Es de creure axís,
perque ja sab es honrat
y l'est lo qui l'ha servit.

LLUIS. ¿Lo carruatge es sólit? cómodo?

FIDEL. Tant com pot serho, D. Lluís.

LLUIS. ¿No has pas olvidat, Fidel,
tot lo demás que t'he dit,
com pells y abrichs de senyora?

FIDEL. Tot estará.

LLUIS. Sent axís,
ja pots arretglar la meva
maleta y 'ls sachs de nit.

FIDEL. ¿No han de ficarshi papers?

LLUIS. Ja ho crech! Tots aquets d'aquí.
No fassis massa soroll,
que crech qu'ella está dormint.

- FIDEL. (Som rient) Tant se va!
- LLUIS. Cóm?
- FIDEL. (Id.) ¿No recorda
qu' es impossible sentir
des de la cambra hont es ella
res del que aquí passa?
- LLUIS. Si!
Tens rahó, mon vell Fidel.
Y... dígasme: ¿quan t' ha vist
t' ha conegut?
- FIDEL. (Alegre) Al moment!
M' havia vist tant sovint
essent xiqueta!...
- LLUIS. ¡Has trobat
que s' ha fet molt, no?
- FIDEL. ¡Oh! sí, sí!
S' ha fet gran y bonicoya!
- LLUIS. ¿No ho trobas?
- FIDEL. Trobo, D. Lluís,
que no sé 'l que m' hi he trobat,
qu' encara enlluhernat estich!
- LLUIS. Vès, vès; y enllesteix, Fidel,
que va passantnos la nit,
y si d' ella comensavam
á parlar... Si hi ha res...
- FIDEL. (Responent al signe que li fa D. Lluís.) Estich.

ESCENA II.

D. LLUIS.

Continuéu.—Aquest es bo
pel foch... Fem també bossins
d'aquest altre...—¡Hont he ficat?...
Ah! las cartas son aquí
de l' Elena!... Totas, totas
plegadas aquí las tinch!
Des de la primera escrita
á l' edat de set anys, fins
á la darrera!... ¡Pobreta!
¡pobr' amor mèu!... L' infantil
candidesa es la que parla
primer, y tendra m' escriu
ab més paraulas que ideas
tot lo que la fa sentir!
Jochs, aficions, ditxa suau,
en ellas está reunit...
Després, poch á poch, la ditxa
s' enterbola, hasta que al fi
ja no hi ha sinó tristesa,
y es cada carta un sospir

continuat, es una llàgrima
 que cau com plom derritit
 sobre 'l méu cor!... ¡Oh rellíquias
 estimadas!... Pél camí
 las llegirém tots dosets,
 y tornaré á ser felís!
 ¡Aquestas, grogas!... ¡marcidas!...
 Son las de la mare!... Escrits,
 ardents de passió, de gelos
 que semblava estar sentint,
 á falta de cosa certa,
 de son amor excessiu. —
 ¡Y axó per veni á parar
 hont hem arribat al fí?...
 —Son bonas armas: guardémlas;
 únicas provas que tinch
 de...

ESCENA III.

D. LLUÍS.—FIDEL.

FIDEL. Si es servit de donarme...

LLUIS. Pren aquets papers d' aquí.
 (Li mostra 'ls que hi ha en la taula.)

Los altres potser me fassin
 bon servey aquesta nit.

—¿Guardémlas... junt ab las cartas
 de la mèva Elena?... Sí.

¿Perque nó?... Just: mare y filla:

(Lliga 'ls dos paquets en un.)
 aplech de quant he sentit.

(Se fica 'l paquet á la butxaca.)
 —Fidel!

FIDEL. (Aturantse.) Senyó!

LLUIS. ¿Has vist algú
 pèl carré, anant y venint?

FIDEL. No, senyor.

LLUIS. N' estás bèn cert?

FIDEL. ¡Oh, prou! Lo carré es petit,
 y col·locat com está
 entre mitx de dos jardins...

LLUIS. ¡Xit!... Lo gos está lladrant!

FIDEL. Sí: trucan. (Després d' escoltar.)

LLUIS. Cuidado á obrir
 á ningú més que á las duas
 personas que sabs!

FIDEL. Tranquil
 pot estar!

LLUIS. Pren la llanterna,

y vès.

(Fidel se 'n va pel foro, prenentla de damunt la barana de
 l' escala.)

(Mirant lo rellotge.) No més mitja nit!
 ¡Tres horas d'espera encara!...
 —Mentre seguexi dormint...
 (Escolta y mira.) No 's mou... La porta es tancada:
 tot va á gust del meu desitx.
 FIDEL. (Anunci.) D. Victoriano de...
 LLUIS. (Anant á la porta del fondo.) Qu' entri,
 qu' entri...

ESCENA IV.

D. LLUIS. —VICTORIANO, FIDEL.

VICT. Amich mèu
 LLUIS. (Abrassantse.) ¡Bon amich!
 VICT. ¡Ditxosos los ulls y 'ls brassos
 que poden...
 LLUIS. Oh! gracias mil
 d'haber vingut!
 VICT. ¿Vols callar?
 Haguera anat á Pekin
 de bona gana per véuret!
 LLUIS. Si, mes...
 VICT. Ja sé 'l que vols dir:
 qu' es més fácil aná allá
 que als solitaris camins
 d' aquets barris del deù Caco!
 ¡Quin capritxo estarte...
 LLUIS. Sí:
 —Espera un moment.—Fidel!
 pots retirarte.
 FIDEL. D. Lluís,
 ¿y 'ls papers?
 LLUIS. Més tart, més tart.
 Tanca la porta, al sortir,
 y ten compte ab moure fressa
 sòta 'ls balcones!
 FIDEL. (Anánten.) Molt bè diu.

ESCENA V.

D. LLUIS, VICTORIANO.

VICT. ¿Per ventura tens algú...
 LLUIS. Que dorm allá baix; però
 tenint bèn tancat axó...
 —Fumas sempre?
 (Li ofereix un puro que Victor acepta)
 VICT. Bah, com tu!
 (S' assentan.)

- LLUIS. Donchs tornant' hi: aquí m' estich,
y m' hi trobo bé per ara,
perqu' era del méu bon pare
aquest casal algo antich.
Es dí: 'l móvil qu' he tingut,
y ab lo que tot se concilia,
es, com te dich...
(Victor está sentat devant d' ell y diu maliciosament, tot en-
cenent lo cigarro.)
- VICT. ¿ De família ?
- LLUIS. Vaya !
- VICT. ¡ Patriarcal virtut !
- LLUIS. - Búrlat, búrlat !... Ets lo diable
predicador !
- VICT. Perqué ?
- LLUIS. Bah !
En Fidel ha hagut d' aná
no sé ahont, per l' agradable
y honrés gust de poguer dirte
que jo t' estava esperant !
- VICT. ¿ Has acabat ja, bergant ?
Calma he tingut per sentirte,
perqué del cap fins als peus
la ditxa més gran, més pura
m' está embargant !
- LLUIS. ¿ Per ventura
has tret la rifa ?
- VICT. No hi veus !
Ha tret cosa molt més bona
que totas juntas, Lluiset !
- LLUIS. Y ¿ qué has tret ?
- VICT. He tret... he tret...
- LLUIS. Acaba: ¿ qué has tret ?
- VICT. (Després de mirar rezelós) ¡ La dona !
(Moviment de Lluis.)
Sí: de sa casa arrancar-la
he lograt, duguent-la ab mí,
y avuy he pogut, al fi,
tranquilament abrassar-la.
- LLUIS. Ah ! ¿ Caritat...
- VICT. Calla, Lluis,
(Ho diu mirant ab ulls molt oberts á son amich y mostrantli
las dents.)
y no me 'n parlis, per tots
los sants ! .. Ja ho veus: los devots...
- LLUIS. Los devots... qué ? ¿ Son axís
com ella tots ?... Crech que no !
- VICT. Tú creus que no ? En igual punt.
també he estat y... ¿ digan un
de verdader ?
- LLUIS. Un ?
- VICT. Si !

- LLUIS. (Somriquent y sens mica d' énfassis.) Jo !
 VICT. Tú ? (S' alsa.)
 LLUIS. (Id.) Si; jo, jo: 'i més sincer
 y 'i més fervent!
 VICT. ¡No hi atino !
 ¿ Tu devot ? Ja ! ja !... Un marino
 ab barba y tot !!... No pot ser.
 LLUIS. Donchs es: justament entr' altres
 podrás trobar descreguts,
 mes cors d' homes corromputs
 no 'is busquis entre nosaltres.
 Lo marino creu, practica,
 perquè en cada onada veu
 pintada la ma de Deu;
 y perquè tot, tot li indica
 un poder molt superior
 que damunt del séu domina;
 per ço á la gent de marina
 los escéptichs nos fan pòr.
 L' immensitat solitaria
 de l'aygua, la tempestat,
 la vinguda del combat,
 tot fa nexa una pregaria.
 Més aquestas oracions
 no privan als mariners
 de cumplí ab los sèus debers
 y båtres com á lleons.
 VICT. Amich, no 't contradiré:
 respecto ta convicció
 y 't crech un devot sa y bo,
 però has de convení en que
 Donya Caritat té 'l nom
 sòls per ella.
 LLUIS. Corvingut.
 VICT. Y que jo estava perdut,
 segons notava tothóm.
 LLUIS. Tot lo que vulgas !
 VICT. Axís,
 jugantme lo tot pèl tot,
 m' he cansat de ser devot
 á gust de sogra, Lluís.
 LLUIS. Home ditxós ! Vés: ¿ qué fas
 que no tornas á trobarla ?
 VICT. A baix ?
 LLUIS. Perqué no ?
 VICT. Y dexarla
 luego al cotxe ?
 LLUIS. Si te 'n vas
 ab ella, no !
 VICT. Ens separem
 ja ?

- LLUIS. Sab que tu ets ab mi?
 VICT. T' enfada 'l saber que sí?
 LLUIS. Al contrari, home; en estrem
 m' agrada, però dispensa
 que lo la inviti á pujar;
 sabent que tinch de martxar
 veurás no ha sigut ofensa.
 VICT. Com! te 'n vas?
 LLUIS. Aquesta nit,
 sens falta.
 VICT. (Alsantse.) Bah! y donchs ¿perqué
 fins ara no m' has dit ré,
 que no t' haguera aborrit,
 contante cosas estranyas,
 que no tenen res que veure...
 LLUIS. Asséntat, home. Pots creure
 Victoriano, que t' enganyas.
 Tú cámbias d' habitació,
 per causa de Caritat;
 jo, si anármen he pensat,
 per ella es.
 VICT. Eh?
 LLUIS. Escoltam. ¿No
 sabs que l' Elena m' es fiola?
 VICT. Ho sé, y per cert molta falta
 li fas: pots dirho ab veu alta.
 LLUIS. Vetaquí 'l que 'm desconsola!
 Jo no sò casat per ara,
 ni penso en serho, ja 's veu;
 per ço l' estima 'l cor méu
 ab tot l' afecte de pare.
 La mamá n' está gelosa,
 y, comprenent no vull jo
 que 's forsi la vocació
 de la noyeta, m' oposa
 una ferma resistencia,
 que véncer m' he proposat.
 VICT. Y es per' có que m' has cridat
 y aquí m' has donat audiéncia?
 LLUIS. Ni més ni ménos.
 VICT. Corrent.
 Axó es franquesa y ben bona!
 (Se sent dins algun moviment.)
 Disposa. (Dantli la ma que Lluís
 éstreny y reté.)
 LLUIS. Un' altra persona
 falta, que en aquest moment
 estich segú de que ha entrat.
 VICT. Y qui es ella?
 LLUIS. 'L méu nebot.

ESCENA VI.

D. LLUIS, VICTORIANO.—FIDEL, RAFEL.

- FIDEL. (Anuncia.) D. Rafel. (Y's retira)
- LLUIS. Entra, xicot.
(Riguent) ¡Fa molt rato qu' he dinat!
- RAF. Ah! Perdónam, tio Lluís,
perdónam, per 'mor de Deu;
estich botx, no sé 'l que 'm passa,
la sang me puja al cervell!
- LLUIS. Qué hi ha?
- RAF. ¡L' Elena robada!!..
- VICT. No, home: estás confonent:
no es l' Elena, no; es l' Amanda
robada pél marit que
¡ecce homo!
- RAF. Us dich que 'm consta,
y no he tingut més que 'l temps
de vení aquí á tota brida,
atropellant á la gent.
¡Oncle, oncle Lluís, t' es fillola!
Tu la estimas molt ¿no es cert?
Donchs també la estimo jo:
¿ném á salvarla... aném.
- VICT. A veure si axó es possible!
- RAF. Calculem!
- VICT. Just: calculem!...
- RAF. —No se m' ocorra cap medi!
- LLUIS. Home, pensa un rato més!...
- VICT. ¡Ja, ja!... (Esclatant)
- LLUIS. Te 'n rius?
¿No he de riure?...
- RAF. —L' Elena es aquí!
(Aproccimantse) Cóm?
- VICT. (Id) Qué?
- RAF. Será cert?.. ¡Oncle de l' ánima!
Oncle gran, sublim, inmens!
- LLUIS. Pero be; tu.....
- RAF. Espera, espera
que 't torni á abrassar!....
- LLUIS. (Detinguentllo.) Rafel:
decidídament la estimas?
- RAF. ¡Com un perdut!
- LLUIS. Donchs ¿cóm es
que res me n' has dit fins ara?
- RAF. Perqué no era encara temps;
(Marcat, mirant á Vict.) tenfa jo altras caborias
que 'l cor me turbavan més.
Ara te dich que l' adoro!

LLUIS. Está bé. Ja 'n parlarem.

VICT. Tens rahó. Ara ocupemnos de lo altre.—Déxans, cap-vert. (A Raf.)

(A Lluís.) ¿Sábs que axó es grave, molt grave?

LLU S. Victoriano, prou que ho sé.

VICT. Y ¿cóm t' ho has fet?

LLUIS. Meditant
de la manera següent.

(Rafel, que s' havia separat un poch donant alguna mirada péls ánguls del' escena, ara torna á acostarse al grupo.)

—Al dexá, á las vuyt tocadas,
la teva ex-casa, 'ls intents
he previst de Caritat
y burlarlos m' he promés.
Suposant que ma visita,
faría obrar promptement
á la teva sogra, he dit
al mèu vell Fidel qu' anés
á vigilar los entorns
de la casa, y ho ha fet.
Jo havia rebut ja l' ordre
de partir demá mateix,
y, com que 'l temps es moneda,
mentres vetilava 'n Fidel,
jo corro á ilogar un cotxe
y vaig á trobarlo á 'z ell.

RAF. ¡Magnífich!

LLUIS. Es negra nit:

lo cotxero compareix;
tanca 'l portal, ab un altre
criat, y se 'n va á un café
vehí. Una idea súbita
m' ocorra, y dich á En Fidel;
«Seguéxel y de tots modos
entreténlo.» «Está molt bè;»
me respon lo vell criat,
doyantse aires d' home espart.
—Pasa un quart d' hora; 'l silenci
de la nit per allí creix;
las llums á dintre la casa
van, venen, com fochs follets,
indicant que va á cumplirse
prompte 'l mèu pressentiment.
En efecte: ix un criat,
busca per tot lo carrer,
y no veient á ningú
mès que 'l cotxero del mèu
carruatge, li fa una senya,
l' altre s' acosta obediènt,
—y fiel á lo que jo avans

l' havia ja compromés...
 «—Cotxero, esteu libre? — Si;»
 li respon l' home. «—Acosteus,
 donchs.»—Avansém: lo mèu cor
 semblava estarse rompent.
 Acurrucat en la sombra
 vigilo... Al cap d' uns moments,
 D. Just arriba ab l' Eiena;
 Obra... ella munta primer;
 tanco de cop la portella
 com una fletxa parteix
 lo cotxe, y la pobre noya
 ni tant sisquera temps té
 de fé un crit, perquè als méus brassos
 li allunyo la pò ab un bes!

RAF.

Piramidal, tio Lluís!

VICT.

Molt ben tallat; pero es
 ara precis cusir!

LLUIS.

¡Cuso,
 amich!

VICT.

Y ¡qué pensas fer?

LLUIS.

A tres horas del matí
 emportármela á un poblet
 de la costa.

VICT.

Y luego?

LLUIS.

Luego
 embarcarla.

VICT.

Estás seré?

LLUIS.

Sereníssim com un príncep
 d' Espanya!

VICT.

Noy... meditém!

Es un robo d' una noya
 menor... ¡Uf!...

LLUIS.

M' explicaré.
 Per ara ningú noticia
 té del robo; no 'n sab res
 lo criat de la Baronesa,
 perquè no m' ha vist. Donchs bè:
 mentres me buscan y 's perden
 en conjeturas, las tres
 van tocánt; muntém en cotxe
 y... calcula lo demés,
 sabent que dintre 'l navío
 sò 'l senyor, sò l' amo, 'l rey!

RAF.

(Entussiasmat) Oh! quina generació!
 Nosaltres no som com ells,
 porque havem degenerat!

VICT.

Axó es botx!

LLUIS

No sé 'l perquè.

VICT.

¿Perqué? — Oh amichs insensats!
 ¿heu perdut l' enteniment?

Lo que has dit, Lluís, es rondalla
per agradar als noyets,
que no saben qu' en lo món
hi ha montat un servèy
de policia, que hi ha
guardias y carrabiners
y fiscals y jutges; y
que no 's roba impunement
una noya!

RAF. Bah! pamplinas!
temps ha que no 's fa res més!...

VICT. No parlo ab tu, orga de Caldas!

RAF. Com que deyas axó de...

(Victoriano allunya suaument á Rafel, que 's posa á investigar l'escenari primer, després lo foro, y desapareix á intervalos, buscant á Elena, fins á anaisen per la banda esquerra del fons.)

—Lluís, amich meu, reconcéntrat;
creu que indefectiblement
vindrá á aquí la policia!

LLUIS. A aquí?... Bah! com tu no 'u veig!
Suposant que algú suspiti
que sò aquí, ningú coneix
aquesta casa, sinó
tu y En Rafel.

VICT. (A mitja veu) Ningú més?...

Y... Caritat?

LLUIS. (Sorpres.) A que 'm fas
tal pregunta?

VICT. Jo 't diré...

Me venen certas ideas
tan especials!.. Te conech
tan y tan prudent que, al veure
l'estrany projecte que tens,
propi d' un amant romántich,
me pregunto seriament
si 's fa per una fillola
un cop d' Estat com lo teu!

LLUIS. Victoriano!...

VICT. Lluís, perdónam:
l' amitat fa sè indiscret,
y jo torno á preguntarte
si ella la casa coneix?

(Rafel desapareix.)

ESCENA VII.

VICTORIANO, LLUIS.

LLUIS. Y si axis fos? (Després d' haverse
ben assegurat de que Rafel ha sortit.)

- VICT. Ah! ¿de modo
que la sab?
- LLUIS. Jo no he dit...
VICT. Jém!...
- ¿Y tu ets padrí? Santa Bárbara!
¡quins abismes entreveix!!...
¡Caritat... caritativa!...
- LLUIS. Callarás? (Mirant l'escena.)
VICT. ¡Y jo, ignocent
no la creya per *uu* dolsa,
sent tant agra pèls demés!...
- LLUIS. ¿Callarás?
VICT. ¡Deu dels ezcércits!
LLUIS. Desgraciat, calla: En Rafel...
VICT. Callo: pero ella vindrá
y.....
- LLUIS. Vindrà, vindrá: ja ho sé.
VICT. Escápat, donchs!...
- LLUIS. Al contrari:
la espero impassible, ferm!
Vull l' enemich cara á cara.
- VICT. ¿Y 'l vols rodejat d' agents
de policífa?
- LLUIS. No 'u creguis!
Vindrà sola! que sab bé
tinch armas ab que obligarla
á declararse impotent.
- VICT. ¡Las sèvas cartas!... ¿Y pensas
servirte d' ellas?... ¡Ets crué!...
- LLUIS. (Enérgich) Per salvar la pobra nena,
qu' ella martiritza, crech
son totas las armas bonas!

ESCENA VIII.

VICTORIANO, LLUIS, RAFEL.

- RAF. Oncle, dígam: ¿no podré
véurela un poquet?
(Lluis l'acosta á sí, y se 'l mira ab mirada penetrant en lo
blanch dels ulls.)
- LLUIS. ¿De modo
que la estimas molt, Rafel?
- RAF. Y 'n duptas, oncle?
- LLUIS. ¿'L bastant
per dexar per sempre més
ta vida oclosa, atontada?
- RAF. Sí, oncle, sí! (Ab entusiasme.)
- LLUIS. Donchs mira....
- RAF. Qué?

LLUIS. Vindrás al barco ab mí, ¿t sembla?

RAF. Axís tan sóls ho comprench.

LLUIS. Donchs arrétglat l'equipatge.

RAF. ¿Y véurela no podré
una estoneta avans?

LLUIS. Nó.

RAF. A lo menos ¿me promets
parlarli de mí?

LLUIS. Sí, sí:

t' ho prometo.

RAF. Dochs ¿qué aném,

Victoriano?

(Torna al fondo; igual joch que anteriorment per l' altra cantó.)

VICT. Y jo, Lluís,

¿perqué só bo?

LLUIS. Tu al corrent

me tindrás de lo que passi
quan seré fora.—Aquí tens

(Dantli uns papers.)

los signes convencionals
ab que compéndrens podrem.

Notas de tot, y una clau
que pot fernos molt servey.

Tot ho he previst!

VICT. Descansat

pots quedar..... Però un consell.

(A mitja veu, y tocantli la butxaca del paltó en que Lluís s' ha ficat las cartas.)

Las cartas..... ah! no las guardis,
si 'm vols creure, sobre téul!

LLUIS. Perqué?

VICT. Quí sab! Es probable

que vinga furiosa, y. ...rac!... (Pau-a.)

(Lluís obra 'l secreter é hi tanca 'l plech.)

LLUIS. No hi perdo ré: aquí las poso

y, al anármen, las pendré.

VICT. ¿Tanca bé 'l calaix?

LLUIS. Oh! mira....

VICT. Bé! Coratge, pit y fé,

que la teva causa es justa

y 'm tindrás sempre ab tu.—Adén.

(Lluís li estreny la má que li ha ofert Vict.)

LLUIS. Gracias en nom del carinyo

que t' he tingut sempre!....

VICT. (A Raf. que ha tornat.) ¡Anem,

platónich enamorat,

á retiro?

RAF. Igual me té.

¡S 'hagués vista!....

VICT. (Enduguéntsel.) Més tart,....

més tart,.... més tart, llaminer!....

ESCENA IX.

D. LLUIS.—Després FIDEL.

LLUIS. Fidel, empórtat axó. (Los papers.)
 FIDEL. Molt bé está.
 LLUIS. ¿Dorm?
 FIDEL. Oh! no 'u sé!
 —¿Vol qu' ho miri?
 LLUIS. No, no cal;
 no ha de faltarme pas temps
 per prevenirla, y... millor
 serà que dormi. Dexem,
 dexemla dormir.....

ESCENA X.

D. LLUIS, ELENA.

(Fidel se retira.)

ELENA. (Ent.e-obriant la porta dreta.) Padrí,
 no dormo!
 LLUIS. ¿Desperta ets ja?
 ELENA. No! Per poguer despertar
 es precis avans dormí!
 LLUIS. ¿No u' has fet?
 ELENA. No.
 LLUIS. Per desgracia!
 ELENA. Qué vols que t'hi diga, fill?
 Després d' aquell gran perill,
 ¿qui acluca 'ls ulls?—¡Me fas gracia!
 Després de dexar al pare
 y á la mare y á tot hom!....
 —Y.... digam, padrí:....
 LLUIS. Qué?
 ELENA. ¿Hont som?
 LLUIS. A casa!
 ELENA. ¡Y no 'u sab.encara
 la mamá?
 LLUIS. Si al convent vols
 tornar, li podem escriure!
 ELENA. ¡Oh, no! (Ab esglay.)
 LLUIS. Donchs, haurem de viure,
 per ara, Elena, tots sols.
 ELENA. ¿Y no 's pot conciliar tot?
 LLUIS. Sabs que péi teu bé m' afanyo,
 y 't juro que no t' enganyo,
 quan te juro que no 's pot.
 —La teva mamá es molt dura
 per tú!
 ELENA. Massa ho sé!.... Però
 ho fa ab tan bona intenció!
 LLUIS. Axí ho creus?
 ELENA. N' estich segura!

LLUIS. No m' has parlat sempr' axí!.....
De las cartetas t' apartas.....

ELENA. Qué! ¿guardas las mévas cartas?

LLUIS. Oh! totas las guardo allí.

ELENA. (Vivament.) ¡A veure!

LLUIS. Nó: no pot sé;
més tart las irém legint,
é hi veurás anar llanguint
l' amor á ta mare.....

ELENA. Qué!

¿T' hi dich mal de la mamá?

LLUIS. Mal no: tens massa bon cor;
peró 's veu que 'l teu dolor
acusantla á n' ella está.

ELENA. En aquest cas es precis
esquexarlas!....

LLUIS. ¿Esquexarlas?
Nó: podem molt bè guardarlas:
no las veurá, á fé de Lluís.

ELENA. No importa!... Esquexémlas!...

LLUIS. No!

ELENA. Si; perque no he obrat com cal:
parlarne mal fóra mal,
pró haverho escrit es pitjó!

LLUIS. Bé; més....

ELENA. Ella es desgraciada;
sufreix y plora també!...
Padrí méu, prométem que
creurás aquesta vegada!

(Li diu, acariciantlo.)

LLUIS. Sí, ángel del cel; sí, sí:
axís qu' en camí 'ns trobem.....

ELENA. ¿En camí?

LLUIS. Demá martxém.

ELENA. ¿Yhont tenim qu' aná, padrí?

LLUIS. Aném... bén lluny del convent!

ELENA. Y tornarém?

LLUIS. Tart será.

ELENA. Y la mamá?

LLUIS. (Contrariat.) La mamá,....
la mamá!.... Continuàment
parlas d' ella! Ets bén ingrata!
¡La estimas molt més qu' á m'!

ELENA. Oh que nó, que nó!

LLUIS. Oh que sí!
y aquest eccés, nena, 'm matre!

ELENA. Donchs fas una mala cosa,
perque si es, com ha de ser,
l' amor de filla 'l primer,
més bé pot estar gelosa
ella de tu, que tu d' ella!

- LLUIS. De manera que á tenir
 'entr' ella y jo qu' escullir....
- ELENA. Sería ben trista estrella!..
- LLUIS. Però ¿ab qui irías al fi,
 seguint tas inspiracions?
- ELENA. Ab ella!
- LLUIS. Ab ella?
- ELENA. Sí.
- LLUIS. Donchs....
 me 'n vaig á ferla venir.
 (Va per alsarse; Elena lo reté carinyosament.)
- ELENA. Oh no!
- LLUIS. ¡Si 'l teu cor l' anyora!....
- ELENA. T' erras: sinó, experimenta
 com faig, alegre y contenta,
 lo que vols, sent ella fora! (Pausa.)
- LLUIS. Tens rahó; rahó molt clara:
 lo que fas es ton deber....
 Però... ¿y si arrijava á ser
 per fortuna jo 'l teu pare?
- ELENA. Oh! si axís fos, sens' empenyo
 més que á ella t' obehiria.
- LLUIS. Y perquè?
- ELENA. Perqué creuria
 que tu eras lo primer duenyo.
 Pero tú no abdicarias!
- LLUIS. Ya te 'n responch!
- ELENA. (Espansiva.) Ay, padrí!
 ¡Llástima... (Aturantse ab cert rubor.)
- LLUIS. (Incitant.) Digas....
- ELENA. Vull dí.... (Repensada.)
 Nó, nó, nó: m' aborrirías
 si t'ho deya. Dos ofensas
 faría!...
- LLUIS. Ab qué? ¿Ab desitjá
 que jo fos lo teu papá?
- ELENA. Jo no 'u he dit! (Tapantli la boca.)
- LLUIS. Però 'u pensas!
- ELENA. Tant bondadós per mi es!
- LLUIS. ¿Y jo no sò mes bò?
- ELENA. Sí:
 tu ets molt millor per mi!
- LLUIS. Vina.... acóstat un poch més!
 (La té casi abrassada.)
 —Dígame: ¿qui es qu' ha vetllat
 la teva infancia, Eleneta?
 ¿Quí la primera rialleta
 dels teus llabis ha besat?
 ¿Es ell ó jo qui passava
 dias enters de consol
 apropet del teu bressol

- y en tos ulls s' enmirallava?
 ¿Los dols primers qu' has sentit
 es ell qui 'ls ha sapigut?
 ¿Es ell, es ell qui ha rebut
 las cartas que m' has escrit?
 Y avuy mateix, ¿per ventura
 ha estat ell qui t' ha salvada
 d' una mort anticipada,
 d' una mort fosca, segura?
 Oh, nó, nó! No s' equivoca
 lo teu instint, que s' inclina
 á mi, que ferm te domina,
 que s' escapa de ta boca.
 Y es que sents una veu clara,
 que 't diu, ab tendra dolsó,
 que jo sò, ¡oh si! que jo sò
 per tu lo verdadé pare;
 mentre jo sento altra veu,
 veu bèn igual á la téva,
 que 'm díu qu' ets la filla méva,
 cor del méu cor, ángel méu!
- ELENA. Lo méu segon pare, sí! (Abrassantlo.)
 LLUIS. Nó, nó: l' únich! (Vivament.)
 ELENA. ¿Qué dius?
 LLUIS. (Ab més foch.) Ah!
 No 'u sabs? tu... (¡Haver de callá,
 ¡Deu méu, no poguerli dí!)
 ELENA. Padrí, ¿ploras?
 LLUIS. Filla hermosa!
 (Li diu, patonejantli las mans ab follia.)
 ¡filla amada!...
- ELENA. T' he dat pena?
 ¿Estás gelós?
 LLUIS. Oh si, Elena!
 ELENA. Si?... Donchs... escolta una cosa.
 LLUIS. Ah!...
- ELENA. Pró t' ho he de dir baxet,
 y m' has d' assegurar tu,
 que no dirás á ningú
 á ningú, padrí, 'i secret!
- LLUIS. Dígal, sí! (Anelant.)
 ELENA. Oh! á cau d' orella...
 —T' estimo...
- LLUIS. Acaba!
 ELENA. Més... més...
 qu' á n' ell! (S' aparta.)
 LLUIS. (Radiant.) Es quant vull; ja res
 me falta. ¿Vindrás?
 ELENA. Si á n' ella
 me dexas escriure...

LLUIS.

Oh!

Ves á ferho. ¿Y seré jó
qui li enviaré 'l teu escrit,
quan me sembli?

ELENA.

Tu ets molt duenyo:
en axó no hi tinch empenyo.

LLUIS.

Donchs... escriu. (S' axeca.)

ELENA.

Tot deseguit.

(Se 'n va cap al séu aposento y retorna, tocant suaument, y ab cert co-
quetisme, l' espatlla de D. Lluís.)

—Y... dígam, padrí: ¿després...
martxarém tots sols?... ¿tots sols?

LLUIS.

Ab En Fidel. ¿Quí més vols?

ELENA.

Ah!... pensava que algú més...

(Y baixa 'ls ulls, id.)

LLUIS.

¿Que 's diu... Rafel?

ELENA.

(Vivament.) Oh! jo 'u dich!

¿Sabs?

LLUIS.

Més val que á casa quedi,
perqué ab son géní no enredi
la martxa. ¡Com es un xich
atolondrat y lleuger!...

ELENA.

(Vivament.) Padrí, t' enganyas!

LLUIS.

¿Vols di'?

ELENA.

¡Si l' haguessis vist, ab mí
ha estat tot un cavaller!

LLUIS.

Farém, donchs, que 's dexi veure.

ELENA.

Si, eh?

LLUIS.

¡Deume aquesta franquesa
tan dolsa! ¡aquesta puresa
virginall!... (Y poguer creure
poguer di: « es mèva! »)

ELENA.

Ara hi penso!

LLUIS.

En qué?

ELENA.

En que no tinch paper,
ni res del qu' es menester,
al meu quarto!.. ¿Com comenso?

LLUIS.

Pren d' aquí lo que 't fa falta.

(Obra la paperera ó secreter, y Elena prepara lo necessari.)

ESCENA XI.

ELENA, D. LLUIS. — FIDEL.

(Entra rápidamente, y va á D. Lluís, parlantli ab veu baixa).

FID.

D. Lluís, hi ha una senyora
que s' está esperant á fora!

LLUIS.

¿Com es?

FID.

Va tapada: es alta.
—¿Tanco 'l jardí?

LLUIS.

Espera que...

(Va al fondo, y mira desde 'l cap-demont de l'escala. Fidel s' adelanta fins á Elena.)

ELENA. ¡Quinas plomas!

FID.

¡Com que ja

está tot enfardat!..

ELENA. (Trobant lo paquet de cartas) Bah!

(Mira las cartas per sobre)

Tot menos las cartas, ¿eh?

¡gracias!

FID.

Y ara l' equipatge

del senyor, que ja está bo

y tancat!..

(Elena embolica lo paquet y diu, entregantli:)

ELENA.

Donchs fica axó

en lo meu saquet de viatge.

(Ella tanca 'l secreter; Fid, se 'n va per un cantó—D.Lluís torna á entrar sobtadament y 's dirigeix á Elena, mentre aquesta tanca.)

LLUIS. Retírat tot desseguit.

ELENA. Mès per' escriure...

LLUIS.

Després.

ELENA. No tinch ploma ni tinch...

LLUIS.

Vès!

Mes tart. (Aturull at.)

ELENA.

Es que no t' he dit

que acabo de...

(Volentli indicar que ha tret las cartas.)

LLUIS.

Per Deu, nena,

més tart: déxam!..

ELENA.

Hi ha algú?

LLUIS.

Sí.

Donchs me'n vaig que ningú

me vegi.

LLUIS.

Sí, vès, Elena,

(Ella está al pas de la porta)

al téu quarto, y tancat.

ELENA.

(Casi entrada)

Sí!

LLUIS. Y no 't dexis veure en lloch!

ELENA. (A dins) Miraré de dormí un poch.

LLUIS. Axó es. Dorm....—¡Es fora al fi!

ESCENA XII.

D. LLUIS.—CARITAT.

(Aquesta vestida de negre, resolta, altiva, després de donar un cop d' ull á l' escena y dominant sa emoció.)

CARIT. ¿No 'm pregunta perquè aquí he vingut?

LLUIS.

Escusat es.

CARIT. Vosté la filla m' ha pres!

LLUIS. La... sèva filla: es axí.

CARIT. Y perqué?

LLUIS. Senzillament:
perque no puch tol-lerar
que se la vulga fé entrar
á la forsa en un convent.
(Caritat passa á darrera del ganapé.)

CARIT. Vosté vol intimidarme,
per venjansa... Ho comprench bè,
y, com que 'l joch conech, sé
que l' Elena ha de tornarme.

LLUIS. No hi ha cap joch, Baronesa.
Sériament fins ara he obrat
y seguexo disposat
á seguir la meva empresa.
(S' assenta prop la taula.)

CARIT. ¡Es dir que 'm roba ab violencia
la filla?

LLUIS. Pitjor vosté
que 'm la robava també
suprimintli l' ecsistencia.

CARIT. ¿Per darla á Deu? ¿Per cumplir
un vot?.. ¿Vosté en ells no creu?

LLUIS. Oh! hi crech tant, qu' hi fet lo meu,
y es que no veuré sufrir
la nena!

CARIT. (Passant á la dreta.) Sufrir! per fer
la séva mare ditxosa!

LLUIS. Sa mare ¿á la que fa nosa?...
No será, no: no pot ser.
No pot ser que se li digui:
«mira, no tens vocació,
pró sofreix mort y passió
pera que ta mare rigui.
Tu ets lo viu remordiment
que va ácusantla tot' hora!..
Ella ha sigut pecadora;
pagaho tu, entrant al convent!
Ella s' ha divertit molt:
en lo gran món ha viscut
y ha gosat tant qu' ha pogut...
Entra al convent: ella ho voll!
Tu sas faltas pagarás:
ella ha dansat? Donchs tu prega!
Ha rigut? Donchs tu gemega;
plora fins que 't morirás.—»

CARIT. Oh! mas faltas ecspiaré
a pesar seu!

LLUIS. Me consola
creure ha de lograrho sola...
Entri al convent: m' está bè!

CARIT. ¿Perjura 'm voldria encara
després de culpable?

LLUIS. Tot,
Baronesa, serho pot,
ménos una mala mare!

CARIT. ¡Y es ell qui... (Descendint.)

LLUIS. (Id.) Dexi en repós
recriminacions, senyora!
La mèva consciencia plora
la falta gran de tots dos;
pró no he pensat ni un moment,
per més que l' horror m' eczalta,
en fer ecsplar ma falta
á un estrany, á un ignocent.
Axó á mí la religió
no m' ho diu en cap paratge.

CARIT. Veig que parlem un llenguatge
(Ho diu mudant de tó.)
que 'ns trau de nostra qüestió.
Acabém d' una vegada.
Vull ma filla!

LLUIS. No pot sé,
perque... jo la vull també.

CARIT. ¿Y si jo, desesperada,
(Signa la finestra.)
vaig, crido y puja ab llestesa
la policia aquí dalt?

LLUIS. Demá la ciutat comptal
sabrà...

CARIT. Que se 'm va robar
la joya que du 'l meu nom
y m' alabarà tothom
lo venirla aquí á arrancar
de.....

LLUIS. (Alsantse.) ¿ De són...

CARIT. Calli ¿ y tindria
vosté atreviment per dir...

LLUIS. A tot me sabré atrevir.

CARIT. ¿ Fins á semblant villanía ?

LLUIS. A tot !

CARIT. ¿ Y es un home noble
qui en dirme axó no repara ?

LLUIS. Lo mateix, Senyora, es pare
un caballer que un del poble.

CARIT. ¡ Miserable !..

LLUIS. Fals! No 'u sò.
(Ho diu, dant un cop sobre la taula.)

Com á honrada obri vosté
y li juro per ma fé,
que honrat també obraré jo. (Pausa.)

CARIT. Oh! cridaré!.. (Y va la finestra.)

(D. Lluís li contesta fredament y apoyat en la taula.)

LLUIS. Si s' hi empenya,

hauré d' ensenyar al món
cartas qu' en mon poder son...

CARIT. ¡ Mas cartas!! (Anonadada.)

LLUIS. Ja no n' es duenya.

CARIT. No las té... Son esquexadas!..

LLUIS. Ni una sola n' he romput.

(Y senyala lo secreter.)

(Caritat torna á l' escena desesperada.)

CARIT. ¿ Y tindrà tan corromput
lo cor, que d' armas vedadas
fassi un us que inspira horror?

(Cau assentada al sofà.)

¡ Déu méu, Déu méu ! ¿ y es possible
que á un home tan aborrible
hagi tingut tant d' amor?..

Oh! no pot ser!.. ¡no es vritat!

Jo no podia estimarlo;

jo no podia mirarlo;

jo... ¡Deu meu! ¡Deu bondat!

(Pausa llarga, transició.)

(Abhorror.) No, no... perdó! Boja estich;

perdó, Lluís ! No recordava

qu' encara avuy t' estimava,

que ab tot y serm' enemich,

he vingut aquí á trobarte

segura del teu amor,

(Carinyosa é incitant.)

segura de que 'l teu cor

sabría, fiel, recordarte

que t' estavas algun dia

agenollat als méus peus...

Míram, míram, Lluís: ¿no veus

qu' encara, si vols, podria

estimarte y sé estimada

com en aquell temps, ditxosa?..

Míram!.. Sò bastant hermosa

encara!.. Oh! una mirada,

una sola es la que imploro

de tú!.. (Acostans'hi més.) ¿De mí no t' apartas?..

Solament tornam las cartas;

tórnamelas y... t' adoro!

LLUIS. ¡Es massa car! (Tranquilament.)

CARIT. (Separantse bruscamment.) Oh! he mentit:

no t' amo, no: t' aborrexo!

¡me fas horror!

LLUIS. Preferexo

veurela en aquest sentit.

A un marino la franquesa
li agrada sempre: no es broma!

(Caritat diu las següents paraulas anant vers ell amenassadora. Lluís li contesta sens moures, tranquil y somriuent.)

CARIT. ¿Y es possible que aquest home
me tinga...

LLUIS. ¡Qué, Baronesa!
¿Vol matarme?

CARIT. (Desesperada.) Vull la nena!..
(Cridant.) —Elena!.. Elena!..

LLUIS. ¡Senyora,
que 's pot sentir desde fora!..

CARIT. Qué 'm fa?.. Vull ma filla... Elena!...

LLUIS. Silenci!.. Algú vé.

CARIT. ¡Milló!

¡Vull...

LLUIS. ¡Tot ho descobriré!!...

(Caritat, no poguent resistir tanta sensació, se dexa caure fadigosa en lo ganapé.)

CARIT. Obri com vulga!...

LLUIS. (Sentint passos.) ¿Quí vé?

ESCENA XIII.

CARITAT, LLUIS,—VICTORIANO.

(Entra pél fondo dreta, tot esglayat.)

VICT. Jo.—Ella! (Veyent á Caritat.)

LLUIS. ¿Quí hi ha?

VICT. ¡'L Baró!

LLUIS. ¿Sol?

VICT. Cá! han trobat al cotxero
y ab los séus indicis... Mes...
rondan lo carrer... Vés, vés;
fuig, fuig ab l' Elena!

LLUIS. (Duptant.) Pero...

(Resolt.) Quedarme millor será:
ells més depressa anirian
y també 'ns atraparian.
—Digas que, sens mes tardá,
En Fidel obri.

VICT. Está bé.

(Vict. se 'n va corrent.)

ESCENA XIV.

D. LYUIS, CARITAT.

CARIT. (Triunfant.) Al ff, D. Lluís, venceré!

LUIS. (Netament.) Oh no! al ff, no vencerá!

(Recalcat.) Dirá qu' ella no es aquí.

CARIT. ¡Jo? (Horroritzada.)

LLUIS. (Id. que avans.) Vosté n' está segura,
y partirán ab premura.

CARIT. ¡Jo haig de dí axó?

LLUIS. Vosté, sí,

ó bè las cartas...

(Mostrant lo secreter.)

CARIT. ¡Infame!

LLUIS. Basta d' injurias, senyora,
propias d' una pecadora
com indignas d' una dama!

CARIT. Oh!

LLUIS. Aquí son. Res: pit y fora!

(Inútil es encarregar gran rapidesa en esta escena, sobre tot en las darreras paraulas, per lo qu'es en sí y pera que formi contrast ab la següent.)

ESCENA XV.

D. LLUÍS, CARITAT.—BARÓ, VICTORIANO, D. JUST.

—(Lo Baró diu la primera tirada de versos ab digna cortesía, desde 'l pás de la porta, sens veure á Caritat.)

BARÓ. Ignoro, D. Lluís, si troba
ma visita intespestiva,
pero 'l cas que la motiva
no sóls l' esplica y l' aproba,
sinó que dret me daría
per fer pujar certa gent
qu' espera á baix: pró creyent
que més bé destorbarían
l' explicació natural
que ha de dar-me un caballer
los he fet quedá al carrer...
Díguim, D. Lluís, si he fet mal.

(D. Lluís l' invita ab un ademán á entrar.)

LLUIS. Baró, li agrahexo 'l favor
d' habé escusat sa visita.

BARÓ (En escena.) Y bé ¡vosté no suspita
lo que 'm dú?

LLUIS. M' ha fet l' honor
la Senyora Baronesa
de indicarme.....

BARÓ (Adonantse d' ella.) ¡Aquí, Senyora,
vosté?

LLUIS. Si: ha arriuat á la hora
ab vostè, com vosté presa
d' igual suspita.

BARÓ. ¡Més... com
sabía...

CARIT. Un criat!

LLUIS. (Vivament.) No olvidem
que perdre temps no debem.
Sapiguém per lo que som
reunits aquí.—¿Vosté creu,
Baró, que jo li he robat
á l' Elena?

BARÓ. M' ha forsat
tot á creurho, senyor méu.

(D. Lluís passa á detrás del sofà, colocantse prop de la paperera ó
secreter.—Caritat repara en sos moviments.)

LLUIS. Y, no obstant, tinch que negarli.
A la senyora he dit ja
que l' Elena aquí no está.

BARÓ. Baronesa!...

LLUIS. Parli, parli;
per favor!

CARIT. (Despres d' un esforç.) Aquí no es!
No hi es!

BARÓ. Fortas presuncions
tenim.....

VICT. (Vivament.) Las indicacions
d' un cotxero no son res
devant la formal resposta
de la senyora!..

JUST. (Apoyant'ho.) Es vritat;
y á més ¿quina utilitat
tindria 'l senyor... Res costa
de creure!...

LLUIS. Axó anava á dir,
Senyors. ¿Quinas conseqüèncias...

BARÓ. (Afirmant.) Ja, ja: mes las apariencias
son tals, que fan presumir.....
—Baronesa, ¿estás segura
d' haberho visitat tot?..

(D. Lluís fa fressa ab lo secreter.)

CARIT. ¡Tot!..

BARÓ. (Recalcat.) ¿Tot lo que veure 's pot?

LLUIS. (Vivament.) Oh! aquest pis es d'estructura
molt reduhida. Ja 'l veurán;
perque suposo, Baró,
que sens ferhi una inspecció
sa casa no dixerán.

(Mostrant.) Aquí 'l saló... Un gabinet...

(Indica l' esquera. Lo Baró observa aclucant los ulls y posantse 'ls len-
tes com á curt' de vista.)

BARÓ. Y allá? (La dreta.)

LLUIS. (Lleugerament.) Dos habitacions...

BARÓ. ¿Tancadas?..

LLUIS. Ah! mil perdons!
Me creya no sé indiscret,

després d' haberlas mirat
la senyora!.. Se la invita
á repetir la visita.

BARÓ. (A ella.) Ja que ho diu de tan bon grat,
podem acceptar.

(D. Lluís obria la porta; lo Baró s' acosta fins molt prop de l' entrada
Caritat traspassa un poch més de l' entrant, y torna á apareixer molt
pálida.)

CARIT. ¡Ningú!

LLUIS. Ja ho veu: y ara, Baró, pensi
si l' hi enganyat!..

BARÓ. Ah! dispensi.

LLUIS. De res: pot estar segú
que compartexo 'l pesar
de vosté, y sento infinit
no poguer aquesta nit
ajudarlos...

BARÓ. ¿Vol callar?

—Permétim ara un moment
deliberá ab los senyós.

(S' ajunta ab D. Just y Vict. qu' está al fondo esquerra del saló, prop
la finestra, y quedan conversant los tres.)

LLUIS. (A Caritat.) Bé, senyora! Ara entre 'ls dos
ha mort l' odi.

CARIT. (Plorant á despit séu.) Oh! ¿finalment...
vosté...

(D. Lluís veyent al Baró que s' acosta.)

LLUIS. 'L Baró. (Que s' acosta.)

BARÓ. (A Caritat.) Aquets senyors
aprovan que 'ns en anem;
ab axó, 'ns retirarem;
(A Lluís.) agrahts als séus favors.

LLUIS. ¿Vol permétreu, Baronesa,
darli 'l bras? (Y li ofereix.)

CARIT. (A ella mateixa, decidida.) Es massa! Al fi...
(Lo Baró se gira.)

BARÓ. Qué?

CARIT. (Fora de sí.) Que l' Elena es allí!

BARÓ. Cóm?.. No la dech habé entesa!

LLUIS. (A Caritat.) ¡Desgraciada, diré...

CARIT. (Id. que aváns.) Tot

lo que vulga... Elena méva!

(Cridant.)

la mare... la mare téva

te crida!..

(Va al primer terme, y reb en sós brassos á Elena.—D. Lluís al primer
impuls vol anar á obrir lo secreter y 's para.)

ESCENA XVI.

LOS DITS Y ELENA.

ELENA. ¡Mamá!..

BARÓ. ¿Se pot
concebí infamia més gran?

(Ab forsa.) —D. Lluís, sou un miserable
y...

JUST. }
VICT. } ¡Baró!!..

(Lo primer en l' acte de polsar, sens móures gayre bé gens. Vict. interposantse resolt.)

LLUIS. Si sò culpable
ó no del qu' está passant
demá ho sabrá á primer'hora,
en que li daré complertas
las esplicacions més certas.

BARÓ. Axís ho espero.

JUST. Exim fora,
Baró!..

VICT. Sí; anémsen, papá,
que la gent de baix...

(Ho diu emportántsel suaument.)

BARÓ. Tens rahó.

(En lo pas de la porta del fondo torna á girarse de cara á D. Lluís y diu enérgicament:)

Fins á demá!

LLUIS. Si, senyó.
(Se 'n van lo Baró, D. Just y Vict.)

ELENA. Padrí, m' has de perdoná!

(Ho diu á Lluís dantli la ma.)

T' he dit que si ella amorosa
venia...

(Caritat va enduguéntsela instintivament.)

LLUIS. Vés, ángel méu.

CARIT. Mírla, D. Lluís... ¿La veu?..

—Prénguemela ara, si gosa.

(Axó ho diu casi al pas de la porta, ab tó de triunfo y mirada altiva.—
Quadro.)

FI DE L' ACTE TERCER.

ACTE QUART.

Igual decoració qu' en los dos primers.—Es de dia.

ESCENA PRIMERA.

VICTORIANO, IGNASI.

VICT. Donchs ¿no s' ha llevat, Ignasi,
la senyora Baronesa?

IGN. La Senyora no ha tocat
encara ; ab axó es de creure
que dorm !

VICT. ¿Y 'l senyor Baró?

IGN. Está al jardí que 's passeja.

VICT. ¿Y no ha vingut pas algú
aquet matí?

IGN. Ningú!
(Pausa.—Ignasi va per retirar-se.)

VICT. Espérat...

IGN. ¿Demana? (Adelantantse)

VICT. (Duptant) Sí;.. nó. (No fem
preguntas massa indiscretas.)

IGN. ¿Deya que...

VIC. Res : pots anárten.

IGN. (Sortint.) (Vaig en tot á las palpentas!
May m' hi habia trobat....)

ESCENA II.

VICTORIANO SOL POCH DESPRÉS D. JUST.

VICT. Bravo!

(Mira són relotge.)

Arrivo á temps, y me 'n queda.

Tot just las vuyt ! Esperar

puch á n' En l.luis mitja horeta,

sense que puga quexarse

la mèva dolsa costella.

(Apareix D. Just al fondo, parlant á una criada.)

JUST. Xocolata!.. preferexo
xocolata, qu' alimenta
y, al mateix temps dulcifica!

(La minyona 's retira. D. Just entra en escena, netejant las ulleras que 's posa avans de acararse ab Victoriano.)

VICT. Tant d' hora aquí?.. No li feya.

JUST. Calli, home, calli: no 'm parli
d' axó! Ha de saber y entendre...
Sòls l' esprit caritatiu
podia lograrho!... Uy! (Fadigats' assenta.)

VICT. Sembla.
qu' está fatigat?

JUST. Ja ho crech!...
No hi ha en mon pit resistencia
á tant moviment!.. Figúris
—tornant al qu' avans me deya,—
que á las duas del matí
era massa tart, ó era
massa dejorn per anármen
á casa!..

VICT. Oh! está clá. Y las llenguas
que desseguida mormuran...

JMST. Nó: jo no las haig de témer:
tinch formada opinió pública
vecinal, que no comenta,
á lo menos que jo sániga,
cap paraula ni obra méva.
Pero... era molt tart; y he atmés
del Senyor Baró la oferta,
y he dormit dalt, en un quarto
lucós, lucós... de modestia;
sense mistos, calsador,
plantufas, aigua calenta,
y demés série de cosas
que serán, si 's vol, cosetas,
y juntas, D. Victoriano,
un benestar constihuxen.
Mès com sab que jo, á pesar
de no viure en la opulencia,
perque no só sibarita
y Dèu me lliuri de serne,
vull acontentar al cos,
per no tenir la molestia
d' ocupármen...

VICT. Si; conech,
D. Just, las teorías sèvas.
—¿Donchs no haurá dormit?

JUST. ¡No tant,
no tant!..—Algunas horetas.
he lograt conciliá 'l són,
quan, al millor de la festa,

que serian quarts de quatre...
 -¡encara tinch pó!-'m desperta :
 ¡brrum!!... una detonació;
 (Moviment de Vict.)
 una detonació horrenda.

VICT. Y ¿hont era ?

JUST. Ja irá enterantse ;
 prengui un poquet de paciència.
 M' incorporo, salto, obro
 en camisa la finestra
 y ab lo terror y ab la fret
 al moll dels ossos, que 'm feya
 tocá á missa matinal
 ab las dents...

VICT. ¿Qué ha vist?

JUST. ¿Sab qu' era?

¡¡ Era...

VICT. Qué ?

JUST. ¡'L Baró al jardí,
 que s' adestrava en la feyna
 de tirá ab pistola!.. ¡Horror!
 ¡Encara 'ls nirvis s' alteran !
 Y... ¿tirava bé?

VICT. ¿Qué diu ?

JUST. apuntería estupenda
 com la séva, no 's pot dar,
 y dupto la tinga un mestre.

VICT. Humm!...

JUST. Mogut d'una curiosa
 pietat, desde la finestra
 li crido ; « ¡Ey, senyor Baró !
 veig que ho fa bonich, que acerta
 tot quant apunta ; pro ¿á qué
 treu cap la diverció aquesta ? »
 -Y 'm respon, acompayant
 las paraulas ab blasfemias
 que renuncio á reproduhirli :
 «—A matar al que va pendre
 la pobra Elena! »—Jo, amich
 de la pau, com per sistema
 sab que ho só, D. Victoriano,...

VICT. Si ; me consta.

JUST. Al sentí aquella
 contestació aterradora,
 demano al cel eloqüencia,
 y li improviso un sermó
 contra 'l desaffo. Presta
 l' assumto, com vosté veu,
 y jo, qu' estava de vena,
 he tret á lluhir arguments
 d' aquells que no 's resistexen.

VICT. Y... ¿llavors ell?

JUST. ¿No li han fet
tot lo desitjable efecte,
y ha respost. «—Lo mataré!—»

VICT. Bah!

JUST. Vinga llavors la réplica
sentimental: «—Oh, Baró!
¿matarlo per la imprudencia
d' haber robat sa fillola?
Fora una crueltat inmensa
que la generació actual...

VICT. ¿Y, al fi...

JUST. Perdent la paciència,
se n' ha anat cap á l' *Ensanche*
á trobar... Ja 'm pot entendre!

VICT. ¡Massa!

JUST. Y jo, veyentme sol,
se m' ha ocorregut l' idea
de sorprendre 'N Celestí,
tirantli un poch d' aigua fresca
per despertál...

VICT. (Afirmant.) Ja.

JUST. (Ocorrentli un pensament.) ¡Y ara hi cáich!
potser vosté pugá ferme
un servey.

VICT. ¿Jo?

JUST. Sí: aclarirme
una cosa que interessa.

(Victoriano torna á mirar lo rellotge.)

VICT. Digui.

JUST. Arrivo á casa 'l noy
y dich á la despesera:
«—¿Dorm encara'l mèu menor?
«—D. Just,—la dona 'm contesta—
no 'u crech, perquè aquesta nit
no ha dormit á casa!»

VICT. Ah!.. 'M sembla...

JUST. No li sembli res de mal.
Pobre nen! Fora l' ofensa
més gran que 'm podria fer!..
¡Ell, empapat de las retglas
de la moral més estricta,
més tirant y més severa!
¡Ell, educat en l' escola
dels no escolars per un mestre
del mèu rigor!.. ¡oh, no, no!
No he tingut cap mala idea,
y he presumit qu' alguna obra
caritativa... ¡En quaresma
hi ha tanta gent que dejuna!
¡Tants malalts que ningú vetlla!..

—M' he decidit á esperar-lo,
y, per l' estona distreure,
he volgut fullejá un llibre:
l' agafo, y d' ell cau á terra
un paper mitx esborrat...

(Lo trau: se tira las ulleras sobre 'l front y 's posa 'ls lentes.)

que 'l duch á aqui á la cartera,
per curiositat senzilla,
com vosté podrá compendre.

(Trau un paper de color de rosa.)

VICT. Prou!

JUST. Escolti: llegiré
las solas y únicas lletras
que quedan, perquè las altras...

VICT. Comensí.

JUST. No hi aparexen.

(Llegint.) «Estimadet g....» Esborrall.

Vosté mateix ho pot veure!

VICT. Ja ho veig. (Després de miraho acostants'hi.)

JUST. (Llegeix.) «Estimadet g.:

VICT. Digui.

JUST. (Id.) Aquesta nit espéram

á la sortida de l' O...»

(Interrompentse y mostrant lo paper.)

La ratlla tambe incomplerta!

VICT. Ja ho veig. Vagi continuant,

D. Just.

JUST. (Id.) «Y, sobre tot, pensa
en que tinch de ferme'l sac...»

(Igual joch.) També esborrat!

VICT. Avant sempre!

No s' alteri y continúi.

JUST. (Llegeix.) «Sac...» y un poch més avall: «negre»
y més avallet encara

«Paq.» escrit sóls ab tres lletras.

VICT. La cosa un tan enigmática,
Senyor D. Just, se presenta:

fa la pols als nostres diaris,
part d' afeccions atmosféricas!

JUST. Y, no obstant, D. Victoriano,

jo interpreto molt depressa
lo tros d' escrit suficient

á tranquilisarme!

VICT. A veure!

JUST. «Estimadet»—axó es clar!

VICT. Sí.

JUST. Germá.

VICT. Com?

JUST. ¿No li sembla?

Es germá: no hi ha cap dupte!

VICT. Ala!

- JUST. «Aquesta nit espéram
 á la sortida de l' O...
 ració.» L' oració del vespre!
 «Y, sobre tot, pensa en que
 tinch de ferme'l sac...»—Comensan
 aquí 'ls duptes!.. Sac. y un punt
 posat d' aquesta manera!..
 axó no té cap sentit,
 mes jo hi afagexo lletras
 y llegexo: «Sac... ristá.»
- VICT. Sacristá?.. ¡Quina brometa!
 y, sobre tot, ¡qué ingeniós,
 Senyor D. Just!..
- JUST. (Satisfet.) Si, eh?..
- VICT. De veras.
- JUST. «Sacristá,» y més avallet
 sola la paraula «negre.»
 ¡Negre! La dificultat
 pren proporcions, que més crexen
 ab el «Paq.».. ¡Paq! ¿Qué pot ser?
 ¿Una firma? Una manera
 d' abreviar la Pascua?.. No:
 encara estém en quaresma!
- (Pausa. Victoriano está mitx rient. D. Just se 'l mira ab ficesa.)
 Vosté té una idea! Parli.
- VICT. Lo que dich, sense inmodestia,
 es que li vaig á llegir
 axó ab una sola entrega,
 (Prenent lo paper.)
 y de correguda.
- JUST. Avant!
 tot jo m' estich fent orelles!
 —Comensi!

ESCENA III.

VICTORIANO, D. JUST, IGNASI.

IGNASI. (Desde la porta del foro.) La xocolata!

JUST. Vaig!

(Y s' oblida de la carta.)

(Parantse.) Ah! nó: que m' interessa
 veure si vosté será
 bon périt en la materia.

(A Ignasi.) Retírat, xicot: ja vinch
 tot seguit: estich ab feyna.

(Ignasi 's retira. D. Just s' assenta més aprop de Victoriano, que ho
 estava avans. Aquest haurá estat llegint y olorant la carta
 somrignent.)

ESCENA IV.

VICTORIANO, D. JUST.

- VICT. (Llej.) «Estimadet gos:»
 JUST. (Fent un bót.) Qué diu?
 VICT. Gos ó gosset, si li sembla.
 JUST. Gos!.. ¡gosset!!..
 VICT. (Tranquil.) Sí; fixi 'ls ulls
 en lo paper y en la lletra,
 y, si dels ulls no 'n té prou,
 fixi' hi 'l nas una miqueta.
 (Li fa olorar. D. Just s' esparvera.)
 ¿Aquet mesch tan fort, D. Just,
 no li parla ab eloqüencia?
 Res, res: «estimadet gos.»
 JUST. Pró ¿qui es que es té l' insolencia
 de tractá axí al meu pupilo?
 VICT. ¿Proseguexo la tarea?
 JUST. Proseguexi.
 (Ho diu després de haverse axugat lo front ab són mocador de pita
 y queda ventantse ab ell.)
 VICT. (Llegint.) «Aquesta nit
 JUST. ¡Quina desvergonya!!..
 VICT. . «Espéram
 á la sortida de l' ópera.»
 JUST. Oració!
 VICT. Nó: repetesca
 la operació..
 (Y li torna á acostar lo paper al nas. D. Just retira 'l cap.)
 JUST. ¡*Vade retro*,
Sátana!
 VICT. (Llej.) «Y, sobre tot, pensa
 JUST. ¿Sach, y res més?
 en que tinch de ferme 'l sach.»
 VICT. «Sa'h» á secas!
 JUST. Avant! (Ventantse més fort.)
 VICT. Lo «negre» será
 post-data, en que li encarrega
 que siga negre.
 JUST. Pró ¿qui
 li encarrega axó?
 VICT. Una nena
 que 's diu «Paq.»; es dir *Paquita*.
 JUST. ¡Paqui... ¡Las onze mil verges
 me valgan!.. Y ¿qui es Paquita?
 VICT. Es una bailarineteta
 del Liceo; algo pansida,
 que sol fumá estant de gresca.

- JUST. (Horror.) ¿Pansida y fuma?.. Un vas d' aigua!
- VICT. Déxis!.. (Pausa.)
- JUST. (Calmat.) Té rahó: aigua fresca estant en dejú, podria tenir malas conseqüencias!
- VICT. Després qu' haji esmorzat...¿Sab? li farà bé!
- JUST. (Tornantse á eczasperar.) Oh! depressa... la carta... 'l bastó... 'l barret... (Va á sortir) Hi corro.—¿Hont viu la... donzella?
- VICT. Ho ignoro: vagi á la nit al Liceo, y allá....
- JUST. (Passejant.) Peste!
una infama bailarina
xuclar las limosnas fetas
péls patagons!... ¡Y 'l bergant me las ha pres, diguent qu' eran per una bona obra!...
- VICT. Sento també haber pagat la festa ab cinch durets; li asseguro.
- JUST. (Més furiós.) ¡Uff!.. Maledicció celeste!.. Hi volo...
(Va per sortir y topa ab lo criat.)
- IGNASI. La xocolata,
senyor Don Just, se refreda!
(D. Just se para, 's calma y reflexiona.)
- JUST. Bah! Bén pensat, també crech que faria tart. Quedemse!
- VICT. (Calcat.) És lo millor que pot fer,
D. Just: anársen á pendre la xocolota!
- JUST. (Despedintse de Vict.) A la vista!
- VICT. Vagi de gana!
- JUST. (Girat d' esquena.) S' aprecia.
(En lo fondo y dirigintse al Criad, que ha passat devant.)
—Suposo hi tinch ensiamada y xarop, com per la Verge dels.. Angels!..
- (Victoriano se 'l queda mirant un rato; després fa com qui distrau algun pensament.)

ESCENA V.

VICTORIANO SOL. AVIAT D. LLUIS.

- VICT. Ab tot axó
passa temps y ell no es aquí.
—Sento passos... ¡Ell, al fí!
(Veyentlo entrar.)

—Ola!

LLUIS. (Entrant.) Ola!—¿Hont es el Baró?

VICT. A buscart' á casa téva.

LLUIS. Y la Baronesa?

VICT. Al séu

cuarto.

LLUIS. Donchs ves, amich méu,
y dígalí de part méva
qu' estich esperantla aquí,
ansiós de parlarli.—Vés.

VICT. Hi corro.

LLUIS. Baxa després
á esperá al Baró al jardí,
y vigílal, y procura
distréurel.

VICT. Voto á San Pons!

¿encara més confusions?

(Se 'n va per la dreta.)

ESCENA VI.

Í D. LLUIS SOL. DESPRÉS CARITAT.

LLUIS. ¡Encara més desventura!

(Com contestant á Vict. que ha sortit ja.)

Peró crech que, en mitx de tot,
com temia, no he fet tart,
y tractarme de cobart
en cap modo 'l Baró pot.

(Pausa.) ¡Malehida sórt inhumana,
que vé á enredarnos de nou!

(Id. Mira lo seu rellotje.)

—Vora de dos quarts de nou
ja!.. ¡oh!.. (Impacient.)

(Caritat surt del seu aposento.)

CARIT. ¿Es vosté qui 'm demana?

¿vosté?....

(Lluís mira entorn, per' assegurar-se de que están sols.)

LLUIS. Jo, sí!

CARIT. (Volentse retirar.) Don Lluís....

LLUIS. Senyora, un moment esmeni
la vivesa del seu geni,
y escóltim!..

CARIT. Però....

LLUIS. (Absolemnitat.) Esprecis.
Olvidém nostre passat,
dexant recriminacions,
que las horas son segons!

CARIT. ¿Qué hi ha? (Ab ansietat.)

LLUIS. Un cop inesperat,..
 ¡infernall!... Escolti bé.
 Ans de la casa dexar,
 he volgut assegurar
 las cartas de vosté....

CARIT. (Id.) Y bé?

LLUIS. Y no las trobo!

CARIT. ¿Robadas?

LLUIS. Nó: presas durant la nit!

CARIT. Ah! presas pèl méu marit?

LLUIS. Fòra mil y mil vegadas
 preferible.. ¡Oh! es encara
 nostra sort més horrosa!

(Pausa. Torna á mirar y s' acosta á Carit.)

¡Sagrada es l' honra d' esposa,
 pró ho es més l' honra de mare!....

CARIT. ¿De mare? (Esglayada.)

LLUIS. Las cartas son
 en poder de l' Elena!..

CARIT. (Tapantse la cara ab las mans.) ¡Ah!

LLUIS. Vegi si cosa 's pot dá
 més terrible en aquest món!
 Vegi si 's pot veure en lloch
 res pitjor! ¡Tení als seus dits
 ignocents aquells escrits
 que respiran ardent foch;
 aquells escrits, que vosté
 á llegir no tornaría,
 porque 'l rubor privaría
 als ulls de poguerho fé!

¿Compren, senyora, la horrible
 situació de lo qué 'ns passa?...

CARIT. ¡Dèu mèu, Dèu mèu... axó es massa!...
 Tu no 'u vols!... ¡Es impossible!...
 Tu pots implacable, cruél,
 castigar-me en aquest mon,
 però ¿á n' ella?... ¿Hont son, hont son
 aquexas cartas?... ¿Hi ha cel
 y no m' ho diu?...

LLUIS. Queda sóls
 una eventualitat, y es
 qu' ella no hagi llegit res...
 Confiém... ¡Confiar es tan dols!...
 Tal vegada la tardansa
 del repós y 'l molt sentir
 l' haurán fet aviat dormir,
 y pot ser... ¡Tinguém confiança!

CARIT. ¿Y si las ha llegit?

LLUIS. No!

¡Valor!—¿Hont es?...—Ah! ¿no 'u sab?

(Fa la segona pregunta en vista d' un signe negatiu de Caritat.)

CARIT. No u sé, no !... Se 'm trenca 'l cap !...

(Recordant.) Sí, ... sí : ja ho recordo !

LLUIS. (Alegre.) Oh !
diguei.

CARIT. A l' iglesia deu sé
encara : li he fet anar
perque tinga que callar
la mormuració !...

LLUIS. Bè, bè :
entri al seu quarto, y regiri
los mobles !... Depressa...

CARIT. Sí...
Jo las vull veure y tení...

Y ell ? (Després de dar un pas.)

LLUIS. Sossegui 'l seu deliri,
Baronesa. En Victoriano
l' está vigilant fa estona.

CARIT. Senyó, ajúdam !...

(Entra á la esquerra.)

ESCENA VII.

D. LLUIS SOL.—DESPRÉS RAFEL.

LLUIS. Pobra dona !

compassió al cel li demano,
com no demano per mí,
sentint son mateix dolor !...

(Apareix Rafel en la porta del fondo, mira á tots endrets y crida, á mitja veu, á D. Lluís.)

RAF. Oncle !... (Y observant que no 'l sent, se adelanta de puntetas.)

LLUIS. (Seguint.) Es mare !... 'L seu rubor
esgarrifa !...

RAF. (Tocantlo, id.) Oncle !...

LLUIS. Ah !... ¿tu aquí ?

RAF. Jo, que acabo d' enterarme
del que passa, onclo estimat,
y he corregut á posarme
á la teva voluntat.

(Lluís, preocupat de lo que pasa en la cambra d' Elena, passeja sens escoltarse á Rafel. Aquest va seguintlo.—Procúris no 's fassi 'l joch excessivament cómic.)

Lo meu cor servirte vol
sens reparos de cap mena,
perque... sabs t' estima molt,
(y bon xich més á l' Elena.)
Parla, donchs : ¿qu' es lo que tinch
de fer, per salvar l' apuro ?

LLUIS. Anárten.

RAF. Oh no ! Quan vinch,
no es per anármen : t' ho juro !
y pots estar ben segú
de que si no 'm dius...

LLUIS. ¿Qué vols

RAF. Rafel, que fassi de tu ?...
T' ho diré, ja qu' estém sols.

(Se paran.)

Sé que tens un desafió.
pendent.

LLUIS. Jo?

RAF. Si : ab lo Baró.
Y ¿qué pensas dirli, oh tio
inclement?... ¿Quina rahó
li vols dar per excusarte
de cumplir?...

LLUIS. (Tornant á passejar.) No tinch lo cap,
ara, Loy, per' explicarte...

RAF. Ell te dirá—axó se sab—
ab quin dret vares robarli
la mèva dona..., vull dí
la sèva filla,... y contarli
deurás del comens al fi.

(Lluís s' ha parat de cara al aposento d' Elena.)

¿Qué responderás, home astut ?

LLUIS. Respondré...

RAF. Res del que diguis
será pèl Baró cregut...
Vaya, oncle Lluís !... no m' obliguis
á dirte que jo tampoch
crech que un padrí estími tant
sa fillola; aquí ni en lloch,
y que, axó considerant,
fallo...

LLUIS. (Enfadat.) Calla, per favor !
y no 'm precisis, Rafel...

RAF. Nó, tio : no tinguis pòr;
no descorreré jo 'l vel;
peró sí te vull descorre
una idea que, venint,
lo bon Dèu m' ha fet ocorre
y jo he anat enrodonint.

LLUIS. (Preocupat.) ¿Hont las deu haber ?...

RAF. (Continuant.) Idea,
que si me surt bè, formal,
pot coronar la tarea,
convertint en bè tant mal.

LLUIS. Sí, ... nó.—¿Sé jo lo que'm dich ?

RAF. Dígam sóls que obrar me dexas
á gust mèu.

- LLUIS. Sí!—¡Quin fatich!...
- RAF. (Felís.) Oncle, 't juro que merexes tenir... un nebot com tens!
Lo mèu cor felís alena...
Adéu, noy!... me 'n vaig corrents.
(Se 'n va y torna.)
—¿No sabs pas hont es l' Elena?
- LLUIS. Encara tú? á l' iglesia es...
Me creya que te n' anavas!...
- RAF. Me 'n vaig; sí... Vindré dresprès...
(Igual joch.)
—¡Ah, oncle! Poch t' ho pensavas!...
Creyas de tanta agudesa
al téu nebot incapás...
¡Quin gust y quina sorpresa!...
(Se 'n va saltant alegre, y al ser al foro se gira.)
—Adéu. Ja veuras...! veurás!...

ESCENA VIII.

D. LLUÍS.

(Passeja y s' assenta, fent per manera sempre de veure lo que passa dins lo quarto d' Elena.)

- LLUIS. Ja es fora!... (Per Raf.)—Axó es un etern sufrir... Oh! deu buscar mal...
¡Y 's diu que l' amor matern
en lo mon no té rival!...
Jo hauría cent voltas ja
trobat... un paquet tant gros
de cartas, ha de saltá
á la vista... ¡Es horrorós!...
—¡Y pensar que tornar pot
l' Elena!... que 's va fent tart;...
que pot descobrirse tot
quedant jo com un cobart!...
(Pausa.)—Ah! hi entro també... Impossible
no tenir millor fortuna!...
(Alanar á entrar, surt Caritat pàlida, descomposta.)

ESCENA IX.

D. LLUÍS.—CARITAT.

- LLUIS. Y bè?
- CARIT. Res!
- LLUIS. Es increíble!...
¿No las ha trobat?
- CARIT. Ni una!
- LLUIS. Impossible! torno á dí...
haurá malament buscat...

- CARIT. Tot ho he mirat ; ay de mí !
tot... y en lloch las he trobat!...
- LLUIS. En aquest cas , de creur' es
que las ha llegit...
- CARIT. (Horroritzada.) ¡ Oh , no !
- LLUIS. (Continuant.) Y las ha amagat després !...
- CARIT. ¡ Ah ! (Com volent arrancarse 'ls cabells.)
- LLUIS. (Carinyós.) Cálmis , per compassió !...
- CARIT. Vosté es home y no repara
en la mèva pena horrible!...
pero una dona !... ; una mare !...
com pot creure axó possible?...
¿ Com pot creure que no es boja
quan l' honra axís li perilla?
¿ quan deurá posarse roja
devant de la sèva filla ?...
Lo mon !... ¿ Qué se me 'n daria
del mon ?... Jo 'l puch despreciar ,
si ell á mí me desprecia ;
si ell no 'm vol , jo 'l puch dexar ;
pró ma filla !... Oh ! y es cert !...
aquets moments implacables
als mèus ulls han descubert
altre cop las miserables
cartas... Totas , d' una en una ,
abominantlas las miro...
¡ Si al ménos n'hi hagués alguna
que digués... Nó , nó :... ; Deliro !...
Totas ma vergonya avivan ;
totas me causan horror ;
totas d' abrassar me privan
á la filla del mèu cor !...
¿ Y podré ab la mèva estrella
resignám ?...
- LLUIS. (Escoltant.) Calli... Vé gent ,
Senyora.
- CARIT. Si no vé ella
que se me 'n dòna ?...
(Y cau, plorant y sanglotant, en una cadira de la dreta.)

ESCENA X

CARITAT.—D. LLUIS, VICTORIANO.

(Aquest últim entra tot esparverat.)

- VICT. (A Lluís.) Al moment ,
preparat !...
- LLUIS. (A Carit.) Lo sèu marit ,
Senyora !
- VICT. ¿ Qué pensas dirli ?

LLUIS. (Atontat.) Que... no vaig volé inferirli cap agravi, ab l' atrevit cop de robarli la noya...

VICT. (Cridant.) Nó, nó; altr' escusa medita

LLUIS. ¿ Quina ?

VICT. ¿ No sabs que suspita tota l' infausta tramoya ?

¿ No sabs qu' está previngut de tot ? Jo no desespero...

Inventém...

LLUIS. He volgut ferho, pró ha estat en va : no he pogut.

Las cartas... lo compromís...

VICT. Sí, ja ho veig ; pró... meditém.

Tal volta... —Ja no podem.

Son aquí.

ESCENA XI.

LOS MATEXOS.—BARÓ, D. JUST.

BARÓ. Per fi, D. Lluís

lo trobo... Tinguin á bè.

(Diu axó últim per un moviment general de volguer sortir que fan los circumstants.)

no móures ! Ningú aquí sobra.

Van veure comensar l' obra ;

véginla acabar també.

Que formuli sa defensa

D. Lluís, comprenent que jo

vull que la reparació

sigui análoga á l' ofensa.

—Ja l' escolto.

LLUIS. Noto y penso

que 'ls senyors ho notarán,

Baró, que m' está parlant

ab un to que li dispenso,

peró que prova tení

falta de tranquilitat

per judicar d' un pecat

bastant culpable de sí,

mes excusable !...

BARÓ. (Furiós.) ¿ Excusable

lo robá ma filla al peu

de casa ?...

LLUIS. Cálmis, per Deu !...

BARÓ. (Id.) Calmarme ?... No: so implacable ;

y, creyent que 'l ser bèn franch

evitará vanas rahons

y supérfluas dilacions...

res : ¡vull sanch !..

ESCENA XII.

LOS MATEXOS.—RAFEL.

- (Presentant caballerosament lo pit al Baró.)
- RAF. Prengui ma sanch,
 Senyor Baró, ja que axís
 ab mon tio es implacable ;
 jo so 'l verdader culpable.
- BARÓ. Vosté?... (Amenassador.)
- LLUIS. (¡Rafel!...)
- VICT. (Tapantli la boca) Calla, Llufs!
 (Lo Baró procura dominar sa estupefacció.)
- BARÓ. ¿Vosté es lo qui m' ha robat...
- RAF. Sí senyor. ¿No té present
 li havia promés?
- BARÓ. (Dirigintse á Carit. y D. Just) Realment,
 nos ho havia assegurat. (Ells afirman.)
- RAF. Y, com may me comprometo
 á cumplir per no fer res,
 jo he de sufrir tot lo pes
 del séu cástich : li prometo.
- BARÓ. D. Just, ¿va veure aquest jove
 dins del cotxe?
- JUST. Ah, jo?.. impossible:
 ¡ab aquell cop tant terrible
 á l' estómach!... ¡ay!...
- RAF. La prova
 no la busqui, que ningú,
 ni pé'l carrer ni al carruatge,
 en tot lo transcurs del viatge
 me va veure, de segú,
 ni molt ménos en la casa
 de l' oncle...
- BARÓ. Qui, ab lo que 's veu,
 va ferse cómplice séu! ..
- LLUIS. Es la falta que m' embrassa;
 falta molt disminuhida,
 si considera l' amor
 que va mirá en lo séu cor
 la méva ànima eternida.
- BARÓ. Brr!...
- LLUIS. Ells s' estiman: l' agravi
 pot dexas d' esse afrontós,
 fent la ditxa de tots dos...
 Axó es lo prudent, lo sabi.
 Ell es món hereu, pot dirse
 lo méu fill... Vamos, Baró,
 aquesta es l' explicació
 més bona que pot sentirse.

BARÓ. ¿Recompensar al raptor?
 LLUIS. Oh, Baró!... Una escapatoria
 que, hasta cert punt, té la gloria
 de provar un gran amor!...
 no mereix nom de delictes
 y...—Senyora Baronesa,
 ajúdim també en l' empresa
 de resoldre aquest conflicte!...

(Lo Baró no dexa de sospitar.)

BARÓ. No tant depressa! Pél prompte,
 Senyor del Fay, vull sabé
 perquè á casa de vosté
 ella 's negava á dar compte
 de ma filla; ja qu' es clar
 qu' ella també li sabia!...

CARIT. ¿No comprens que no debia
 indiscretament parlar?
 ¿Y que la presencia vostra
 me va fer tramá un engany,
 per' evitá 'l desengany
 de l' honor de casa nostra?

BARÓ. Ah!—¿Es dir, que vas procurar
 salvá 'l méu honor?

CARIT. (Molt marcadament) ¡Oh sí!

BARÓ. Donchs alashoras ¿hi ha aquí
 sòls l' Elena á castigar?...
 Dexarse pél padrí séu
 robar, fóra ja una prova
 de... ¡peró per aquest jove!...
 ¡¡Es irimens!!...

LLUIS. (A Vict.) Pobr' ángel méu!
 Rahó té.

BARÓ. Jo la vull veure.
 (Passa á obrir la porta del aposento d' Elena.)
 (Cridant)—Elena!... (Entra.)

ESCENA XIII.

LOS DITS FORA LO BARÓ.

(Tots s' agrupan menos D. Just, que 's queda á alguna distancia.—Es-
 cena rapidíssima.)

LLUIS. Ah! no; no podem
 esposarla...

CARIT. No debem.

VICT. Es ja tart: no 'ns voldrá creure.

RAF. Y ella que res sab!...

VICT. Com! ¿tu
 no l' has previnguda?

RAF. Bá!

Ella acabava d' entrá

y no he trobat à ningú
que pogués dirli.

VICT. Callém.

LLUIS. ¡Tot s' ha perdut!

VICT. Tal vegada...

ESCENA XIV.

LOS MATEXOS.—BARÓ, ELENA, AMANDA.

(Aquesta segueix á alguna distancia.—Lo primer du agafada del bras á la segona.)

BARÓ. Vina aquí, desventurada,
y escolta hasta quin estrem
te s' acusal...

ELENA. (Espontánea) ¿A mí, papá?
¿á mí?

(Cada hu fa á sa manera una manifestació muda d' espant.—D. Just estossega, arretglantse las ulleras.)

BARÓ. ¡Guáytam cara á cara,
y sápigam jo des d' ara
del modo que tinch d' obrá!
—Contéstam tot desseguit:
d' aquets dos homes ¿quin es
que l' honra t' ha compromés?
¿que 't va robá ahí á la nit?

ELENA. Papá, tu ho sabs!...

BARÓ. Jo u ignoro
des del moment que ho demano.
¿Quin es?... Respon... jo t' ho mano.

ELENA. Papá... míram: ¿veus que ploro?
¿Veus que tremolant estich?

BARÓ. Bé: responme desseguida,
que hi va d' un home la vida!...

LLUIS. Elena!...

BARÓ. (Furiós) Calli! Li dich
que calli: li ordeno jo!...
(Victoriano conté á D. Lluís.)

ELENA. Ah, papá! No es ell !!...
(Ho diu esglayada per l' actitud del Baró é interposantse.)

BARÓ. (Marcat) No... es... ell?

ELENA. (Resolta) No 'u es!

LLUIS. Mes...

ELENA. (Ap á Lluís) (Calla!)

BARÓ. ¿Es aquell,
donchs? (Signant á Raf.)

ELENA. Papá!..

BARÓ. Infame!..

ELENA. (Cayent agenollada) ¡Perdó!

BARÓ. Ah! ¿Tu vares consentir
en que 's trepitjés ma honra?

¿tu 'l pes de tant gran deshonra
soportas sense morir?
¿No vares tenir virtut
per trencar del carruatge
los cristalls, y en tot lo viatge
cridar?.. ¿Hauria vingut
gent, no?.. ¡Vares més preferir
quedarte sola ab...

ELENA. ¡Perdó,
pare méu!.. perdó!..

BARÓ. Nó, nó:
jo 't maleye...

(Moviment d' estupor general; Caritat s' interposa, abraça á Elena y adopta una actitud dramática digna [é imponent.]

CARIT. ¡Malehir!
¿Qui á ma filla maleyeix
quan sa mare té devant?

(Pausa.—Quadro.—Lo Baró imposat ab la sentidíssima y enérgica esclamació de Caritat, reclus fins á la xemeneya.)

ELENA. Mamá!

(Singlotant y apoyant lo cap damunt del pit de sa mare. Caritat la té estreta en sós brassos y li diu, besantla y axugantli las llágrimas.)

CARIT. (Ab fonda emoció.) ¿Perqué estás plorant?
¿tón cor d' ángel no 'm coneix?
Vina... no 't moguis... Aixís...
Tu no ets culpable: jo sòls
tinch la culpa; mès... ¿qué vols?
Déu me fa ben infelís!
Prou, filla méva, sufrexo...
¡perdónam.. y... en cambi, mira:
sòls per tu món cor suspira...
tu ets món cor: ¡jo 't beneyexo!...

VICT. ¡Baró, vegi...

AMAN. ¡Papá, miri!...

JUST. No caiga en la tentació
altra vegada.

BARÓ. Nó, no!
acabi 'l funest martiri
que jo mateix m' ocasiono,
y ja que la Baronesa
á sa filla abraça, y besa
jo,... res; també la perdono!

(Ho diu anant á beure 'l got d' aigua que li ha servit Amanda, després d' haverse sentat.—Victoriano, Rafel y D. Just forman grupo al fondo—dreta de l' espectador. Caritat, Elena y D. Lluís quedan sols devant del teatro, encara que D. Lluís un poch apartat de mare y filla.)

ELENA. Mare del meu cor!..

CARIT. (Mirantla ficsament.) Elena!

¿no m' aborrexes?

ELENA. ¿Per qué?

- CARIT. Qué sé jó?.. Podia sé.
 (Ab prou feyna 'l pit m' alena!
 ¿Qui sab? ¡Cartas malehidas!)
 (Y ara per detrás d' Elena á D. Lluís.)
 —Demánili vosté!
- LLUIS. (Rialler.) Escolta:
 ¿y nostras cartas?.. ¿Tal volta...
 ¿qué n' has fet?.. ¿las has llegidas?
- ELENA. Vols dir el paquet que tu,
 dintre del calaix, distret,
 vas dexar?
- LLUIS. Just, sí: l' paquet....
- ELENA. Me renyarás de segú.
- LLUIS. No!
- CARIT. Parla!
- ELENA. Donchs... al tornar,
 tement que me las trobés
 la mamá y.. que s' enfadés...
 perdónam: las vaig cremar!
- LLUIS. Cremadas!
- ELENA. Tot lo paquet!
- CARIT. Y... ¿sens llegirlas?
- ELENA. (Mitx riguent, á Lluís.) ¿Llegirlas
 diu?.. ¡Ni tan sisquera obrirlas!
 ¿Qu' es lo que n' hauria tret?
- CARIT. (Ab trasport.) Filla adorada!
- ELENA. ¿Debia
 destruir las, padrí mèu?
- CARIT. (Rápit.) ¡Oh, sí, sí!....
- ELENA. (Ab certa coqueteria.) Però ell ¿qué creu?
- LLUIS. Que sí.
- CARIT. Poch sabs l' alegria
 que 'ns causas! Ah! só ditxosa,
 Déu méu! t' abrasso y respiro:
 ab ulls de mare te miro,..
 ¡míram també, Elena hermosa!
 (Queda embadalida mirant á sa filla.)

ESCENA ÚLTIMA.

LOS MATEXOS.—CELESTI (AB UNA CARTA Á LA MA.)

- CEL. Una carta, missenyora
 Baronesa!
- (La entrega y, al entornársen, D. Just l' amarra y 'l conduheix al primer terme, dreta.)
- JUST. Vina aquí!
- CEL. (Espantat.) Tutor méu!..
- JUST. Don... Celestí!
- Don... Paquita!!... Tem y plora!
- CEL. Ah! ¿vosté sab... (Ab aplom.)

JUST.

¡Massa sé!

CEL.

Donchs... va á parlarli ab franquesa:
es l' acció de més noblesa
que había fet y faré.

JUST.

Ah! ¿y 'ls pobres, entre tant...

CEL.

¡Ay pobreta, ay infelís!
¡Si la veyal!.. Alló... Es... axís
d' alló més interessant!
Sòls en redimir s' afanya
lo seu passat ple d' intrigas;
sòls...

JUST.

Basta!

CEL.

(Suplicant.) Papá!..

JUST.

No 'm digas

papá!

CEL.

Mes...

JUST.

No vull sizanya!

Te tindrè prop meu, y axís
no farás altra diablura!

(Caritat ha anat llegint la carta, mostrant manifesta satisfacció, axugantse 'ls ulls etc. Tots los actors se col-locan en primer terme, formantse luego dos grupos, segons se despren del diálech.)

JUST.

¿Se pot saber, per ventura,
y si no hi ha compromís,
lo que diu la carta?

CARIT.

(Ab llanesa.) Oh!
no es cosa... Una carta atenta
que 'm diu qu' han fet presidenta
la Postars.

(Moviment de satisfacció en lo Baró.)

JUST.

Mala eleció!..

Vosté...

CARIT.

Nó: jo tinch pensat
d' aquí en avant obrá 'l bè
sòls per ser bè, y no per'qué
parli 'l mon de Caritat.
M' ho aconsella'l sufriment,
qu' encara sent ma consciencia;
m' ho aconsella l' esperiencia,
m' ho diu... l' arrepentiment!

BARÓ.

Molt bé! (Espontáneo.)

JUST.

(Violent.) Molt... bé. (Hum!..)

CARIT.

En fí,

per' dirho d' un cop: jo vull,
que, acallant sempre l' orgull,
la gent no parli de mi.

VICT.

(A Amanda.) Filla, axó nos es igual;
(Ho diu agafantla de brasset.)
y ara, senyors...
(Y va assaludant particularment.)

LLUIS. (En son grupo.) Adeu, nena!
(Pren las mans d' Elena.)

ELENA. ¡Cóm adeu!.. ¿Te 'n vas?

LLUIS. Ab pena,
peró he de cumplir com cal.

ELENA. Es dir que ¿no podrás sé
del casament testimoni?

LLUIS. Nó: als tres anys de matrimoni
á visitarvos vindré;
y ja qu' ara, per desdixta,
dech partir, los méus afanys
calmaré dintre tres anys
presenciant la vostra ditxa.
—¿No es cert, Rafel?

(Ho diu girantse á son nebot, que no gosava acostarse enterament y
ara passa á formar part del grupo.)

RAF. (Dant la ma á Elena.) Oh, sí, sí:
jo la he de fer tan ditxosa,
quan será la mèva esposa,
que no anyori al séu padrí.

ELENA. Será inútil son esfors,
padrí; axó no 'u logrará.

CARIT. Fills mèus, Deu coronará
vostres puríssims amors!

(Ho diu estrenyent, juntant llurs mans y benehintlos.—Quadro.)

FÍ DEL DRAMA.

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.

RECEIVED
MAY 15 1964

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.

OBRAS DEL AUTOR

CARITAT, drama en 4 actes y en vers.

LAS DUAS MANGALAS, comedia en 3 actes y en vers.

CORNELI. id. en 1 acte y en vers.

LAS VEHINAS. . . . id. en 1 acte y en vers.

.....

HISTORIA DEL SITI DE GIRONA EN 1809, endressada á las classes
populares.

HISTORIA D' UN PAGÉS. (1)

(1) Forman part dels volums dels JOCHS FLORALS DE BARCELONA
dels anys 1868 y 1869.

Esta obra 's trobará de venda á las principals llibrerías
de Barcelona y demés poblacions importants de Cata-
lunya.

Las demandas d'eczemplars deurán dirigirse á D. Ra-
fel Ribas, encarregat del cobro de drets y de tot lo refe-
rent á la representació d'aquest drama.